

تقدیم به:

تمام فرزندان سرزمینم.

سیمین زاهدی

تقدیم به:

همکارانم در خیلی سبز؛ به دوستی و همکاری با شما افتخار می کنم.

محمدابراهیم مازنی

روان آدمیزاد خیلی پیچیده است. برای همین روان‌شناسی هم اصلاً علم نیپچیده‌ای نیست! اگه یه وقت دوست داشتید توی دانشگاه روان‌شناسی بخونید، حتماً بخونید! ولی اگه خواستید روان‌شناس خوبی باشید و مردم بهتون اعتماد کنن، دوتا چیز رو یادتون نره؛ اول این‌که شنونده خوبی باشید و هی وسط حرف مردم نپرید و بذارید آدم‌ها هر چی دل‌تنگشون می‌خواد بگن؛ دوم این‌که آدم‌ها رو قضاوت نکنید و اونا رو با خط‌کش خودتون اندازه نگیرید؛ قضاوت کردن نفرت‌انگیزه!! (باعث نفرت طرف می‌شه).

و اما این کتاب‌ها به نظر من که عالی شده. دست مؤلفای خوبمون، خانم سیمین زاهدی و آقای محمدابراهیم مازنی که کلی تلاش کردن و دقت به خرج دادن بهترین کتاب رو براتون بنویسن، درد نکنه. مرسی از بچه‌های واحد تألیف به‌ویژه خانم الهه آرانی که پیگیر بودن و نظارت کردن، هم‌چنین سپاس از همکارای کاردرست واحد تولیدمون که از ستون‌های اصلی خیلی سبزند.

دم همتون گرم!

سلام سلام؛

اول از همه به خاطر حسن انتخابتون بهتون تبریک می‌گیم و ازتون تشکر می‌کنیم که کتاب روان‌شناسی خیلی سبز رو انتخاب کردید. بهتون قول می‌دیم که اگه با این کتاب همراه باشید و توصیه‌های ما رو اجرا کنید، خیلی راحت می‌تونید درصدتون رو بالا ببرید و حتی به ۱۰۰ درصد درخشان توی کارنامه کنکورتون به جا بذارید.

◆ داستان کنکور روان‌شناسی؛

تاریخچه کنکور توی درس روان‌شناسی رو می‌شه به دو بخش تقسیم کرد: قبل از کنکور ۱۴۰۱ و بعد از اون؛ تا قبل از کنکور ۱۴۰۱ روان‌شناسی راحت‌ترین درس بین درس‌های کنکور انسانی محسوب می‌شد و دانش‌آموزها با به مطالعه ساده می‌تونستن به بالاترین درصدها برسن. اما کنکور ۱۴۰۱ اومد و معادلات رو به هم زد؛ از به طرف سوالات مفهومی‌تر شده بودن و اینطوری نبود که به راحتی بشه به جوابشون رسید و از طرف دیگه حجم سوالات زیاد شده بود و اطلاعات زیادی رو از دانش‌آموزها می‌خواست، بنابراین پاسخ دادن به اون‌ها خیلی وقت‌گیر شده بود. از اون زمان تا الان که در خدمتتون هستیم، هر سال سوالات داره مفهومی‌تر و دشوارتر می‌شه؛ اما باید این نوید رو بهتون بدیم که درس روان‌شناسی از محدود درس‌هایی که هنوز توی کنکور می‌شه ۱۰۰٪ رسیدن به این هدف، به منبع کامل و دقیق می‌خواد که هم مطالب رو به زبان ساده آموزش بده و هم مثل به بانک تست نیاز شما رو برطرف کنه. ما و همکارانمون توی خیلی سبز، حسابی تلاش کردیم که این کار رو براتون انجام بدیم و نتیجه‌اش هم شده این کتابی که دستتونه.

◆ داستان کتاب روان‌شناسی خیلی سبز؛

درس‌نامه‌ها؛ سعی کردیم مطالب کتاب درسی رو به بیان ساده و روشن و با ذکر کلی **نکته و مثال** توضیح بدیم و اون‌ها رو به صورت جدول و نمودار دسته‌بندی کنیم. به ما اعتماد کنید؛ **هیچ نکته‌ای** رو از قلم نداشتیم و همه مطالب حتی نقاط کور مثل پاورقی‌ها و فعالیت‌های کتاب درسی رو هم پوشش دادیم. بعد از این که هر مبحث رو مطالعه کردید، هم بخش **جمع‌بندی** داریم و هم بخش **آگاه‌گفتی** که باعث تثبیت مطالب توی ذهنتون می‌شه و شما رو برای تست زدن آماده می‌کنه.

تست‌ها؛ با اولین نگاهی که به تست‌ها می‌کنید، بوی خوش کنکور به مشام مبارکتون می‌رسه؛ **مهم‌ترین ویژگی** کتاب ما اینه که کاملاً به‌روزرسانی شده و فرم، ظاهر و محتوای تست‌هامون دقیقاً هم‌سطح با کنکورهای اخیره. توی قسمت تست‌ها براساس سرفصل‌های کتاب درسی جلو رفتیم؛ در عین حال شیب تست‌ها به شکلیه که اول با تست‌های ساده‌تر مواجه می‌شید و بعدش کم‌کم به تست‌های هم‌سطح با کنکور یا حتی بالاتر از سطح کنکور هم می‌رسیم. توی بخش تست‌ها هم هیچ نکته‌ای از قلم نیفتاده و نه تنها از تمام نکات و مطالب کتاب درسی سوال داریم، بلکه با یک چینش مناسب، مطالب مهم رو چندین بار مرور می‌کنیم. تست‌های کنکورهای سراسری رو هم از سال ۹۸ به این طرف توی کتاب آوردیم و چون بعضی از این تست‌ها قدیمی شده سعی کردیم تا حد امکان فرم و محتوای اون‌ها رو با کنکورهای اخیر منطبق کنیم. به سری تست ترکیبی بین درس‌های مختلف هم داریم که اون‌ها رو با **MIX** مشخص کردیم.

آزمون‌ها؛ در آخر هر درس یک آزمون جمع‌بندی طراحی کردیم که نکات اصلی اون درس رو پوشش می‌ده. هم‌چنین در پایان نیم‌سال اول و دوم هم آزمون جامع طراحی شده تا مطالب رو خوب جمع‌بندی کنید. آزمون‌های شبیه‌ساز آخر کتاب رو هم جدی بگیرید؛ با اون آزمون‌ها می‌تونید کنکور بدید قبل این که کنکور بدید! **پاسخ‌های تشریحی؛** تست‌زنی خوب بدون مراجعه به پاسخ‌های تشریحی کامل نمی‌شه. ما تلاش کردیم با ارائه پاسخ‌های واقعاً تشریحی و بررسی گزینه‌های درست و نادرست، تمام نکات سوال رو بررسی کنیم. وقتی به پاسخ‌های تشریحی مون مراجعه می‌کنید هم سوال مورد نظرتون رو می‌فهمید، هم سوال‌های مشابه رو می‌تونید حل کنید. این کتاب کلی ویژگی خوب دیگه هم داره که در طول مطالعه باهاشون بیشتر آشنا می‌شید. وقت تنگه؛ بدون معطلی برید سراغ درس!

در آخر باید از تیمی که پشت این کتاب بوده و در طول مدت تألیف و تولید اون، همیشه همراهمون بودن تشکر کنیم؛ دکتر کمیل نصری و مهندس بقایی گرامی که خیلی کمکمون کردن؛ مهندس سبزمیدانی عزیز که حسابی توی این مدت از تخصص و بردباری‌شون یاد گرفتیم؛ خانم آرانی و خانم انصاری بزرگوار که بدون تلاش‌هاشون این کتاب به نتیجه نمی‌رسید؛ خانم‌ها ستایش محمدی، فرزانه حاجی، یاسمین آشین، نیلوفر شیرخدا، زهره قموشی، هنگامه ربیع و آقای مهدی جاهدی که حسابی برای ویرایش این کتاب زحمت کشیدن؛ و در نهایت همه دوستانمون در خیلی سبز که کنارشون خیلی خوشحالیم.

فهرست مطالب

سؤال	درس نامه	درس نامه و سؤال
۱۷	۸	درس اول: روان شناسی: تعریف و روش مورد مطالعه
۳۷	—	آزمون درس اول
۴۹	۳۹	درس دوم: روان شناسی رشد
۷۰	—	آزمون درس دوم
۸۲	۷۲	درس سوم: احساس، توجه و ادراک
۹۸	—	آزمون درس سوم
۱۱۲	۱۰۰	درس چهارم: حافظه و علل فراموشی
۱۲۸	—	آزمون درس چهارم
۱۳۰	—	آزمون جامع نیم سال اول
۱۴۲	۱۳۳	درس پنجم: تفکر (۱) حل مسئله
۱۶۱	—	آزمون درس پنجم
۱۷۱	۱۶۳	درس ششم: تفکر (۲) تصمیم گیری
۱۸۸	—	آزمون درس ششم
۱۹۷	۱۹۰	درس هفتم: انگیزه و نگرش
۲۱۲	—	آزمون درس هفتم
۲۲۱	۲۱۴	درس هشتم: روان شناسی سلامت
۲۳۴	—	آزمون درس هشتم
۲۳۵	—	آزمون جامع نیم سال دوم
۲۳۷	—	آزمون های جامع شبیه ساز کنکور
		پاسخ نامه
۲۴۵		پاسخ نامه تشریحی
۳۵۵		پاسخ نامه کلیدی

درس اول: روان‌شناسی: تعریف و روش مورد مطالعه

علم روان‌شناسی به چه سؤالاتی پاسخ می‌دهد؟

هر علمی موضوع خاصی دارد و به نوع خاصی از سؤالات انسان‌ها پاسخ می‌دهد. مثلاً موضوع علم جامعه‌شناسی، کنش‌های اجتماعی و علم پزشکی، درباره سلامت و بیماری صحبت می‌کند. آنگاه از به جامعه‌شناس پرسیم که چه طور می‌شه بیماری آنفلوآنزا رو درمان کرد، با توجه به اطلاعات جامعه‌شناسی خودش نمی‌تونه به این سؤال پاسخ بده، چون موضوعات جامعه‌شناسی و پزشکی با هم فرق دارن. روان‌شناسی هم موضوع مفهومی به خودش رو داره و به نوع خاصی از سؤالات پاسخ می‌ده، مثلاً نباید از به روان‌شناس درباره علت کاهش آب دریاچه ارومیه سؤال پرسیم! پاسخ به این سؤال، وظیفه علم هیدرافیاست.

❖ موضوعات و سؤالاتی در علم روان‌شناسی بررسی می‌شوند که دو ویژگی باشند:

❶ **قابلیت بررسی علمی** داشته باشند؛ یعنی با ابزارها و روش‌های علمی بتوان آن‌ها را مطالعه کرد. مثلاً پدیده استرس یا هوش رو می‌شه به صورت علمی بررسی کرد، اما پدیده‌هایی مثل پن، روح و روز معاد، قابلیت بررسی علمی و آزمایشگاهی ندارن.

❷ **به پدیده‌های روان‌شناختی** (یعنی رفتار یا فرایندهای ذهنی) مربوط باشند. مثلاً عوامل مؤثر بر فراموشی توی علم روان‌شناسی بررسی می‌شه، چون فراموشی به پدیده روان‌شناختیه، اما سؤال درباره ارزش‌های اجتماعی، در قلمرو علم روان‌شناسی قرار نمی‌گیره؛ چون ارزش‌های اجتماعی، یک پدیده جامعه‌شناختیه، نه روان‌شناختی! ❖ سؤالاتی که دارای هر دو ویژگی بالا باشند، در قلمرو علم روان‌شناسی قرار می‌گیرند و پاسخ به آن‌ها دغدغه روان‌شناسان است.

مثال: برای فهم بهتر مطلب، به مثال‌های زیر توجه کنید. *هواستون باشه که آنگاه از این بخش سؤالی طرح شد، باید مثل همین روشی که توی این جدول اومده هاش کنید.*

مثال	ویژگی اول: آیا قابلیت بررسی علمی دارد؟	ویژگی دوم: آیا به پدیده‌های روان‌شناختی مربوط است؟	نتیجه: آیا در حیطه علم روان‌شناسی قرار می‌گیرد؟
چه رابطه‌ای بین فشار روانی و دیدن ارواح مردگان وجود دارد؟	خیر، زیرا روح با روش‌ها و ابزارهای علمی قابل بررسی نیست.	بله، فشار روانی یک پدیده روان‌شناختی است.	خیر، زیرا فاقد ویژگی اول است.
وضعیت فیزیکی والدین، چه تأثیری بر قد و وزن فرزندشان دارد؟	بله، با روش علمی می‌توان بررسی کرد که آیا وضعیت فیزیکی والدین، بر قد و وزن فرزندشان تأثیر می‌گذارد یا خیر.	خیر، زیرا هیچ عنصر روان‌شناختی در این سؤال وجود ندارد. همه مفاهیم این سؤال مربوط به ویژگی‌های جسمانی انسان است.	خیر، زیرا فاقد ویژگی دوم است.
چرا هنگام مطالعه حواسمان مدام پرت می‌شود؟	بله، با روش علمی می‌توان این موضوع را ارزیابی کرد.	بله، پرت شدن حواس، یک پدیده روان‌شناختی است.	بله
تماشای برنامه‌های خشونت‌آمیز رسانه‌ها چه تأثیری بر پر خاشگری کودکان دارد؟	بله، با استفاده از روش‌ها و ابزارهای علمی مثل مشاهده، می‌توان این موضوع را مطالعه کرد.	بله، پر خاشگری، یک رفتار و پدیده روان‌شناختی است.	بله

★ **نکته:** اگر از افراد موفق درباره علت موفقیتشان پرسیم، به دو عامل اشاره می‌کنند: ❶ دانش تخصصی‌شان، ❷ ویژگی‌های روان‌شناختی مانند انگیزه و تلاش. این مسئله نشان می‌دهد که ویژگی‌های روان‌شناختی بر عملکرد انسان تأثیر زیادی دارند.

❓ **اگر گفتی:** مشخص کنید کدام یک از سؤالات زیر، در حیطه علم روان‌شناسی قرار می‌گیرد.

- ۱- افرادی که مکرر و بدون دلیل تن به جراحی زیبایی می‌دهند، در زیبایی بدنشان نقص دارند یا تصور نادرستی از زیبایی دارند؟
- ۲- آیا بین موفقیت و شانس ارتباط علی یا همبستگی وجود دارد؟
- ۳- قانون برای کسانی که مواد مخدر توزیع می‌کنند و به سلامت جسمانی و روانی افراد آسیب می‌زنند، چه مجازاتی در نظر گرفته است؟
- ۴- چرا یک فرد وقتی در جمع قرار می‌گیرد، متفاوت از سایر موقعیت‌ها عمل می‌کند؟

✓ **پاسخ:** سؤالات ۱ و ۴ در حیطه علم روان‌شناسی قرار می‌گیرند، چون هر دو تا ویژگی رو دارن. سؤال ۲ فاقد ویژگی اول است (شانس، قابلیت بررسی علمی نداره) و سؤال ۳ فاقد ویژگی دوم است. (موضوع اصلی موپود در این عبارت، حقوقی است، نه روان‌شناختی)؛ به همین دلیل سؤالات ۲ و ۳ در حیطه علم روان‌شناسی قرار نمی‌گیرند.

منابع کسب آگاهی و معرفت

منظور از منابع کسب معرفت، روش‌هایی که ما رو به علم و آگاهی درباره یک موضوع می‌رسونه. ما برای این که درباره یک موضوع به دانش و آگاهی برسیم، از روش‌های مختلفی استفاده می‌کنیم. مثلاً آنگاه بفوایم بفهمیم که چرا توی فصل بهار بیشتر از سایر فصل‌ها فوایمون می‌گیره، ممکنه از عقل فوایمون کمک بگیریم و به قول معروف «دودوتا هوار تای عقلی» بکنیم، ممکنه بریم سؤالمون رو از افراد صاحب نظر پرسیم، یا حتی ممکنه دست به دامن هوش مصنوعی بشیم!

انسان‌ها در پاسخ به سؤال‌های خود و برای کسب آگاهی و معرفت، از منابع و روش‌های زیر استفاده می‌کنند:

- ❶ عقل (روش‌های فلسفی و استدلال‌های منطقی و ...)
- ❷ شهود و دریافت درونی و ...
- ❸ استناد به وحی، آیات الهی و سخن و عمل بزرگان دین
- ❹ تجربه (روش‌های علم تجربی)

مثال: فرض کنید از شما سؤال می‌شود که «آیا جهان نظم دارد؟» شما برای پاسخ به این سؤال، می‌توانید از روش‌های مختلفی استفاده کنید:

روش	توضیح
عقل (روش‌های فلسفی و استدلال‌های منطقی)	۱ استدلال کردن ← وجود قوانین در عالم طبیعت، نشانه نظم در آن است، ما از این قوانین برای رفع نیازهای زندگی خود استفاده می‌کنیم؛ پس به این موضوع پی می‌بریم که جهان دارای نظم است.
شهود و دریافت درونی	۲ استفاده از تجربه‌های شخصی ← به هر چیزی که در پیرامون خود نگاه می‌کنیم، به وجود نظم در جهان پی می‌بریم.
استناد به وحی، آیات الهی و سخن و عمل بزرگان دین	۳ استناد به وحی و تعالیم دینی ← خداوند در قرآن می‌فرماید: «آسمان‌ها و زمین را به عدل آفریدم.» این آیه نشان می‌دهد که جهان منظم و قاعده‌مند است.
تجربه (روش‌های علم تجربی)	۴ استفاده از روش علمی ← اگر کره زمین چند متر دورتر یا نزدیک‌تر به خورشید بود، امکان حیات در این سیاره وجود نداشت؛ پس جهان با نظم آفریده شده است.

★ **چند نکته:** ۱ روش شهودی یک منبع شخصی است و قابل تعمیم یا انتقال به دیگران نیست. *اون پاسخی که فرد بر اساس احساس درونی و یا تجربه خودش به یه سؤال می‌ده، فقط برای خودش معتبره.*

۲ روش شهودی و روش علمی، هر دو بر مبنای تجربه هستند. با این تفاوت که روش شهودی، تجربه خاص و منحصر به فرد یک شخص است، اما روش علمی، تجربه‌ای است که قواعد منظم و مشخصی دارد و قابل تعمیم به دیگران است.

مثال ۱: «هر وقت که در حل یک مسئله به مشکل می‌خورم، مدتی به خودم استراحت می‌دهم و به موسیقی گوش می‌کنم. تجربه من نشان داده است که این روش باعث می‌شود ذهنم عملکرد بهتری داشته باشد.» ← از تجربه‌ها و دریافت‌های درونی استفاده شده و بیانگر روش شهودی است. (تجربه غیر قابل تعمیم به دیگران)

مثال ۲: «تحقیقات نشان داده است که وقتی سماعت بر حل مسئله برای مدت‌زمانی نادیده گرفته می‌شود، عواملی که مانع حل آن مسئله هستند فراموش می‌شود. در نتیجه هنگام مراجعه مجدد، حل مسئله محقق می‌شود.» ← از استدلال‌های علمی و تجربی استفاده شده و بیانگر روش تجربی است. (تجربه قابل تعمیم به دیگران)

۳ اگر استدلال‌های فرد صرفاً عقلانی و فلسفی باشد، روش او عقلی است، اما اگر استدلال‌های فرد بر اساس مشاهدات عینی یا ابزارهای علمی صورت گرفته باشد، روش او تجربی است؛ پس روش فلسفی و روش تجربی، در این‌که هر دو استدلالی هستند، اشتراک دارند، اما تفاوت‌شون اینه که یکی شون بر مبنای عقله و اون یکی بر مبنای تجربه و آزمایش.

مثال ۱: «همه پدیده‌ها به آفریننده نیاز دارند. انسان نیز یک پدیده است؛ پس نتیجه می‌گیریم که انسان نیز به آفریننده نیاز دارد.» ← از استدلال‌های عقلی و منطقی استفاده شده و بیانگر روش عقلی است.

مثال ۲: «مشاهدات دانشمندان نشان می‌دهد که شامپانزه‌ها در سال‌های اول زندگی خود از مادرشان جدا نمی‌شوند؛ پس می‌توانیم نتیجه بگیریم که شامپانزه‌ها هم مثل انسان‌ها از نظر فیزیکی و عاطفی به یکدیگر وابستگی دارند.» ← از استدلال‌ها، روش‌ها و ابزارهای علمی (مشاهده) استفاده شده و بیانگر روش تجربی است.

۴ هر یک از منابع چهارگانه آگاهی و معرفت، روش‌های خاص و متناسب با خود را داشته و از آن‌ها برای پاسخ به مسئله مورد نظر استفاده می‌شود. ممکن است درباره یک موضوع بتوان با هر چهار منبع به آگاهی رسید.

۵ نباید این چهار منبع را در مقابل یکدیگر قلمداد کرد. این روش‌ها، منابعی برای آگاهی از جنبه‌های مختلف عالم هستی هستند که هر یک ویژگی‌های مخصوص به خود را دارند و می‌توانند یکدیگر را تکمیل کنند.

؟ **اگر گفتی:** مشخص کنید که در هر یک از موارد زیر، از کدام منبع کسب آگاهی و معرفت استفاده شده است.

- ۱- از طریق پرسش‌نامه سبک زندگی، می‌توان آسیب‌پذیری فرد در برابر فشار روانی را نمره‌گذاری کرد.
- ۲- بهترین تغذیه برای کودک، شیر مادر است، زیرا من به خوبی حس کرده‌ام که شیردادن به فرزندم تأثیر مثبتی بر رشد او داشته است.
- ۳- مطابق با سیره معصومین، خانواده مهم‌ترین عامل جلوگیری از انحرافات اجتماعی است.
- ۴- هر چند هر معلولی علتی دارد، اما سلسله علت‌ها نمی‌تواند نامتناهی باشد.

✓ **پاسخ:** ۱- تجربه (روش علمی) ۲- شهود و دریافت درونی ۳- استناد به وحی، آیات الهی و سخن و عمل بزرگان دین ۴- عقل

علم تجربی چیست؟

توی قسمت قبل توضیح دادیم که به طور کلی چهار تا روش برای کسب آگاهی وجود داره. در ادامه این درس درباره روش چهارم (روش علم تجربی) صحبت می‌کنیم، اما قبل از هر چیز، بریم ببینیم که «علم» چه معنایی داره. واژه علم معانی و تعریف‌های متفاوتی دارد:

تعریف	توضیحات
هر گونه معرفت و دانش بشری knowledge	طبق این تعریف، همه دانش‌هایی که از طریق منابع چهارگانه کسب آگاهی و معرفت کسب می‌شوند، علم نام دارند؛ یعنی اون چیزهایی که با عقلمون می‌فهمیم، اون چیزهایی که با شهود و تجربه درونی درک می‌کنیم، اون چیزهایی که از طریق وحی بهمون می‌رسه و اون چیزهایی که با علوم تجربی بهمون می‌رسیم، همه و همه علم محسوب می‌شن.
علم تجربی science	طبق این تعریف، فقط منبع چهارم (روش علمی و تجربی) علم محسوب می‌شود؛ یعنی فقط به چیزی می‌گیم علم، که از طریق ابزارها و روش‌های علمی و تجربی بهمون برسیه. منظور از علم در کتاب درسی، علم تجربی است. علم تجربی، ویژگی‌هایی دارد: ۱ از روش‌ها و ابزارهای دقیق برای موضوع مورد مطالعه استفاده می‌کند. ۲ با کمک مشاهده و روش‌های مختلف، رابطه بین پدیده‌های طبیعی را بررسی می‌کند. ۳ مفاهیمی مانند مسئله، فرضیه، اصل (قانون) و نظریه در آن کاربرد فراوانی دارند.

مفاهیم پرکاربرد در علم تجربی

تا حالا اسم «نظریه تکامل یا فرگشت» به گوش مبارکتون خورده؟ نظریه تکامل یا فرگشت می‌گه تمام جانداران با همه تنوعی که دارن، از یک مشترک که حدود ۳/۵ تا ۳/۸ میلیارد سال پیش زندگی می‌کرده، پدید اومدن! فب باید بررسی کنیم که دانشمندا چه‌طور این نتیجه رو گرفتن و برای رسیدن به نظریه فرگشت و بقیه نظریات علمی چه مراحلی رو طی کردن. به طور خلاصه، برای دستیابی به یک نظریه علمی:

- ۱ ابتدا دانشمندان سؤالی را مطرح می‌کنند. ← مسئله
- ۲ سپس با توجه به دانش‌ها و تجربه‌های قبلی و با استفاده از قوه تخیل خود، پاسخی حدسی و احتمالی به آن سؤال می‌دهند. ← فرضیه
- ۳ در صورت تأیید شدن آن پاسخ حدسی، یک اصل یا قانون علمی به وجود می‌آید. ← اصل یا قانون
- ۴ با کنار هم قرار گرفتن مجموعه‌ای از اصول و قوانین درباره یک موضوع، یک نظریه شکل می‌گیرد. ← نظریه

۱- مسئله:

«مسئله»، سؤالی است که ذهن دانشمند را به خود مشغول کرده است.

پژوهش دانشمندان با «طرح مسئله» آغاز می‌شود؛ پس اولین گام در یک پژوهش روان‌شناسی، شکل‌گیری سؤال یا مسئله در ذهن محقق است.

مثال: فرض کنید که یک روان‌شناس در تحقیقات خود به دنبال پاسخ به این سؤال است که «گذشت زمان بر پایداری حافظه چه تأثیری دارد؟». (این‌ها به سؤال توی ذهن دانشمند شکل گرفته که باید بره دنبال پاسخش!)

نکته: مسئله‌ها غالباً به صورت یک جمله پرسشی مطرح می‌شوند، اما گاهی نیز ممکن است به صورت جمله‌ای خبری مطرح شود که در آن پرسشی نهفته است.

مثال: به جای این‌که بگوییم «علت افت تحصیلی دانش‌آموزان پس از کرونا چیست؟»، می‌توانیم بگوییم «دانشمندان به دنبال کشف علت افت تحصیلی دانش‌آموزان پس از کرونا هستند».

۲- فرضیه:

دانشمندان با توجه به دانش‌ها و تجربه‌های قبلی خود و همچنین با استفاده از قوه تخیلشان، سعی می‌کنند برای مسئله‌های علمی پاسخی پیدا کنند. پاسخ اولیه پژوهشگران به مسئله‌های علمی، «فرضیه» نام دارد.

مثال: در پاسخ به این مسئله که «گذشت زمان بر پایداری حافظه چه تأثیری دارد؟»، این فرضیه را می‌توانیم ارائه دهیم: «گذشت زمان باعث تضعیف حافظه می‌شود».

چند نکته: ۱ فرضیه، یک حدس خردمندانه است؛ یعنی قطعیت ندارد و ممکن است تأیید یا رد شود. راحت‌تر بگم: فرضیه یک حدسه؛ پس می‌تونه درست یا نادرست باشه.

۲ برای پذیرش یا رد فرضیه‌ها، باید دو مرحله طی شود: الف) ابتدا باید فرضیه را براساس روش‌های علمی (اطلاعات و داده‌های تجربی) مورد آزمایش قرار دهیم. ب) سپس نتیجه آزمایش‌ها را با یافته‌های مورد قبول در علم تجربی مطابقت دهیم. اگر نتایج به‌دست‌آمده با علم تجربی مطابقت داشت، فرضیه تأیید و به اصل (یا قانون) تبدیل می‌شود. در غیر این صورت، فرضیه رد و کنار گذاشته می‌شود.

۳ مسئله و فرضیه، رابطه دوسویه دارن؛ یعنی فرضیه‌ها می‌توانند ضمن این‌که در پاسخ به یک سؤال بیابند، باعث طرح سؤال‌های دیگر هم بشوند. **مثال:** ممکن است در پاسخ به این سؤال که «چه رابطه‌ای بین تعداد اعضای خانواده و قدرت تکلم کودکان وجود دارد؟» این فرضیه را ارائه دهیم: «قدرت تکلم کودکان در خانواده‌های پرجمعیت بیشتر از خانواده‌های کم‌جمعیت است». این فرضیه نیز می‌تواند باعث ایجاد سؤالات و مسئله‌های دیگری در ذهن اندیشمندان شود؛ از جمله این‌که: «چرا میان دایره لغات کودکان و تعداد افراد خانواده ارتباط وجود دارد؟» یا «چرا کودکان در خانواده‌های پرجمعیت، زودتر به حرف می‌آیند؟»

۴ برای این‌که یک جمله، فرضیه محسوب شود، باید ویژگی‌هایی داشته باشد. از جمله این‌که:

چه جمله‌ای می‌تواند فرضیه باشد؟	چه جمله‌ای فرضیه محسوب نمی‌شود؟
فرضیه یک جمله خبری است.	جمله‌های پرسشی، تعجبی، عاطفی و امر و نهی، نمی‌توانند فرضیه باشند.
در فرضیه باید رابطه میان دو متغیر بررسی شود. این متغیرها باید قابلیت بررسی علمی داشته باشند.	اموری مانند شیطان و جن که قابلیت بررسی علمی ندارند، نمی‌توانند در فرضیه‌ها مطرح شوند.
در فرضیه از قیدهای تأکید و قیدهای تردید استفاده نمی‌شود.	اگر جمله‌ای تأکید (حتماً، باید، قطعاً، مطمئناً و ...) یا تردید (شاید، احتمالاً، ممکن است و ...) داشت، نمی‌تواند فرضیه باشد.
در فرضیه از کلمات و عباراتی که بار ارزشی مثبت یا منفی دارند استفاده نمی‌شود.	عباراتی مانند «این عمل مفید» یا «این رفتار زشت» بار ارزشی دارند و نمی‌توانند در فرضیه‌های علمی مطرح شوند.

آه گفتی: مشخص کنید کدام‌یک از جملات زیر، فرضیه محسوب می‌شوند.

- ۱- با گذشت زمان، میزان فراموشی مطالب آموخته‌شده افزایش می‌یابد. ۲- فشار روانی، روبه‌روشدن با تغییر در زندگی است.
- ۳- چرا برخی مادران پس از زایمان دچار افسردگی می‌شوند؟ ۴- پس از این جهان، جهان دیگری به نام معاد وجود دارد.
- ۵- میان ویژگی‌های ژنتیکی و هوش اجتماعی افراد ارتباط وجود دارد. ۶- انسان‌های باهوش به طور قطع زندگی بهتری از افراد کم‌هوش دارند.

پاسخ: عبارات ۱ و ۵ فرضیه هستند، زیرا همه ویژگی‌های یک فرضیه را دارند. عبارت ۲ فرضیه نیست، زیرا صرفاً یک توصیف است و در آن رابطه میان دو متغیر بررسی نشده است. عبارت ۳ فرضیه نیست، زیرا جمله‌ای خبری نیست. عبارت ۴ فرضیه نیست، زیرا معاد (قیامت) قابلیت بررسی علمی (تجربی) ندارد. عبارت ۶ فرضیه نیست، زیرا از قید تأکید (به طور قطع) استفاده کرده است.

۳- اصل یا قانون:

فرضیه‌ها در صورت پذیرفته شدن در شرایط مختلف آزمایشی، به اصل یا قانون تبدیل می‌شوند.
مثال: به مثال قبلی توجه کنید. در پاسخ به این سؤال که «گذشت زمان بر پایداری حافظه چه تأثیری دارد؟» این فرضیه را مطرح کردیم: «گذشت زمان باعث تضعیف حافظه می‌شود.» ← اگر این فرضیه مورد آزمایش قرار گیرد و تأیید شود، پذیرفته شده و به اصل یا قانون تبدیل می‌شود:

★ **چند نکته:** ۱) توجه داشته باشید که در بیان فرضیه و اصل هیچ تفاوتی وجود ندارد؛ فقط در «اصل» حتماً باید تأکید شود که بر روی آن تحقیقاتی انجام شده و نتیجه به دست آمده، حاصل آزمایش‌های تجربی است.

مثال: اگر گفته شود: «استفاده از ویتامین D شانس ابتلا به ویروس کرونا را کاهش می‌دهد.» این عبارت یک «فرضیه» است، ولی اگر گفته شود: پزشکان به این نتیجه رسیده‌اند که استفاده از ویتامین D شانس ابتلا به ویروس کرونا را کاهش می‌دهد یک «اصل» است، چون پزشکان براساس آزمایشات علمی به این نتیجه رسیده‌اند.

۲) معتبر بودن و پذیرفته شدن یک فرضیه، لزوماً به معنای درست و واقعی بودن آن نیست، بلکه ممکن است پاسخی که اکنون مورد قبول واقع شده است، پس از مدتی نادرست تلقی شده و کنار گذاشته شود. فرضیه‌هایی که قبلاً تأیید شده‌اند، به دو دلیل ممکن است اعتبار خود را از دست بدهند:

الف) آگاهی از نادرستی آزمایش‌های قبلی (ب) تغییر در پیش‌فرض‌های دانشمندان.

۴- نظریه:

مجموعه‌ای منسجم از اصول و قوانین علمی درباره یک موضوع، «نظریه» را تشکیل می‌دهد.
مثال: به این اصل یا قانون رسیدیم: «گذشت زمان باعث تضعیف حافظه می‌شود.» حالا اگر این اصل را در کنار سایر اصول و قوانین مرتبط با حافظه قرار دهیم، «نظریه‌های فراموشی» شکل می‌گیرد.

★ **نکته:** در نظریه یک موضوع کلی مطرح است که محور اصلی همه اصول و قوانینی است که در یک مجموعه قرار گرفته‌اند. مثلاً نظریه‌های یادگیری، نظریه‌های فراموشی و نظریه‌های رشد و ...

➔ **جمع‌بندی** در نمودار زیر پیوستگی مراحل اشاره شده، آمده است:

مسئله ← فرضیه ← اصل یا قانون ← نظریه

مسئله: «آیا خانواده بر مهارت‌های ارتباط‌گیری کودکان تأثیر دارد؟» پاسخ احتمالی به مسئله (فرضیه): «خانواده بر رشد مهارت‌های ارتباط‌گیری کودکان تأثیر می‌گذارد.»	اگر به مسئله‌های علمی پاسخ داده شود، فرضیه شکل می‌گیرد.	مسئله ← فرضیه
تأیید فرضیه «خانواده بر رشد مهارت‌های ارتباط‌گیری کودکان تأثیر می‌گذارد.» براساس تحقیقات به دست آمده خانواده بر رشد مهارت‌های ارتباط‌گیری کودکان تأثیر می‌گذارد.	اگر فرضیه تأیید و پذیرفته شود، به اصل یا قانون تبدیل می‌شود.	فرضیه ← اصل یا قانون
اصل یا قانون: «براساس تحقیقات به دست آمده خانواده بر رشد مهارت‌های ارتباط‌گیری کودکان اثر می‌گذارد.» + سایر اصول مربوط به موضوع مهارت‌های اجتماعی کودکان نظریه: «رشد اجتماعی کودکان»	اگر یک اصل یا قانون، در کنار سایر اصول و قوانین مرتبط با یک موضوع قرار بگیرد، نظریه شکل می‌گیرد.	اصل یا قانون ← نظریه

؟ **اگر گفتی:** تشخیص دهید که هر یک از موارد زیر به کدام یک از مفاهیم علم تجربی ارتباط دارد.

۱- طبق تأیید سازمان بهداشت جهانی واکسیناسیون بر کنترل بیماری کرونا اثر دارد.

۲- آزادی‌های افراد از طریق دین محدود می‌شود.

۳- پژوهشگران به دنبال یافتن یک راه حل مناسب برای مقابله با کرونا هستند.

۴- یادگیری مشاهده‌ای

✓ **پاسخ:** ۱- اصل یا قانون ۲- فرضیه ۳- مسئله ۴- نظریه

علم روان‌شناسی چه هدف‌هایی را دنبال می‌کند؟

روان‌شناسی از علوم تهری محسوب می‌شود. این علم مثل سایر علوم تهری مهارت‌ها هدف رو دنبال می‌کند؛ ۱) توصیف ۲) تبیین ۳) پیش‌بینی ۴) کنترل.

۱- توصیف

قبل از این که هر تحقیقی انجام بدهیم، اول باید پدیده‌هایی که قصد داریم مطالعه‌شان کنیم رو تعریف کنیم. به عبارت دیگر، برای کشف روابط میان پدیده‌ها، ابتدا باید این پدیده‌ها را تعریف و توصیف کنیم. توصیف، بیان روشن و تا حد ممکن دقیق از «چیستی مفهوم و موضوعی» است که قصد مطالعه و بررسی آن را داریم.
مثال: برای این که بررسی کنیم که چه رابطه‌ای بین هوش و حافظه وجود دارد، در گام اول باید واژه‌های «هوش» و «حافظه» را تعریف و توصیف کنیم.

★ **چند نکته:** ۱) چگونگی توصیف هر دانشمند از یک موضوع یا پدیده، تأثیر بسیار زیادی در مواجهه با آن موضوع و بررسی علمی آن دارد.

مثال: دانشمندی که انسان را صرفاً موجودی جسمانی می‌داند (یعنی به روح و بعد معنوی انسان باور ندارد)، در پژوهش علمی خود درباره انسان، بسیار متفاوت از دانشمندی عمل می‌کند که انسان را دارای ابعاد روحانی و معنوی می‌داند.

۲) روان‌شناسان سعی می‌کنند تا در توصیف موضوعات و پدیده‌های مختلف، دقیق و بی‌طرف باشند، اما فب همیشه موفق نیستند! چون روان‌شناسان همانند سایر دانشمندان علوم تجربی، غالباً تحت تأثیر عواملی قرار می‌گیرند که بی‌طرفی آن‌ها را مخدوش می‌کند.

- ۳ عواملی که بی‌طرفی یک دانشمند را مخدوش می‌کند (یعنی باعث می‌شود توی تحقیقاتشون سوگیری داشته باشن) یا به اصطلاح به یه سمتی غش کنن) عبارت‌اند از:
- الف) قرارگرفتن تحت تأثیر پیش‌فرض‌ها و نظریات پذیرفته‌شده در هر علم (ب) قرارگرفتن تحت تأثیر ارزش‌ها و جهت‌گیری‌های موجود در ذهن خود**
- مثال:** فرض کنید محقق به دنبال این است که تأثیر جنسیت را بر قدرت حافظه افراد بررسی کند و چون از پسرها فوشش‌نمیدار دخترها را باهوش‌تر توصیف می‌کند. فب بگید بینم این محقق تحت تأثیر کوم یکی از عوامل بالا قرار گرفته؟
- ۴ زمانی که ویژگی‌های یک پدیده را بیان می‌کنیم، در واقع آن پدیده را توصیف کرده‌ایم.
- مثال:** وقتی می‌گوییم «حافظه کوتاه‌مدت دارای ظرفیت نگهداری و محدود و زمان بازیابی چند دقیقه است.» یک توصیف انجام داده‌ایم.

۲-تبیین

تبیین به بیان «چرایی اتفاق افتادن یک پدیده» می‌پردازد. در واقع، هر دانشمند زمانی که یک پدیده را تبیین می‌کند، در حال بیان علل اتفاق افتادن آن پدیده در جهان است.

مثال: در عبارت «مرور به موقع مطالب، موجب استحکام حافظه می‌شود»، یک تبیین وجود دارد، چون علت استحکام حافظه را، مرور به موقع مطالب می‌داند.

- ★ **چند نکته:** ۱ در توصیف به دنبال یافتن چستی پدیده هستیم، اما در تبیین به دنبال پیدا کردن چرایی پدیده هستیم.
- ۲ همیشه این احتمال وجود دارد که برای یک موضوع یا پدیده، تبیین‌های متفاوت و در عین حال صحیحی وجود داشته باشد (مثلاً چند نوع تبیین مختلف تجربی یا تبیین عقلی یا تبیین دینی یا ...). بنابراین نباید با دست‌یافتن به یک تبیین خاص، تبیین‌های محتمل یا صحیح دیگر را رد کنیم.
- مثال:** در بررسی علت پیدایش جهان، در هر یک از منابع کسب دانش تبیین‌های متفاوتی وجود دارد که نمی‌توان به طور قطع یکی را برگزید و سایر تبیین‌ها را رد کرد.

۳-۴-پیش‌بینی و کنترل

پس از برگزیدن یک توصیف و تبیین خاص از یک پدیده (یعنی وقتی درباره یک پدیده به توصیف و تبیین رسیدیم)، می‌توان آن پدیده را تا حد زیادی «پیش‌بینی» و «کنترل» کرد.

مثال: اگر شما بدانید هوش به معنای توانایی سازگاری با محیط است (توصیف) و هم‌چنین بدانید که هوش کودکان تحت تأثیر ویژگی‌های ژنتیکی و محیطی قرار دارد (تبیین) ← می‌توانید: **الف) حدس بزنید که در چه صورتی کودکان هوش بالاتری خواهند داشت.** (پیش‌بینی) **ب) با ارائه راهکارهایی، هوش کودکان را ارتقا دهید.** (کنترل)

پیش‌بینی	کنترل
به معنای بیان احتمال وقوع یک پدیده است.	به معنای دستکاری و تغییر در پدیده‌ها برای رسیدن به یک وضعیت خاص است.
مثال: در عبارت «اگر دانش‌آموز مطالب درسی خود را مرور کند، آن‌ها را بهتر حفظ خواهد کرد»، یک پیش‌بینی و احتمال بیان شده است.	مثال: در عبارت «برای این‌که دانش‌آموز مطالب را بهتر حفظ کند، باید تکلیف هر درس را در همان روزی که یاد گرفته است انجام دهد» کنترل وجود دارد؛ زیرا با دستکاری و تغییر در یک پدیده (انجام تمرین هر درس در همان روز یادگیری) به دنبال رسیدن به یک وضعیت خاص (حفظ بهتر مطالب درسی) هستیم.

- ★ **چند نکته:** ۱ پیش‌بینی و کنترل در علم روان‌شناسی، نسبت به سایر علوم دشوارتر است؛ زیرا:
- الف) توصیف و تبیین موضوعات علم روان‌شناسی دشوارتر از سایر علوم است.** برای مثال یکی از موضوعات اصلی روان‌شناسی، انسان و رفتارهای او است. مطالعه انسان به مراتب دشوارتر از مطالعه سایر پدیده‌هاست، زیرا دارای ابعاد و ویژگی‌های مختلف و بسیار پیچیده‌ای است. انسان علاوه بر آن که جسم و بدن دارد. دارای ابعاد غیرجسمانی هم هست که با بدن در ارتباط تنگاتنگی است.
- ب) پدیده‌های روان‌شناختی تحت تأثیر عوامل متعددی هستند که به راحتی نمی‌توان آن‌ها را توصیف و تبیین کرد، در حالی که پدیده‌های فیزیکی دلایل روشن‌تر و مشخص‌تری دارند.**
- ۲ بین اهداف علم تجربی، ترتیب و توالی وجود دارد؛ یعنی لازمه رسیدن به هر هدف، محقق‌شدن هدف قبلی است و چگونگی انجام هر هدف بستگی به چگونگی انجام هدف قبلی دارد.

+جمع‌بندی اهداف علم روان‌شناسی:

هدف	تعریف	مثال	کلیدواژه برای تشخیص
توصیف	بیان روشن و تا حد ممکن دقیق از چستی یک مفهوم یا موضوع	فشار روانی به معنای به هم خوردن تعادل در زندگی است.	کلماتی مانند: یعنی، عبارت است از، به معنای و ...
تبیین	بیان چرایی اتفاق افتادن یک پدیده	سبک زندگی افراد، از مهم‌ترین عوامل وقوع فشار روانی است.	کلماتی مانند: موجب، باعث، منجر به، علل و عوامل و ...
پیش‌بینی	بررسی احتمال وقوع یک پدیده	اگر افراد تغذیه سالمی نداشته باشند، فشار روانی بیشتری را تجربه خواهند کرد.	کلمات و جملاتی که مفهوم «احتمالی» را در آینده برساند.
کنترل	دستکاری و تغییر در پدیده‌ها برای رسیدن به یک وضعیت خاص	برای این‌که فرد فشار روانی کم‌تری را تجربه کند، باید ورزش را در برنامه هفتگی خود قرار دهد.	کلمات و جملاتی که مفهوم «توصیه» یا «پیشنهاد» و یا حتی «اجبار» را برساند.

❓ **آگه‌گفتی:** مشخص کنید که در هر یک از عبارت‌های زیر، کدام‌یک از اهداف علم روان‌شناسی مطرح است.

- ۱- استفاده از روش‌ها و فنون خاص برای تقویت حافظه
 - ۲- علل فراموشی مطالب درسی در جلسهٔ آزمون
 - ۳- ویژگی‌های حافظهٔ کاری در نظام شناختی انسان
 - ۴- برآورد عملکرد حافظه یک هفته پس از به خاطر سپردن مطالب
- ✓ **پاسخ:** ۱- کنترل ۲- تبیین ۳- توصیف ۴- پیش‌بینی

روش علمی

توی بخش‌های قبلی درس یاد گرفتیم که روش علمی (روش تهرپی)، یکی از منابع کسب آگاهی و معرفت. هم‌پنین یاد گرفتیم که روان‌شناس‌ها توی تحقیقات خودتون از روش علمی استفاده می‌کنن. حالا توی این بخش می‌فوایم دربارهٔ تعریف و ویژگی‌های روش علمی صحبت کنیم.

جایگاه روش علمی در مقایسه با دیگر منابع کسب آگاهی و معرفت

❖ **مشاهده و تجربه، رکن اساسی روش علمی است.** همان‌طور که اساس روش‌های استناد، شهود و دلایل منطقی، به ترتیب وحی، دریافت درونی و عقل است. روش‌های تجربی، صرفاً در امور مشاهده‌پذیر (یعنی اموری که با حواس پنج‌گانه قابل مشاهده باشن) قابل اجرا و معتبر هستند و نمی‌توان از آن‌ها در حیطهٔ امور غیرحسی (غیر قابل مشاهده) استفاده کرد. حالا این سؤال پیش میاد که پدیده‌هایی مثل حافظه یا هوش که روان‌شناس‌ها اون‌ها رو مطالعه می‌کنن، مگه قابل مشاهده هستن؟ در پاسخ باید گفت که: این پدیده‌ها به طور مستقیم قابل مشاهده نیستند، اما می‌توان آن‌ها را براساس آثار و کارکردهایشان به طور غیرمستقیم مشاهده کرد.

❖ برخی دانشمندان روش تجربی، به اشتباه به حوزهٔ امور غیرحسی وارد می‌شوند و دربارهٔ این امور اظهار نظر می‌کنند و گاهی دیگر منابع آگاهی و معرفت یا تبیین‌های آن‌ها را نادرست معرفی می‌کنند. مثلاً میان با روش تهرپی دربارهٔ مسائل دینی اظهار فضل می‌کنن! در حالی که تنها چیزی که علم تجربی در مواجهه با مسائل غیرمحسوس می‌تواند ادعا کند، «نمی‌دانم» است. باید بگن «نمی‌دونم»، نه این‌که بگن «نیست».

❖ **مثال:** برخی اندیشمندان برای اثبات وجود بعد روحانی انسان، به دنبال روش‌ها و ابزارهای حسی هستند، اما چون از طریق حس و تجربه راه به پای نمی‌برن، تبیین‌های دینی دربارهٔ روح را نادرست می‌شمارند.

❖ اگرچه موضوعی را که قابل مشاهده نیست، نمی‌توان با روش تجربی بررسی کرد و دربارهٔ آن گزاره‌ای تجربی و علمی صادر کرد، اما گاه می‌توان با استناد به منابع و روش‌های دیگر کسب آگاهی و معرفت، گزاره‌های صحیح و معتبری دربارهٔ آن موضوع بیان کرد.

❖ هر نظریهٔ علمی که براساس مشاهده و تجربه شکل گرفته است، خود بر نظریات و مبانی غیرتجربی (وحی، شهود، عقل) تکیه داشته و با تغییر در این مبانی غیرتجربی، فرضیات و نظریات مطرح‌شده در علم تجربی نیز تغییر خواهد کرد.

تعریف روش علمی

از روش علمی یا روش تهرپی، تعریف‌های زیادی وجود داره، اما کاربردی‌ترین تعریف روش علمی عبارت است از:

«فرایند جست‌وجوی باقاعده و نظام‌دار برای مشخص کردن یک موقعیت نامعین».

کلماتی که توی تعریف بالا زیرشون خط کشیده شده، مفاهیم اساسی توی تعریف روش علمیه. بیاید با هم این کلمات رو بررسی کنیم:

کلمات مهم در تعریف روش علمی	توضیحات
فرایند	فرایند، به جریان یک عمل اشاره دارد. وقتی از مبدأ به سوی مقصد در حال حرکت هستیم، جریان رسیدن به هدف را «فرایند» می‌گویند.
جست‌وجو	در روش علمی همواره به دنبال جست‌وجوی چیزی هستیم. در جست‌وجوی چیزی بودن باعث می‌شود تا روش علمی، هدفمند باشد. گاهی ممکنه توی روش علمی اقدامی بدون هدف انجام بشه. در این صورت اقدام محقق‌شده، به دلیل توجه‌نداشتن به هدف مشخص، نتیجه‌بخش نخواهد بود.
باقاعده و نظام‌دار	روش علمی تابع قواعد مشخصی است که به صورت منظم طی می‌شود. دانشمند و فرد عادی هر دو با مسئله مواجه می‌شوند، اما مهم‌ترین تفاوت آن‌ها این است که مواجههٔ دانشمند، برخلاف فرد عادی، منظم و قاعده‌مند است.
موقعیت نامعین	دانشمند به دنبال ابهام‌زدایی و روشن‌سازی است. دانشمندان در مواجهه با موقعیت ناشناخته دو تا کار انجام می‌دن: ۱ با طرح مسئله، موقعیت‌های ناشناخته و مجهول را شناسایی می‌کنند. ۲ با روش‌های تجربی، سعی می‌کنند تا به آن‌ها پاسخ داده و این موقعیت‌ها را روشن سازند. روشن‌سازی موقعیت نامعین همانند نور در شب تاریک است، هر چه بر شدت نور افزوده می‌شود، از مقدار تاریکی کاسته می‌شود.

★ **نکته:** با طرح مسئله ← موقعیت‌های نامعین و مجهول شناسایی می‌شوند. / با روش علمی ← موقعیت‌های نامعین و مجهول روشن می‌شوند.

ویژگی‌های روش علمی

روش علمی دو ویژگی دارد: ۱ تعریف عملیاتی متغیرها ۲ تکرارپذیری.

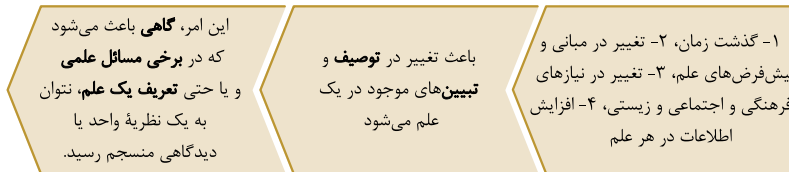
تعریف عملیاتی:

قبل از این‌که این ویژگی رو بررسی کنیم، اول باید بفهمیم متغیر یعنی چی؟ متغیر، هر چیزی است که تغییر می‌کند و می‌تواند مقدارهای مختلفی داشته باشد. برای مثال، ضریب هوشی یک متغیر است، زیرا هم مقدارهای متفاوتی دارد (مثلاً اکثر افراد ضریب هوشی بین ۸۵ تا ۱۱۵ دارن) و هم از یک فرد به فردی دیگر تغییر می‌کند (مثلاً ممکنه ضریب هوشی یه نفر ۸۵ و ضریب هوشی یه نفر دیگه ۱۱۵ باشه). حالا بیاید بررسی کنیم که بحث متغیرها چه ربطی به ویژگی‌های روش علمی داره؟

14

تعریف روان شناسی

وقتی که می‌خوایم به علم روانشناسی بپردازیم، باید موضوعاتی که مطالعه می‌کنه رو بیان کنیم. مثلاً علم تاریخ، وقایع گذشته رو مطالعه می‌کنه؛ پس می‌تونیم بگیم تاریخ، علم مطالعه وقایع گذشته است، اما تعریف روان شناسی به همین راحتی‌ها نیست. آگه از شما و هم‌کلاسی‌ها تون پرسن در روان شناسی چه چیزی مطالعه می‌شه، شاید به تعداد افراد کلاس، تعریف‌های متفاوت ارائه بشه. چالنج اینه که خود روان‌شناسان هم، نمی‌تونن تعریف واحد و یکسانی برای روان شناسی ارائه بدن! اما چرا؟

به همین دلیل که نمی‌تونیم به تعریف واحدی از روان‌شناسی برسیم، اما با وجود همه این اختلاف نظرها، یکی از جامع‌ترین تعاریف روان‌شناسی عبارت است از: «علم مطالعه رفتار و فرایندهای ذهنی (شناخت)» توی این تعریف، دوتا واژه کلیدی وجود داره که موضوعات علم روان‌شناسی رو نشون می‌ده: ۱ رفتار،

۲ فرایندهای ذهنی

موضوعات علم روان شناسی	توضیحات
رفتار	به هر نوع فعالیت مورد مشاهده جانداران، رفتار می‌گویند؛ پس همه فعالیت‌های قابل مشاهده انسان‌ها (راهر رفتن، غذا خوردن، خوابیدن و ...) و بقیه جاندارها (حرکت جمعی پرندگان، لانه‌سازی حیوانات و ...) رفتار محسوب می‌شن. مطالعه رفتار، محدود به انسان نیست. مثلاً ممکنه روان‌شناس‌ها برن روی رفتار میمون‌ها یا سگ‌ها مطالعه کنن. حتی در بسیاری از آزمایش‌های مربوط به رفتار، تفاوت جدی و بنیادی میان انسان و حیوان گذاشته نمی‌شود.
فرایندهای ذهنی (شناخت)	اموری هستند که به شکل مستقیم قابل مشاهده نیستند. به همین دلیل، فرایندهای ذهنی را به واسطه آثار و کارکردهای قابل مشاهده آن‌ها، مورد مطالعه تجربی قرار می‌دهیم. اموری مثل حافظه، یادگیری، حل مسئله، تصمیم‌گیری و ...، به طور مستقیم قابل مشاهده نیستن، اما می‌تونیم آثار و کارکردهای اون‌ها رو مطالعه کنیم. مثال: شما بیست عکس به دوستان نشان می‌دهید. بعد از نشان دادن همه تصاویر از او می‌خواهید تا با دیدن تصادفی عکس‌ها، عکس هفتم و هشتم را به شما نشان دهد. اگر پاسخی که می‌دهد درست باشد، نشان‌دهنده عملکرد مناسب حافظه اوست. در واقع پاسخ درست به این مسئله، یکی از کارکردهای حافظه دوستتون رو نشون می‌ده و ما از این طریق، به وجود حافظه و عملکرد خوب حافظه اون پی می‌بریم.

آگه گفتی: تشخیص دهید که کدام یک از مثال‌های زیر به صورت مستقیم (رفتار) یا غیرمستقیم (شناخت) قابل مشاهده است.

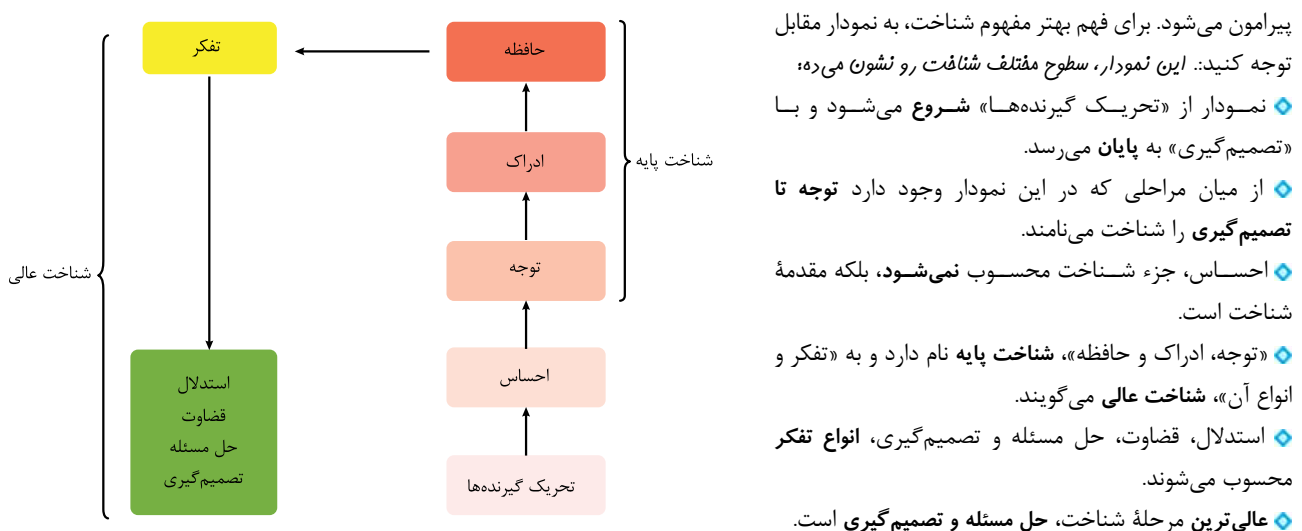
- ۱- حسین با دیدن دوستش به سمت او می‌رود.
- ۲- فاطمه، با نگاه به آینده، به رشته تحصیلی دانشگاهی‌اش می‌اندیشد.
- ۳- کودکان حرکت مادران را با چشم ردیابی می‌کنند.
- ۴- تصاویر زیبای معابر شهری، احساس خوشایندی به شهروندان می‌دهد.

پاسخ: ۱- رفتار ۲- شناخت ۳- رفتار ۴- شناخت

شناخت چیست؟

توی قسمت قبل گفتیم که روان‌شناسی، رفتارها و فرایندهای ذهنی (شناخت) رو مطالعه می‌کنه. کتاب درسی فیلی روی مفهوم شناخت تأکید داره و قراره از این بایی که الان هستیم تا آخر کتاب، سابی با مفهوم شناخت دست به یقه بشیم!

به فرایند به دست آوردن دانش از طریق تجربه و تفکر، شناخت گفته می‌شود، (توجه تا تصمیم‌گیری). شناخت از هنگام تولد شروع و باعث درک جهان

پیرامون می‌شود. برای فهم بهتر مفهوم شناخت، به نمودار مقابل توجه کنید: این نمودار، سطوح مختلف شناخت رو نشون می‌ده؛

- نمودار از «تحریک گیرنده‌ها» شروع می‌شود و با «تصمیم‌گیری» به پایان می‌رسد.
- از میان مراحل که در این نمودار وجود دارد توجه تا تصمیم‌گیری را شناخت می‌نامند.
- احساس، جزء شناخت محسوب نمی‌شود، بلکه مقدمه شناخت است.
- «توجه، ادراک و حافظه»، شناخت پایه نام دارد و به «تفکر و انواع آن»، شناخت عالی می‌گویند.
- استدلال، قضاوت، حل مسئله و تصمیم‌گیری، انواع تفکر محسوب می‌شوند.
- عالی‌ترین مرحله شناخت، حل مسئله و تصمیم‌گیری است.

بریم این نمودار رو بررسی کنیم:

مراحل	مثال
تحریک گیرنده‌ها	در محیط پیرامون ما، چیزهای زیادی وجود دارد که می‌تواند حواس ما را تحریک کند. به عواملی که باعث تحریک حواس ما می‌شود، محرک‌های حسی گفته می‌شود.
احساس	این محرک‌ها، گیرنده‌های حسی همچون گوش و چشم را تحریک می‌کنند. در نتیجه آن احساس به وجود می‌آید.
توجه	پس از آن، ما به کمک توجه، یک یا چند محرک احساس شده را انتخاب می‌کنیم.
ادراک	سپس محرک انتخاب شده را تعبیر و تفسیر می‌کنیم. به فرایند تفسیر و معنابخشی به محرک‌های انتخابی، ادراک گفته می‌شود.
حافظه	در مرحله بعد، تفسیرهای خود را در محفظه‌ای نگه‌داری می‌کنیم که به آن حافظه می‌گویند.
تفکر	در نهایت، انسان‌ها سعی می‌کنند با استفاده از اطلاعات خام موجود در حافظه، استنباط‌های زیادی داشته باشند و به مراتب بالاتر شناخت دست یابند. فرایند استفاده از اطلاعات موجود در حافظه، تفکر نام دارد. تفکر شامل استدلال، قضاوت، حل مسئله و تصمیم‌گیری است.

★ **چند نکته:** ۱ شناخت عالی، فقط مخصوص انسان است، اما شناخت پایه هم در انسان‌ها وجود دارد و هم در حیوان‌ها.

۲ میان مراحل شناخت، سلسله‌مراتب وجود دارد؛ بنابراین ابتدا باید مرحله پایین‌تر اتفاق بیفتد، سپس به مراحل بالاتر برسیم.

۳ فردی که حافظه قوی‌تری دارد، لزوماً متفکر نیست، چون ممکنه از اطلاعات حافظه فردش به خوبی و درستی استفاده کنه.

🔍 **اگه گفتی:** تشخیص دهید که هر کدام از عبارت‌های زیر مربوط به کدام فرایند شناختی است.

۱- گوش دادن به صحبت‌های معلم در کلاس درس

۲- یادآوری یک خاطره از دوران کودکی

۳- انتخاب رشته تحصیلی

۴- تشخیص صدای پدرمان

✓ **پاسخ:** ۱- توجه ۲- حافظه ۳- تصمیم‌گیری ۴- ادراک

پردازش

در هر یک از مراحل سلسله‌مراتب شناخت، پردازش صورت می‌گیرد. پردازش به معنای دریافت و فهم بیشتر است. انسان‌ها در پردازش به یک شیوه عمل نمی‌کنند:

انواع پردازش	پردازش ادراکی: پردازشی است که صرفاً براساس ویژگی‌های حسی محرک (مانند اندازه و شکل ظاهری) باشد.
	پردازش مفهومی: پردازشی است که علاوه بر ویژگی‌های حسی تحت تأثیر ویژگی‌های کیفی (مانند کاربرد و کیفیت) قرار دارد. به عبارت دیگر در این نوع پردازش، پردازشگران به مفهوم می‌رسند.

مثال: سارا ۵ ساله و سپیده ۱۷ ساله با هم خواهند و به همراه مادرشان برای خرید لباس به فروشگاه رفته‌اند.

♦ سارا با دیدن لباسی قرمز، بر خرید آن اصرار دارد. چون فقط به ویژگی‌های ظاهری لباس توجه کرده، پس پردازش او ادراکی است.

♦ اما سپیده لباس را از نظر نرمی، کیفیت، دوام و قیمت بررسی می‌کند و سپس تصمیم به خرید می‌گیرد. چون هم به ویژگی‌های ظاهری توجه کرده و هم به ویژگی‌های کیفی، پس پردازش او مفهومی است.

★ **چند نکته:** ۱ پردازش مفهومی از پردازش ادراکی کارآمدتر است.

۲ پیچیده‌بودن عمل پردازش، به سطوح شناخت مربوط است، زیرا:

پایداری و کارآمدی عمل پردازش، به نوع پردازش مربوط است، زیرا:

هر چه از شناخت پایه به سوی شناخت عالی پیش می‌رویم، علم پردازش پیچیده‌تر می‌شود.

هر چه از پردازش ما مفهومی‌تر باشد، پایدارتر و کارآمدتر خواهد بود.

روش‌های جمع‌آوری اطلاعات در روان‌شناسی

روان‌شناسان با کمک روش‌های مختلفی اطلاعات لازم برای پژوهش‌های خود را کسب می‌کنند. ما این‌ها به پروی از کتاب درسی، پنج تا از این روش‌ها رو بررسی می‌کنیم:

۱ مشاهده ۲ پرسش‌نامه ۳ مصاحبه ۴ آزمون ۵ روش‌های مبتنی بر علم اعصاب

روش	توضیحات
مشاهده	- مشاهده یکی از روش های اصلی جمع آوری اطلاعات و توصیف موضوعات مختلف است. - بسیاری از محققان با مشاهده، رفتار حیوانات و آدمیان را مطالعه می کنند. - مشاهده به دو صورت انجام می شود: ۱) مشاهده در محیط طبیعی ۲) مشاهده در محیط آزمایشگاهی. در مشاهده در محیط آزمایشگاهی این احتمال وجود دارد که مشاهده شونده ها رفتار مصنوعی از خود نشان دهند. مثلاً فکر کنید مادرها رو بیاریم توی شرایط آزمایشگاهی و رفتار شون رو با بچه هاشون مشاهده کنیم. احتمالاً سعی می کنن خود شون رو مادر بهتری نشون بدن و رفتارهای مصنوعی و ساختگی انجام می دن. به همین دلیل که یکی از شرط هایی که در مشاهده وجود داره اینه که مشاهده شوندگان نموندن که دارن مشاهده می شن! - در مشاهده، اطلاعات باید به شکل دقیق ثبت شوند و تا جای ممکن، از تعصب یا پیش داوری ها به دور بود. - مثال: ۱) با مشاهده دقیق رفتار حیوانات می توانیم رفتار نوع دوستانه در آن ها را مطالعه کنیم. ۲) با فیلم برداری از نوزادان، می توان جزئیات الگوهای حرکتی آنان را مشاهده و توصیف کرد. ۳) با کمک یک دوربین، می توان واکنش های هیجانی تماشاگران مسابقه ورزشی دو تیم پرتعداد را مشاهده کرد.
پرسش نامه	- در پرسش نامه، محقق از خود فرد درباره رفتار یا افکار خاص او می پرسد. - اطلاعاتی را که با کمک مشاهده مستقیم نمی توان به دست آورد، می توان با استفاده از پرسش نامه ها کسب کرد. - پرسش نامه ها باید دقیق و معتبر باشند. - پرسش نامه ها به صورت های مختلف نمره گذاری می شوند. - مثال: ۱) پرسش نامه پیشرفت تحصیلی ۲) پرسش نامه سبک زندگی (این به مورد رو توی درس ۸ می فونیم).
مصاحبه	- برخی موضوعات را نمی توان به صورت مستقیم مشاهده و یا با کمک پرسش نامه های از پیش تعیین شده مطالعه کرد. محققان در چنین حالتی از روش مصاحبه استفاده می کنند. - در این روش، محقق در ضمن گفت و گو و براساس پاسخ های دریافت کرده، پرسش بعدی خود را معلوم و مصاحبه را هدایت می کند. - مصاحبه برخلاف گفت و گوی معمولی، هدفمند و سازمان یافته است.
آزمون	- افراد عادی جامعه بیش از هر روش دیگری، با آزمون های روان شناختی مواجه می شوند. - آزمون ها ابزاری برای کمی کردن اطلاعات روان شناختی هستند. (قبلاً گفتیم که تعریف عملیاتی یعنی کمی کردن اطلاعات؛ پس یکی از راهکارهای مناسب برای رسیدن به تعریف عملیاتی، استفاده از آزمون هاست.) - آزمون ها فرایند ساخت بسیار دشوار و پیچیده ای را طی می کنند. - آزمون ها حتماً باید دو ویژگی داشته باشند: - الف) باید دقیقاً همان چیزی را اندازه گیری کنند که برای آن ساخته شده اند. ب) در دفعات متعدد اجرا باید نمره یکسان یا تقریباً یکسانی به ما بدهند. - استفاده از آزمون ها، چگونگی اجرا و تفسیر آن باید در کنار سایر روش ها باشد و به دست افراد متخصص انجام شود. متخصصان نباید مشخصات و اطلاعاتی را که در تحقیقات خود از افراد به دست آورده اند، به صورت عمومی و برای دیگران منتشر کنند.
روش های مبتنی بر علم اعصاب	- امروزه برخی از دانشمندان برای مطالعه روان شناسی از شواهد به دست آمده از عملکرد مغز استفاده می کنند. - در این روش، با استفاده از فنون زیر، به مطالعه دقت مکانی و زمانی مناطق مختلف مغز به هنگام انجام یک فعالیت ذهنی می پردازند: ۱) تصویربرداری تشدید مغناطیسی (MRI) ۲) نوار مغزی مغناطیسی (MEG) ۳) تحریک مغناطیسی سراسر جمجمه (TMS)

- ❓ **اگه گفتی:** تشخیص دهید که در هر یک از موقعیت های زیر، استفاده از کدام روش جمع آوری اطلاعات مناسب تر است.
- ثبت حرکات کودکان در هنگام بازی های انفرادی در محیط های عمومی
 - تشخیص اختلالات روانی توسط روان شناس با پاسخ بیمار به پرسش های او
 - تعیین میزان رضایت کارمندان یک شرکت از مدیر خود
 - بررسی مقدار تحرک شامپانزه ها در محیط های گرم
- ✓ **پاسخ:** ۱- مشاهده ۲- مصاحبه ۳- پرسش نامه ۴- مشاهده

پرسش های چهار گزینه ای

علم روان شناسی به چه سوالاتی پاسخ می دهد؟/ منابع کسب آگاهی و معرفت

- پاسخ به کدام سؤال در قلمرو علم روان شناسی نمی گنجد؟
 - چرا مطالعه با فاصله زمانی، بهتر از مطالعه بدون فاصله زمانی است؟
 - چرا یک فرد وقتی که در جمع قرار می گیرد، متفاوت از سایر موقعیت ها عمل می کند؟
 - شانس و تصادف چه میزان بر موفقیت انسان اثر دارد؟
 - تماشای برنامه های خشونت آمیز رسانه ها چه تأثیری بر پرخاشگری کودکان دارد؟
- چرا عبارت: «خوردن مشروبات الکلی از چه طریق باعث بروز آلزایمر و فراموشی می شود.» در قلمرو علم روان شناسی نمی گنجد؟
 - هیچ کدام از موضوعات مطرح شده، رفتار و فرایندهای ذهنی نیستند.
 - روابط بین پدیده ها را بیان نمی کند.
 - پیش بینی و کنترل آن امکان پذیر نیست.
 - بیشتر به علل زیستی مربوط است تا به عوامل روان شناختی.

۳- کدام یک از عبارات‌های زیر، فرضیه‌ای است که در قلمرو علم روان‌شناسی می‌گنجد؟

- (۱) مطالعه با فاصله زمانی مناسب‌تر است و باید به دانش‌آموزان توصیه شود.
- (۲) دعای والدین در ایجاد فرصت‌ها و موفقیت فرزندان‌شان اثر دارد.
- (۳) تماشای برنامه‌های خشونت‌آمیز رسانه‌ها چه تأثیری بر پرخاشگری کودکان دارد.
- (۴) ویژگی‌های روان‌شناختی انسان در عملکرد و موفقیت آن‌ها اثر دارد.

۴- کدام یک از سؤالات زیر در دایره علم روان‌شناسی می‌گنجد؟

- (الف) چه میزان از تصادفات جاده‌ای در عید نوروز ۱۴۰۲ به خاطر خواب‌آلودگی رانندگان است؟
- (ب) علت ترغیب‌شدن مردم به استفاده از وسایل هوشمند در زندگی روزمره چیست؟
- (پ) چرا میزان پذیرش سوگ از دست دادن عزیز در افراد با هم متفاوت است؟
- (ت) میزان پیشرفته‌بودن یک کشور از نظر اقتصادی، تحت تأثیر چه عواملی است؟

(۴) ب - ت

(۳) الف - پ

(۲) ب - پ

(۱) الف - ت

۵- تلاش روان‌شناسان برای پاسخ‌دادن به سؤال «عواملی چون اراده، تلاش و انگیزه چه‌قدر در موفقیت افراد موفق اثر داشته است؟» بیانگر چیست؟

(آزمون‌های آزمایشی قبلی سبز)

- (۱) وجود سوگیری و پیش‌داوری در نگاه روان‌شناسان است.
- (۲) اهمیت ویژگی‌های روان‌شناختی در عملکرد انسان است.
- (۳) عدم امکان پاسخگویی به بسیاری از پدیده‌ها در روان‌شناسی است.
- (۴) نیاز به استفاده از دیگر منابع کسب آگاهی در پاسخ به برخی از موضوعات در علم تجربی است.

۶- کدام گزینه دغدغه روان‌شناسان را به طور صحیح مطرح کرده است؟

- (۱) بهره‌بردن از روش‌های پژوهشی و آماری به منظور افزایش دقت در بررسی فرضیه‌های روان‌شناختی
- (۲) بالابردن سطح معرفت و آگاهی در مورد جنبه‌های مختلف انسان
- (۳) بررسی جنبه‌هایی از انسان که به طور مستقیم قابل مشاهده هستند.
- (۴) ارائه پاسخ‌های تجربی به صورت دقیق و علمی به پرسش‌های روان‌شناختی انسان

۷- تلاش روان‌شناسان برای پاسخ‌دادن به این پرسش که «پزشک و جراح حاذق‌بودن تا چه میزان تحت تأثیر عواملی مثل قدرت اراده، میزان هوش و پشتکار است؟» اشاره به کدام موضوع دارد؟

- (۱) به نقش دانش پزشکی و تخصصی انسان‌ها در موفقیت‌شان
- (۲) به نقش پیش‌داوری و تعصب در توصیف رفتار انسان توسط دانشمندان
- (۳) به امکان استفاده از سایر منابع شناخت توسط دانشمندان علم تجربی
- (۴) به اهمیت تأثیر ویژگی‌های روان‌شناختی در عملکرد انسان

۸- به ترتیب در هر یک از موارد زیر، افراد از کدام یک از روش‌های کسب شناخت بهره برده‌اند؟

- شناخت معاد توسط فردی که به کما رفته و فضاها را غیر از جهان را تجربه کرده است.
- تشخیص نشانه‌های اولیه بیماری آلزایمر توسط دانشجویان پزشکی از طریق تطبیق با کتب مرجع پزشکی
- شناخت قواعد قصاص توسط فقها و بیان دیه معادل آن در صورت بخشیدن خانواده مقتول

(۲) شهودی - مبتنی بر عقل - شهودی

(۱) مبتنی بر عقل - استناد به نظر بزرگان - مبتنی بر عقل

(۴) شهودی - علمی - استناد به آیات الهی بزرگان دین

(۳) مبتنی بر عقل - استناد به نظر بزرگان - شهودی

۹- مریم در یکی از کتاب‌های درسی خود با این نکته مهم مواجه شده است که «جهان دارای نظم است». مریم برای تبیین این جمله مدتی است یکی از کتاب‌های شگفت‌انگیز در خصوص کهکشان‌ها و منظومه‌های شمسی را مطالعه می‌کند. بعد از مطالعه به این نتیجه رسیده است، امکان ندارد همه این منظومه‌ها بدون قاعده در فضا قرار گیرند. مریم با استفاده از کدام یک از منابع شناخت به دانش جدید رسیده است؟ چرا؟

(۱) روش مبتنی بر عقل - چون از اطلاعات به‌دست‌آورده نتیجه‌گیری عقلی کرده است.

(۲) روش استناد به سخن بزرگان - چون کتاب‌ها توسط دانشمندان نوشته شده است.

(۳) روش شهودی - چون دریافته است که او از مطالعات خود به دست آورده است.

(۴) روش علمی - چون از طریق ابزارهای علمی به دانش دست یافته است.

۱۰- به ترتیب هر یک از افراد زیر از کدام منبع کسب شناخت استفاده کرده‌اند؟

- شیوا به برادرش می‌گوید: «نمی‌بینی چه‌قدر مادر را ناراحت کردی؟ احترام به والدین از واجبات است. دوست داری فرزند خودت با تو چنین رفتاری داشته باشد؟»

- نیما به دوستش می‌گوید: «وقتی خدا این همه به ما نعمت داده ما هم باید به افراد نیازمند کمک کنیم، چون نسبت به این نعمت‌ها مسئولیم.»

- اشکان می‌گوید: «من سعی می‌کنم شب‌ها زودتر بخوابم و اصلاً به گوشی‌ام نگاه نمی‌کنم، چون به من ثابت شده هر وقت سراغ گوشی‌ام می‌روم بدخواب می‌شوم.»

(۲) روش شهودی - روش منطقی - روش علم تجربی

(۱) روش عقلی - استناد به بزرگان دین - روش شهودی

(۴) استناد به وحی - استدلال شهودی - روش تجربه

(۳) استناد به بزرگان دین - روش فلسفی - دریافت درونی

۱۱- به ترتیب هر یک از ابیات زیر بیانگر کدام منبع کسب آگاهی و معرفت است؟

- در خرابات مغان نور خدا می‌بینم / این عجب بین که چه نوری ز کجا می‌بینم

- این همه نقش عجب بر در و دیوار وجود / هر که فکر نکند نقش بود بر دیوار

- کسی که خرد را ندارد ز پیش / دلش گردد از کرده خویش ریش

- مگر نه تشنه آب بقاست کام شما / بقای آب بقا عترت است و قرآن است

(۱) روش شهودی - روش عقلی - روش فلسفی - روش استناد به بزرگان دین (۲) روش استناد به بزرگان دین - روش منطقی - روش تجربی - روش استناد به وحی

(۳) روش دریافت درونی - روش علمی - روش عقلی - روش استناد به آیات الهی (۴) روش فلسفی - روش علمی - روش منطقی - روش استناد به دانشمندان

۱۲- کدام عبارت در مورد ارتباط بین منابع مختلف کسب دانش درست است؟

- (۱) چهار منبع کسب دانش و معرفت با هم رابطهٔ سلسله‌مراتبی دارند.
 - (۲) آن‌ها چهار منبع برای آگاهی از جنبه‌های مختلف عالم هستی بوده و در مقابل یکدیگرند.
 - (۳) اگرچه این چهار منبع در مقابل یکدیگرند، اما می‌توانند تکمیل‌کنندهٔ جنبه‌های مختلف آگاهی و معرفت باشند.
 - (۴) روش تجربی می‌تواند برای تدوین نظریه‌های خود بر نظریات و مبانی سه منبع دیگر تکیه کند.
- ۱۳- درستی و نادرستی عبارت‌های زیر به ترتیب در کدام گزینه آمده است؟
- منابع کسب معرفت و آگاهی، از روش‌ها و ابزارهای یکدیگر برای رسیدن به معرفت کمک می‌گیرند.
 - هر فرد باید روش مورد اعتماد خود برای کسب معرفت را مشخص کند، زیرا این روش‌ها متضاد هم هستند.
 - روش‌های متنوع کسب آگاهی، زاویهٔ دیدهای متنوعی به عالم هستی هستند که کاملاً مستقل از یکدیگرند.
 - از آن‌جا که استفاده از علم تجربی نیازمند حکم عقل است، ابزار مورد استفاده در این روش، «عقل» است.
- (۱) نادرست - درست - درست - نادرست (۲) نادرست - نادرست - نادرست - درست
(۳) درست - درست - درست - درست (۴) درست - نادرست - نادرست - درست

۱۴- استاد درس جرم‌شناسی، پس از آموختن نکات مهم در کشف جرم به افسران تحت تعلیم خود، بخشی از لحظهٔ وقوع جنایت در یک فیلم جنایی را نشان داده و از آنان می‌خواهد که «هر کدام براساس شَمّ خود حدس بزنند که چه کسی قاتل است؟» و سپس بخش دیگری از آن فیلم را نشان داده و می‌خواهد «برای حدس خود شواهدی ارائه دهند». در این روش هر یک از افسران در کشف جرم و پاسخ به سؤالات استاد، به ترتیب از کدام منبع کسب دانش استفاده کرده‌اند؟

(۱) شهودی - فلسفی (۲) شهودی - فلسفی
(۳) تجربی - شهودی (۴) دریافت درونی - تجربی

۱۵- محمد، نوجوانی ۱۲ساله است. او همیشه بدون صبحانه به مدرسه می‌رود و احساس می‌کند روزهایی که صبحانه نمی‌خورد، حال بهتر و سبک‌تری دارد. او حتی زمانی که پدرش نتایج مطالعات انجام‌شده در زمینهٔ تأثیر خوردن صبحانه بر عملکرد افراد را به او نشان داد، باز هم اصرار داشت که در مورد او، این قضیه فرق دارد. در این موقعیت به ترتیب، محمد و پدرش از کدام منبع شناخت استفاده کرده‌اند؟

(۱) شهودی - علمی (۲) شهودی - علمی
(۳) عقلی - علمی (۴) عقلی - تجربی

۱۶- به ترتیب ابیات زیر اشاره به کدام یک از منابع کسب آگاهی دارند؟

دل ندارد که ندارد به خداوند اقرار	آفرینش همه تنبیه خداوند دل است
هر که فکرت نکند نقش بود بر دیوار	این همه نقش عجب بر در و دیوار وجود
بستان میوه و چمن و لاله‌زار کرد	اجزای خاک مرده به تأثیر آفتاب
خود را برای سجده انسان رضا نکرد	شیطان که رانده شد به جز از یک خطا نکرد
- (۱) استناد به آیات الهی - روش عقلی - روش علمی - دریافت درونی (۲) شهودی - روش فلسفی - روش تجربی - استناد به آیات الهی
(۳) دریافت درونی - تجربه - روش عقلی - استناد به آیات الهی (۴) استناد به آیات الهی - روش علمی - روش فلسفی - شهودی

علم تجربی چیست؟

۱۷- کدام گزینه در مورد عبارت «تماشای برنامه‌های خشونت‌آمیز رسانه‌ها چه تأثیری بر پرخاشگری کودکان دارد؟» نادرست است؟

- (۱) پاسخ علمی به این سؤال در قلمرو علم روان‌شناسی و از دغدغه‌های روان‌شناسان است.
 - (۲) پاسخ به آن می‌تواند از طریق هر یک از منابع کسب شناخت داده شود و همه هم درست باشند.
 - (۳) پاسخ به سؤال اولین گامی است که پژوهشگر در هر پژوهشی باید بردارد.
 - (۴) برای پاسخ به آن محقق می‌تواند از قوهٔ تخیل خود بهره ببرد.
- ۱۸- به ترتیب درستی یا نادرستی عبارت‌های زیر در مورد مفاهیم علم تجربی در کدام گزینه آمده است؟
- این مفاهیم به صورت سلسله‌مراتبی هستند؛ یعنی باید به ترتیب اتفاق بیفتند.
 - اصول در صورت پذیرفته شدن می‌توانند نظریه‌ها را تشکیل بدهند.
 - اصولی که در ارتباط با یک موضوع نیستند، نمی‌توانند در کنار هم قرار گرفته و نظریه‌ها را بسازند.
 - فرضیه‌ها باید رابطهٔ بین پدیده‌های طبیعی را بیان کنند.

- (۱) درست - درست - نادرست - نادرست (۲) درست - نادرست - درست - درست
(۳) نادرست - درست - نادرست - نادرست (۴) نادرست - نادرست - درست - درست

(آزمون‌های آزمایشی فیلی سبز)

۱۹- کدام گزینه در مورد فرضیه درست نیست؟

- (۱) در فرضیه قطعیت وجود ندارد.
- (۲) در فرضیه رابطهٔ بین موضوعات مورد مطالعه بیان می‌شود.
- (۳) فرضیه باید مورد آزمایش قرار بگیرد.
- (۴) فرضیه، یکی از منابع کسب آگاهی و معرفت است.

۲۰- کدام عبارت در مورد «فرضیه» درست است؟

- (۱) پدیده‌هایی که در فرضیه‌ها مطرح می‌شوند باید قابلیت بررسی با ابزارهای دقیق و قابل اندازه‌گیری را داشته باشند.
- (۲) دانشمندان برای شکل‌گیری فرضیه‌ها صرفاً باید از دانش و تجربه‌های قبلی استفاده کنند.
- (۳) استفاده از قوهٔ تخیل در شکل‌دهی به فرضیه به دلیل وجود پیش‌داوری‌های شخصی نادرست است.
- (۴) در مرحلهٔ اول باید فرضیه‌ها با یافته‌های مقبول در علم تجربی مطابقت داده شود و سپس براساس اطلاعات تجربی مورد آزمایش قرار گیرند.

(سراسری ۱۴۰۰)

۲۱- کدام عبارت، در خصوص قوانین روان‌شناسی به عنوان یک علم تجربی درست است؟

- (۱) اصل روان‌شناسی از ترکیب نظریه‌های مختلف به دست می‌آید.
 - (۲) در پژوهش روان‌شناسی پاسخ نخست به مسئله پژوهشی قانون است.
 - (۳) فرضیه‌ای که در پژوهش‌های روان‌شناسی تأیید شود، به عنوان قانون پذیرفته می‌شود.
 - (۴) روان‌شناسان یک اصل را به طور تجربی آزمون می‌کنند تا درستی آن را مشخص کنند.
- ۲۲- گزاره‌های زیر به ترتیب مرتبط با کدام یک از مفاهیم علم تجربی است؟

- شکل‌گیری آن متکی به تأیید پژوهش‌های انجام‌شده و تطابق آن با یافته‌های مقبول در علم تجربی است.
- با عبارت: «شیوه‌های فرزندپروری والدین در نحوه برقراری ارتباط کودک در بزرگسالی وی نقش دارد» رابطه دوسویه دارد.
- درستی یا نادرستی آن علی‌رغم پذیرفته‌شدن می‌تواند دچار خدشه شده و منطبق با واقعیت نباشد.
- یک موضوع کلی است که تحقیقات اثبات‌شده زیادی از آن حمایت می‌کنند.

(۱) اصل - فرضیه - نظریه (۲) قانون - مسئله - اصل (۳) فرضیه - فرضیه - قانون - اصل (۴) نظریه - مسئله - فرضیه - اصل

(آزمون‌های آزمایشی قبلی سبز)

۲۳- درستی یا نادرستی عبارت‌های زیر، به ترتیب در کدام گزینه آمده است؟

- یافته‌های آیینگهوس علی‌رغم تأیید علمی و مطابقت‌داشتن با یافته‌های مقبول در علم تجربی، ممکن است واقعی نبوده و بعد از مدتی کنار گذاشته شود.
- پاسخ‌هایی که به مسئله‌های علمی داده می‌شود، می‌تواند هم نتیجه و هم عامل ایجاد سؤالات علمی باشند.
- استفاده از قوه تخیل یکی از راه‌های پاسخگویی به بیان‌های علمی مطرح‌شده در اولین گام پژوهش است.

- (۱) نادرست - درست - نادرست (۲) نادرست - نادرست - درست
(۳) درست - نادرست - نادرست (۴) درست - درست - درست

۲۴- اگر در پاسخ به پرسش «گذشت زمان بر پایداری حافظه چه تأثیری دارد؟»، بگوییم که گذشت زمان باعث تضعیف حافظه می‌شود. کدام عبارت درباره این پاسخ نادرست است؟

- (۱) در صورت تأییدشدن لزوماً واقعی و درست است.
 - (۲) می‌تواند صحیح یا غلط باشد.
 - (۳) بیانی خردمندانه و تا حد ممکن سنجیده به مسئله است.
 - (۴) در صورت تأیید می‌تواند به اصل یا قانون تبدیل شود.
- ۲۵- خانم فرهنگدانشجوی رشته روان‌شناسی است و قصد دارد پایان‌نامه بنویسد. هر یک از عبارت‌های زیر به کدام یک از مفاهیم علم تجربی در فرایند تحقیقات او اشاره دارد؟

- (الف) ارائه تشویق‌های غیرمنظم بر افزایش انگیزش کارکنان ادارات اثر بیشتری دارد یا ارائه تشویق‌های منظم؟
 - (ب) اسکینر در مطالعات متعدد خود در مورد حیوانات و انسان‌ها نقش شرطی‌سازی در ایجاد انگیزش را ثابت کرد.
 - (پ) ارائه تشویق‌های نامنظم به کارمندان بیشتر از تشویق‌های منظم برای کارکنان ایجاد انگیزش می‌کند.
 - (ت) براساس بررسی‌های انجام‌شده، اکثر کارمندان پس از دریافت تشویق نامنظم انگیزه بالاتر و بهزیستی کاری بیشتری را تجربه می‌کنند.
- (۱) مسئله - نظریه - فرضیه - اصل (۲) مسئله - اصل - فرضیه - نظریه
(۳) فرضیه - اصل - اصل - فرضیه (۴) فرضیه - نظریه - اصل - مسئله

۲۶- کدام یک از گزاره‌های زیر، مصداق «فرضیه» است؟

- (۱) آیا میان تحصیلات مادران ساکن در استان تهران و پیشرفت تحصیلی فرزندان آن‌ها در مقطع ابتدایی رابطه وجود دارد؟
- (۲) باید بر برنامه‌های ماهواره‌ای نظارت شود، در غیر این صورت شاهد افزایش دروغگویی فرزندانمان خواهیم بود.
- (۳) با توجه به این که در زمستان سال گذشته، تهران صرفاً یک روز هوای سالم داشته است، از ناسالم‌ترین شهرهای دنیا به شمار می‌رود.
- (۴) افزایش گفت‌وگو میان فرزندان با پدر و مادرها، اضطراب و استرس را در دوران بلوغ کاهش می‌دهد.

۲۷- در اولین قدم برای تأیید یک فرضیه چه اقداماتی باید صورت بگیرد و با کدام عبارت رابطه دوسویه دارد؟

- (۱) مطابقت با یافته‌های مقبول در علم تجربی - اسباب‌بازی‌ها بر روی هوش کودکان اثر می‌گذارد.
- (۲) آزمایش براساس اطلاعات و داده‌های تجربی - آیا وراثت بر هوش افراد اثر می‌گذارد؟
- (۳) استفاده از دانش و تجارب قبلی - هوش عبارت است از سازگاری با محیط.
- (۴) استفاده از قوه تخیل دانشمند - تحقیقات نشان می‌دهد هوش کودکان با هوش والدینشان رابطه دارد.

۲۸- در ارتباط با سلسله‌مراتب گزاره‌های علمی، کدام گزینه صحیح است؟

- (۱) فرضیه‌ها می‌توانند با مسئله‌ها رابطه دوسویه داشته باشند؛ یعنی هم معلول آن و هم علت آن باشند.
- (۲) برای پذیرش پاسخ‌های اولیه ارائه‌شده به یک مسئله علمی و تأیید یک اصل باید آن پاسخ‌ها را براساس استدلال‌های عقلی بیازماییم.
- (۳) فرضیه‌ها در صورت پذیرفته‌شدن به قانون تبدیل می‌شوند و مجموعه‌ای منسجم از قوانین علمی درباره یک موضوع، یک اصل را تشکیل می‌دهند.
- (۴) دانشمندان همواره تلاش می‌کنند که بی‌طرف بوده و بدون استفاده از قوه تخیل و صرفاً با توجه به دانش و تجربه‌های قبلی، پاسخ‌های اولیه و سنجیده‌ای به مسائل علمی بدهند.

۲۹- در عبارت‌های زیر، جملاتی از فرایند یک پژوهش علمی آورده شده است. با توجه به توالی مفاهیم علمی، کدام گزینه درست است؟

(آزمون‌های آزمایشی فیلی سبز)

(الف) نقص توجه در فرزندان پسر به بروز بیش‌فعالی در آن‌ها مؤثر است.

(ب) آیا نقص توجه و بیش‌فعالی در فرزندان پسر با یکدیگر رابطه‌ی معناداری دارند؟

(پ) تأثیر نقص توجه بر بروز بیش‌فعالی در فرزندان پسر براساس پژوهش‌های روان‌شناختی

(۱) (الف) همواره قبل از (ب) می‌آید. (ب) بر (پ) مقدم است.

(۳) (پ) مقدم بر (الف) و مؤخر از (ب) است.

(۴) ترتیب درست عبارت‌ها بدین شکل است: پ - ب - الف.

(آزمون‌های آزمایشی فیلی سبز)

۳۰- عبارت‌های زیر، به ترتیب، به کدام مفهوم علمی اشاره دارد؟

- مشاهدات زیست‌شناسی نشان می‌دهد، موجوداتی که بهتر با محیط سازگار می‌شوند، معمولاً عمر طولانی‌تری دارند.

- دانش‌آموزانی که در دوره‌های آموزشی بیشتری شرکت می‌کنند، در امتحانات نتایج بهتری می‌گیرند.

- استفاده‌ی دانش‌آموزان از کلاس‌های آموزشی آنلاین، چگونه بر میزان اجتماع‌گرایی آنان اثر می‌گذارد؟

- قوانین کشورها، برای تحقق ارزش‌های مورد قبول جامعه مانند امنیت و اخلاق، آزادی افراد را محدود می‌کنند.

(۱) فرضیه - قانون - فرضیه - نظریه (۲) قانون - فرضیه - مسئله - فرضیه

(۳) فرضیه - فرضیه - مسئله - قانون (۴) اصل - نظریه - مسئله - فرضیه

۳۱- کدام گزینه در ارتباط با عبارت: «دانشمندان از قدیم به دنبال کشف رابطه‌ی وراثت با وجود برخی از بیماری‌ها و اختلالات روانی بوده‌اند.» درست است؟

(۱) اگر پاسخ به این عبارت اثبات شود، می‌تواند باعث طرح سؤال‌های دیگر شود.

(۲) اگر پاسخ به عبارت فوق اثبات شود، می‌تواند در کنار سایر اصول در این زمینه نظریه‌های اختلالات روانی را تشکیل دهند.

(۳) اگر پاسخ به عبارت فوق ثابت شود، لزوماً به معنای درست و واقعی بودن آن است.

(۴) برای اثبات عبارت فوق لازم است که اصول موجود در این زمینه کنار هم قرار گیرند.

۳۲- عبارات زیر به ترتیب با کدام گزینه هماهنگی دارند؟

- با اعلام سازمان بهداشت جهانی، بخشی از افزایش ابتلا به سرطان ناشی از مواد نگهدارنده‌ی غذاهاست.

- دانشمندان در حال بررسی احتمالات مختلف ارتباط عادات غذایی و خلیات روان‌شناختی آدمی هستند.

- پیاز به بررسی‌ها و آزمایش‌های مشهور خود توانست مراحل رشد آدمی را طبقه‌بندی و توصیف کند.

(۱) اصل - مسئله - فرضیه (۲) فرضیه - فرضیه - فرضیه (۳) قانون - مسئله - نظریه (۴) فرضیه - فرضیه - فرضیه

۳۳- اگر درستی عبارت: «پاداش دادن در مقابل یک رفتار، در تکرار آن رفتار مؤثر است.» تأیید شده باشد امکان نادرستی آن؟

(۱) وجود ندارد، چون از طریق اطلاعات و داده‌های تجربی آزمایش شده و پذیرفته شده است.

(۲) وجود ندارد، چون با یافته‌های مقبول در علم تجربی تطبیق داده و تأیید شده است.

(۳) وجود دارد، چون فرضیه‌ها جملات خبری محتمل هستند؛ یعنی ممکن است درست باشند و یا ممکن است نادرست باشند.

(۴) وجود دارد، چون ممکن است آزمایشات به درستی صورت نگرفته باشد یا پیش‌فرض‌ها تغییر کند.

(آزمون‌های آزمایشی فیلی سبز)

۳۴- گزاره‌های زیر به ترتیب مرتبط با کدام یک از مفاهیم علم تجربی است؟

- قوه‌ی تخیل در شکل‌گیری آن نقش دارد.

- عدم مطابقت آن با یافته‌های مقبول در علم تجربی سبب رد آن می‌شود.

- تأثیر انگیزه بالا، هنگام مطالعه بر یادگیری نمونه‌ای از آن است.

- آگاهی پیدا کردن از نادرستی آزمایشات قبلی سبب کنار گذاشتن آن می‌شود.

(۱) مسئله علمی - نظریه - نظریه - فرضیه (۲) پاسخ‌های اولیه - فرضیه - اصل - قانون

(۳) مسئله علمی - فرضیه - نظریه - اصل (۴) پاسخ‌های اولیه - نظریه - اصل - نظریه

۳۵- «تغییر در پیش‌فرض‌های دانشمندان» بر کدام یک از مفاهیم علم تجربی اثر می‌گذارد؟

(۱) مسئله‌های علمی را تغییر می‌دهد. (۲) میزان استفاده از قدرت تخیل دانشمند را در شکل‌گیری فرضیه کاهش می‌دهد.

(۳) درست‌بودن اصول را دچار تردید می‌کند. (۴) باعث آگاهی از نادرستی آزمایشات انجام‌شده بر روی فرضیه می‌شود.

۳۶- هر یک از عبارت‌های زیر به ترتیب بیانگر کدام مفهوم است؟

- تحقیقات مختلف انجام‌شده در زمینه رشد همگی نقش وراثت بر جنبه‌های مختلف رشد را ثابت کرده‌اند و مجموعه‌ی منسجمی را تشکیل داده‌اند.

- پیشینه‌ی خانوادگی تا چه میزان می‌تواند بر بروز بیماری‌های خاص در کودکان نقش داشته باشد؟

- مقدار شیوع بیماری اسکیزوفرنی در افراد باهوش بیشتر است.

(۱) نظریه - مسئله - فرضیه (۲) اصول - مسئله - فرضیه (۳) نظریه - فرضیه - اصول (۴) اصول - فرضیه - قوانین

(آزمون‌های آزمایشی فیلی سبز)

۳۷- کدام گزینه به ترتیب می‌تواند مصداق مفاهیم «مسئله»، «فرضیه» و «نظریه» باشد؟

(۱) روان‌شناسان در تلاش برای مشخص کردن حد بهینه‌ی اضطراب هستند. - بازخورد خانواده در مورد نمرات تحصیلی می‌تواند ریشه‌ی اضطراب تحصیلی باشد. -

رویکرد روان‌شناسی مثبت‌نگر در درمان اضطراب تحصیلی

(۲) آیا ریشه‌ی اضطراب تحصیلی در روابط دانش‌آموز با والدینش قابل ردیابی است؟ - دلشوره‌ی دائمی در مورد درس موجب افت عملکرد تحصیلی دانش‌آموز می‌شود. -

بر هم خوردن نظم خواب هم علت و هم معلول اضطراب تحصیلی است.

(۳) از دیدگاه دانشمندان اسلامی، اضطراب چه پیامدهایی در زندگی تحصیلی فرد دارد؟ - اضطراب تحصیلی در روان‌شناسی تحولی - تفاوت اضطراب تحصیلی

به تفکیک رشته تحصیلی

(۴) تفاوت میزان اضطراب تحصیلی در دختران و پسران - کادر آموزشی مدرسه تا چه اندازه می‌تواند مانع اضطراب تحصیلی دانش‌آموزان شوند؟ - عضویت در

طبقه اجتماعی و اقتصادی بالاتر موجب کم شدن سطح نگرانی تحصیلی می‌شود.

۳۸- چند مورد از عبارات‌های زیر «فرضیه علمی» نیستند؟

- افراد باهوش زیباتر از افراد کم‌هوش زندگی می‌کنند.
- مادرانی که خودشان به فرزندشان شیر می‌دهند، همیشه فرزندان وابسته‌تری تربیت می‌کنند.
- کودکانی که دائماً شاهد پر خاشگری هستند، قطعاً بیشتر از سایر کودکان از خود پر خاشگری نشان می‌دهند.
- محیط خانوادگی افراد چگونه می‌تواند بر اعتیاد نوجوانان اثر بگذارد.

(۱) یک مورد (۲) دو مورد (۳) سه مورد (۴) چهار مورد

۳۹- کدام گزینه به ترتیب مصداق بهتری برای هر یک از مفاهیم «مسئله»، «فرضیه» و «نظریه» ارائه کرده است؟

(آزمون‌های آزمایشی قبلی سبز)

- (۱) ریشه پدیدآیی اختلال وسواس چیست؟ - اختلال وسواس ریشه ژنتیکی دارد. - احتمال افزایش رفتار وسواسی در شرایط بحرانی
- (۲) شیوع وسواس در زنان بیشتر از مردان است. - آیا رفتارهای وسواسی در نوجوانی افزایش پیدا می‌کنند؟ - رویکرد روان‌کاوی در بررسی وسواس
- (۳) چرا با وجود زمینه ژنتیکی فردی به وسواس دچار نمی‌شود؟ - حضور در مدارس سختگیر موجب افزایش رفتارهای وسواسی می‌شود. - درمان رفتارهای وسواسی
- (۴) احتمال کاهش وسواس با اتکا به ورزش - آیا مبتلایان به اضطراب مستعد ابتلا به وسواس هستند؟ - آیا نشانه‌های وسواس فکری بدون حضور وسواس عملی قابل مشاهده هستند؟

۴۰- هر یک از عبارات زیر به ترتیب مربوط به کدام یک از مفاهیم علم تجربی است؟

(آزمون‌های آزمایشی قبلی سبز)

- گزارش‌های تاییدشده از ایستگاه‌های مراقبت از سدها نشان می‌دهد تخلیه آب سدها پیش از بارش سنگین باران، احتمال شکستن سد و سیل ناشی از آن را کاهش می‌دهد.

- وینیکات، روان‌پزشک شهیر با بررسی‌های خود مجموعه‌ای از تأثیرات تجربه زایمان بر حیات روانی فرد را تبیین کرد.

- پژوهشگران تاریخ دائماً در حال بررسی ویژگی‌های روان‌شناختی دیکتاتورهای تاریخ و تأثیر آن بر تصمیم‌هایشان هستند.

(۱) فرضیه - قانون - فرضیه (۲) فرضیه - قانون - مسئله (۳) قانون - نظریه - فرضیه (۴) قانون - نظریه - مسئله

۴۱- «روان‌شناسی فکر می‌کند مهارت‌های حل مسئله باعث کاهش تعارضات زناشویی می‌شود.» درستی یا نادرستی موارد زیر براساس عبارت داده‌شده به

(آزمون‌های آزمایشی قبلی سبز)

ترتیب کدام است؟

- این روان‌شناس نظریه‌ای مطرح کرده است که می‌تواند باعث ایجاد سؤالات جدیدی شود.

- عبارت داده‌شده هم‌ردیف با عبارت «پاداش‌دادن در مقابل یک رفتار، در تکرار آن رفتار مؤثر است» است.

- برای پذیرفته‌شدن عبارت داده‌شده نیاز به انجام آزمایش است.

- روان‌شناس برای رسیدن به این گزاره، به یک سؤال پاسخ داده است.

(۱) نادرست - درست - نادرست - درست (۲) درست - درست - نادرست - نادرست

(۳) درست - نادرست - درست - نادرست (۴) نادرست - نادرست - درست - درست

(فارج ۱۴۰۱)

۴۲- عبارات‌های زیر به ترتیب با کدام مورد هماهنگی دارد؟

- استفاده از ویتامین D با تقویت سیستم ایمنی بدن شانس ابتلا به کرونا ویروس را کاهش می‌دهد.

- پزشکان و پژوهشگران حوزه سلامت در حال آزمایش برای یافتن داروی قطعی برای درمان انواع سویه‌های کرونا هستند.

- طبق تأیید سازمان بهداشت جهانی، واکسیناسیون کووید ۱۹، مرگ‌ومیر ناشی از کرونا را تا حد زیادی کاهش می‌دهد.

(۱) فرضیه - مسئله - قانون (۲) مسئله - فرضیه - نظریه (۳) قانون - مسئله - نظریه (۴) فرضیه - مسئله - مسئله

(سراسری نوپت اول ۱۴۰۲)

۴۳- کدام مورد به ترتیب، مصداق کامل‌تری برای «مسئله»، «فرضیه» و «نظریه» ارائه نموده است؟

- (۱) کودکان با هوش بالا در مدرسه با چالش‌های بیشتری مواجه می‌شوند. - استفاده مستمر از مهارت‌های کنترل خشم، پیامدهای مثبتی در زندگی خانوادگی دارد. - اندازه‌گیری هوشبهر کودکان

(۲) نوجوانان در تصمیم‌گیری با چه مشکلاتی روبه‌رو هستند؟ - روش تدریس مشارکتی موجب بهبود عملکرد حافظه دانش‌آموزان می‌شود. - رشد شناختی کودکان

(۳) پیامدهای منفی عدم استفاده از مهارت‌های تفکر چیست؟ - روش‌های مؤثر بر کاهش استرس افراد چیست؟ - رشد روانی - اجتماعی کودکان

(۴) دلایل فراموشی مطالب درسی چیست؟ - سبک‌های تصمیم‌گیری ناکارآمد چه پیامدهایی دارد؟ - رشد روانی - اجتماعی کودکان

علم روان‌شناسی چه هدف‌هایی را دنبال می‌کند؟

(سراسری ۹۹)

۴۴- تلاش روان‌شناسان بر کدام مورد، متمرکز است؟

(۱) توصیف و تبیین علمی رفتار انسان

(۳) مشاهده طبیعی رفتار و تجربه منحصربه‌فرد انسان

۴۵- به ترتیب در پاسخ به این سؤال که «چرا یک فرد وقتی که در جمع قرار می‌گیرد، متفاوت از سایر موقعیت‌ها عمل می‌کند» و «شناسایی مهم‌ترین علل

(ترکیبی سراسری ۹۸ و ۱۴۰۰)

شکست تحصیلی»، کدام هدف علم روان‌شناسی دنبال می‌شود؟

(۱) تبیین - تبیین (۲) توصیف - پیش‌بینی (۳) پیش‌بینی - کنترل (۴) کنترل - توصیف

۴۶- تفاوت در نحوه مواجهه با یک موضوع و بررسی علمی پدیده‌ها توسط دانشمندان، به کدام عامل مربوط می‌شود؟

(۱) میزان تکرارپذیر بودن پژوهش‌های انجام‌شده (۲) میزان استفاده دانشمندان از روش‌های دقیق و قابل اندازه‌گیری

(۳) چگونگی توصیف دانشمندان از موضوع مورد نظر (۴) تفاوت در نیازهای اجتماعی و زیستی و فرهنگی

۴۷- کدام یک از عوامل زیر از عوامل تأثیرگذار بر دقت مشاهده دانشمندان محسوب نمی‌شود؟

(۱) پیش‌فرض‌های موجود در علم (۲) نظریات پذیرفته‌شده در علم

(۳) تغییر در توصیف و تبیین پدیده‌های مورد نظر (۴) ارزش‌ها و جهت‌گیری‌های موجود در ذهن دانشمند

۴۸- کدام یک از عبارات‌های زیر در مورد اهداف علم تجربی نادرست است؟

- (۱) زمانی که دانشمندی با آزمایش‌های دقیق به تبیین درستی از پدیده‌ای رسید، می‌تواند تبیین‌های دیگر را رد کند.
- (۲) برای پیش‌بینی و کنترل پدیده‌ها حتماً باید قبل از آن، پدیده را توصیف و تبیین کرده باشیم.
- (۳) دشواری توصیف دقیق از پدیده‌ها با میزان پیچیدگی موضوع مورد نظر رابطه مستقیم دارد.
- (۴) برای کنترل پدیده‌ها لازم است حتماً آن را تبیین کرده باشیم، ولی پیش‌بینی آن الزامی نیست.

۴۹- رسیدن به هدف‌های علم در کدام یک از فرضیه‌های زیر ساده‌تر است؟

- (۱) پرتاب موشک به فضا و قراردادن آن در جو کره مریخ
- (۲) کنترل هیجانات افراد از طریق آموزش راهکارهای مربوطه
- (۳) تعیین شدت افسردگی در افراد عزادار
- (۴) برآورد میزان امید به آینده از طریق ایجاد امنیت شغلی در افراد

۵۰- علی می‌داند که وقتی دچار سردرد می‌شود، احتمالاً معده‌اش اسیدی شده و نیاز دارد برای آن که حالت اسیدی را خنثی کند، یک محلول قلیایی مانند الف

(آزمون‌های آزمایشی فیلی سبز)

عرق نعنا بنوشد. در عبارات‌های «الف» و «ب»، به ترتیب کدام هدف علم روان‌شناسی مطرح است؟

- (۱) توصیف - کنترل
- (۲) تبیین - کنترل
- (۳) توصیف - پیش‌بینی
- (۴) تبیین - پیش‌بینی

۵۱- کدام یک از عوامل زیر بر مواجهه دانشمند با موضوع مورد بررسی تأثیر بیشتری دارد؟

- (۱) چگونگی بیان چستی مفهوم مورد نظر توسط دانشمند
 - (۲) میزان به کارگیری قواعد و ضوابط روش علمی
 - (۳) توجه به ویژگی‌های روش علمی
 - (۴) بیان چرایی اتفاق افتادن پدیده توسط دانشمند
- ۵۲- قرار گرفتن دانشمندان تحت تأثیر پیش‌فرض‌ها و نظریات پذیرفته‌شده در هر علم بیش از همه در چه چیزی تأثیر می‌گذارد؟
- (۱) بر نحوه فرضیه‌پردازی و آزمایش پدیده‌ها
 - (۲) بر مشاهده و دقت دانشمندان
 - (۳) بر پیش‌بینی پدیده‌ها و کنترل آن‌ها
 - (۴) در مواجهه دانشمند با پدیده‌ها

۵۳- در کدام یک از عبارات‌های زیر سومین هدف علم روان‌شناسی مطرح شده است؟

- (۱) دلیل این که دختران در آزمون‌های کلامی و مهارت گفتاری نمرات بالاتری کسب می‌کنند فعال‌تر بودن نیم‌کره چپ آن‌ها نسبت به پسران است.
- (۲) اگرچه از نظر افزایش حجم اندام‌های داخلی بین دختران و پسران در هنگام بلوغ تفاوتی وجود ندارد، اما دختران به دلیل رشد جنسی باید آهن بیشتری در ماه استفاده کنند.
- (۳) هوش نه تنها متأثر از جنسیت است بلکه ترتیب تولد هم در آن مؤثر است؛ بنابراین نباید فرزندی را به دلیل هوش پایین‌تر سرزنش کرد.
- (۴) کسانی که از هوش بیشتری برخوردارند، احتمالاً زمان کم‌تری را صرف یادگیری خواهند کرد.

۵۴- به ترتیب دلیل دشواری تبیین موضوعات روان‌شناختی چیست و در چه صورتی می‌توان پدیده‌ها را کنترل کرد؟

- (۱) توصیف دقیق و پیش‌بینی رفتار انسان دشوار است. - علت و چرایی آن‌ها مشخص شده باشد.
- (۲) علل زیاد و متنوعی برای پدیده‌ها در روان‌شناسی وجود دارد. - علت و چرایی آن‌ها مشخص شده باشد.
- (۳) توصیف دقیق از ابعاد غیرجسمانی انسان و پیش‌بینی رفتار انسان بسیار سخت است. - قابل پیش‌بینی باشند.
- (۴) علل زیاد و خارج از کنترل روان‌شناس وجود دارد. - قابل پیش‌بینی باشد.

۵۵- به ترتیب پرسش‌های زیر در پی دستیابی به کدام یک از اهداف علم روان‌شناسی هستند؟

- به ترتیب وسواس فکری و عملی و پارانوئید متأثر از چه عواملی هستند؟
- آیا توهم یکی از ویژگی‌های اسکیزوفرنی است؟

- آیا استرس احتمال ابتلا به بیماری پارکینسون را افزایش می‌دهد؟

- (۱) تبیین - توصیف - پیش‌بینی
- (۲) توصیف - تبیین - پیش‌بینی
- (۳) تبیین - پیش‌بینی - توصیف
- (۴) تبیین - تبیین - پیش‌بینی

۵۶- در کدام عبارت، پدیده مورد نظر توصیف شده است؟

- (۱) بیماری «ای بی» یا پروانه‌ای، یک نوع بیماری پوستی تاولی در پوست و غشای مخاطی است که هنوز درمان قطعی برای آن وجود ندارد.
- (۲) فعال‌شدن غیرطبیعی سلول‌های عصبی و تولید مواد سمی که به سلول‌های رنگدانه‌ساز آسیب می‌رسانند موجب بیماری پسی یا برص است.
- (۳) شغل‌هایی که در آن فرد باید بار سنگینی را حمل کند و یا نیاز به رانندگی و نوشتن طولانی‌مدت دارند، ممکن است باعث درد سیاتیک شوند.
- (۴) بیماری سرخچه که از طریق یک ویروس به مادر و جنین منتقل می‌شود، می‌تواند باعث سقط، نابینایی یا ناشنوایی در جنین شود.

۵۷- در رابطه با سؤال «آیا کسی که سخنور خوبی است، لازم است حافظه خوبی داشته باشد؟» کدام یک از موارد زیر درست است؟

- (۱) روان‌شناس در پاسخ به این سؤال به بیان چرایی آن پدیده می‌پردازد.
- (۲) روان‌شناس در این سؤال به بیان دقیق و روشن مفهوم حافظه پرداخته است.
- (۳) در این سؤال پدیده سخنوری توسط تقویت حافظه کنترل شده است.
- (۴) در این سؤال یکی از ویژگی‌های سخنوری خوب مطرح شده است، پس توصیف صورت گرفته است.

(آزمون‌های آزمایشی فیلی سبز)

۵۸- عبارات‌های زیر به ترتیب با کدام یک از اهداف علم تجربی مطابقت دارد؟

- بیماری افسردگی ریشه ژنتیکی دارد و عوامل محیطی مانند والدین سختگیر و محیط‌های تنبیهی می‌تواند بر روی پایین آمدن سن بروز آن اثر گذارد.
- تشویق، هر نوع عملی است که احتمال تکرار رفتار را در افراد افزایش می‌دهد.
- برای جایگزین کردن رفتارهای مطلوب به جای رفتارهای نامناسب، باید رفتارهای مطلوب را تشویق کرده و رفتارهای نامطلوب را نادیده گرفت.
- (۱) تبیین - توصیف - کنترل
 - (۲) توصیف - پیش‌بینی - تبیین
 - (۳) پیش‌بینی - توصیف - کنترل
 - (۴) کنترل - پیش‌بینی - تبیین

۵۹- چندین دانشجوی رشته روان‌شناسی قرار است بر روی وجود رابطه بین انگیزه درونی و موفقیت تحصیلی تحقیقی داشته و به استاد خود ارائه دهند. هر یک از این دانشجویان از نقطه‌های ذکر شده شروع کرده‌اند. کدام یک از این دانشجویان درست‌تر کار را آغاز کرده‌اند؟

- (۱) دانشجوی (الف) می‌نویسد: داشتن انگیزه درونی باعث موفقیت تحصیلی بیشتر می‌شود.
 - (۲) دانشجوی (ب) می‌گوید: کسانی که دارای انگیزه درونی هستند احتمال این که در تحصیل موفق‌تر باشند بیشتر است.
 - (۳) دانشجوی (پ) بیان می‌کند: انگیزه درونی انگیزه‌ای است که منبع لذت در خود تکلیف است و با نیازهای فطری فرد مطابقت دارد.
 - (۴) دانشجوی (ت) می‌نویسد: برای این که دانش‌آموزان در تحصیل موفق‌تر باشند، باید انگیزه درونی را در آن‌ها تقویت کرد.
- ۶۰- متأسفانه تصادفات جاده‌ای در ایام تعطیلات سال نو، هم‌زمان با مسافرت‌های نوروزی، همواره موجب فوت یا آسیب دیدن جدی هموطنان ماست ۷۶۹ کشته و بیش از ۲۰ هزار زخمی در نوروز ۱۴۰۳. هر یک از گزاره‌های زیر به ترتیب ناظر بر کدام یک از اهداف علم تجربی در بررسی این موضوع است؟
- تولید برنامه‌های تلویزیونی و تأکید پلیس راهنمایی بر بستن کمربند، موجب کاهش این تلفات خواهد شد.
 - سطح ایمنی خودروها از جمله نبود کیسه هوا و کیفیت بدنه خودرو عامل پرهزینه بودن تصادفات است.
 - می‌توان با اجرای طرحی ملی مبتنی بر جداسازی مسیرهای رفت و برگشت جاده‌ها از تصادفات جاده‌ای کاست.
- (۱) کنترل - تبیین - کنترل (۲) تبیین - توصیف - پیش‌بینی (۳) تبیین - تبیین - کنترل (۴) کنترل - توصیف - پیش‌بینی

۶۱- کدام عبارت در مورد اهداف روان‌شناسی نادرست است؟

- (۱) اهداف روان‌شناسی به صورت سلسله‌مراتبی هستند و تقدم و تأخر دارند.
 - (۲) نظریات پذیرفته شده در علم ممکن است بر مشاهده و دقت دانشمند اثر منفی داشته باشد.
 - (۳) با دانستن توصیف و تبیین دقیق و درست از پدیده‌ها همیشه می‌توان پدیده‌ها را پیش‌بینی و کنترل کرد.
 - (۴) پیچیدگی موضوعات انسانی بر همه اهداف علم روان‌شناسی می‌تواند تأثیر بگذارد.
- ۶۲- پاسخ پرسش‌های زیر، در جهت دستیابی به کدام یک از اهداف علم روان‌شناسی است؟
- آیا مشکلات روانی مثل فوبیا (ترس شدید از یک شیء یا حیوان و...) ریشه ژنتیکی دارد؟
 - آیا کودکی که در سنین خردسالی والدینش را از دست داده است، در سنین جوانی علائم اضطرابی از خود نشان می‌دهد؟
 - چه علائمی در فرد، نشان‌دهنده وجود افسردگی در اوست؟
- (۱) تبیین - پیش‌بینی - توصیف (۲) کنترل - تبیین - تبیین (۳) کنترل - پیش‌بینی - تبیین (۴) تبیین - تبیین - تبیین

۶۳- در هر یک از جمله‌های زیر به ترتیب کدام یک از اهداف علم مطرح شده است؟

- با توجه به سلیقه متفاوت هر نسل، در سالیان پیش رو بافت مراسم عزاداری تغییر خواهد کرد.
 - یکی از دلایل استقبال ایرانیان از برپایی مراسم عزاداری، مانوس بودن آن‌ها با مراسم سیاوشان بود.
 - مراجع تقلید برای جلوگیری از ورود بدعت به مراسم عزاداری، فتوای متعددی داده‌اند.
- (۱) تبیین - توصیف - کنترل (۲) پیش‌بینی - تبیین - کنترل (۳) تبیین - تبیین - توصیف (۴) پیش‌بینی - تبیین - پیش‌بینی

۶۴- هر یک از گزاره‌های زیر به ترتیب به کدام یک از اهداف روان‌شناسی اشاره دارد؟

- (الف) بر هم خوردن تعادل مواد شیمیایی مغز می‌تواند منجر به افسردگی شود.
 - (ب) اختلال افسردگی، اختلالی است که با احساس غم و بی‌لذتی شدید همراه است.
 - (پ) اختلال افسردگی در صورت ادامه یافتن می‌تواند منجر به افت تحصیلی یا کاهش عملکرد کاری شود.
 - (ت) مراجعه به روان‌درمانگر و مصرف دارو از جمله راه‌هایی است که به درمان افسردگی کمک می‌کند.
- (۱) تبیین - توصیف - پیش‌بینی - کنترل (۲) پیش‌بینی - تبیین - توصیف - کنترل (۳) تبیین - تبیین - تبیین - کنترل (۴) پیش‌بینی - تبیین - تبیین - کنترل

۶۵- به ترتیب در هر یک از عبارت‌های زیر کدام هدف علم مطرح است؟

- پیشرفت تحصیلی با مؤلفه‌های پشتکار، تلاش، برنامه‌ریزی، هوش و انگیزه رابطه دارد.
- در فراموشی فرد بخش‌هایی از خاطرات سپرده شده را از دست می‌دهد.
- کودکانی که دارای پردازش ادراکی هستند، احتمالاً هدایای بزرگ کم‌ارزش را به هدایای کوچک پرازش ترجیح می‌دهند.
- برای آگاهی دادن به مادران باردار و کاهش اثرات مخرب داروها بر جنین در برگیره راهنمای مصرف، میزان اثرات منفی داروها مشخص شده است.

- (۱) تبیین - توصیف - پیش‌بینی - کنترل (۲) کنترل - پیش‌بینی - توصیف - تبیین (۳) پیش‌بینی - توصیف - تبیین (۴) توصیف - پیش‌بینی - پیش‌بینی - کنترل

۶۶- پژوهشگری فعالیت‌های خود را با موضوع «علاقه نوجوانان ایرانی به موسیقی معاصر کره‌ای» انجام می‌دهد. هر یک از گزاره‌های زیر، به ترتیب مصداق کدام یک از اهداف علم روان‌شناسی هستند؟

- نوجوانی که روزانه بیش از یک ساعت به این سبک موسیقی گوش دهد، در دسته «بسیار مشتاق» قرار می‌گیرد.
 - جذابیت بصری نمادهای (موزیک ویدئو) این آثار در علاقه‌مند شدن نوجوانان به آن‌ها مؤثر است.
 - داشتن همشیره بزرگ‌تری که به این آثار علاقه‌مند است، احتمال علاقه به این سبک موسیقی را زیاد می‌کند.
- (۱) تبیین - توصیف - پیش‌بینی (۲) تبیین - پیش‌بینی - تبیین (۳) توصیف - تبیین - پیش‌بینی (۴) توصیف - پیش‌بینی - تبیین

۶۷- ترتیب درستی یا نادرستی عبارت‌های زیر در کدام گزینه آمده است؟

- روان‌شناسان برخلاف سایر دانشمندان علوم تجربی، همیشه تحت تأثیر پیش‌فرض‌های خود قرار می‌گیرند.
 - زمانی که می‌گوییم داشتن برنامه‌ریزی و تلاش یکی از ارکان موفقیت است در واقع به بیان چیستی «موفقیت» دست یافته‌ایم.
 - وجود علل متعدد در پدیده‌های روان‌شناختی پیش‌بینی و کنترل این پدیده‌ها را دشوار ساخته است.
 - در علم تجربی زمانی که امکان تبیین پدیده‌های غیر قابل مشاهده وجود ندارد، دانشمند فقط باید به توصیف آن‌ها اکتفا کند.
- (۱) درست - نادرست - درست - نادرست (۲) نادرست - نادرست - درست - نادرست (۳) درست - درست - نادرست - درست (۴) نادرست - درست - درست - درست

۶۸- کدام یک از عبارات‌های زیر، فرضیه‌ای است که دستیابی به دومین هدف علم روان‌شناسی را ممکن می‌سازد؟

- (۱) آیا ناتوانی در حل مسئله موجب احساس ناکامی و پرخاشگری می‌شود؟
- (۲) برای کاهش پرخاشگری در افراد باید مهارت‌های حل مسئله را به آنان آموخت.
- (۳) فشار روانی تغییری است که موجب بر هم خوردن تعادل زندگی می‌شود.
- (۴) تداوم تعارض در افراد موجب بروز بیماری‌های جسمانی در آنان می‌گردد.

۶۹- درستی یا نادرستی عبارات زیر به ترتیب در کدام گزینه مشخص شده است؟

- آن‌چه در مواجهه با موضوع و بررسی علمی آن حائز اهمیت است، نوع پیش‌بینی دانشمند از پدیده مورد نظر است.
- بیان ویژگی‌های یک پدیده و توضیح در مورد ماهیت آن‌ها باید در اولین هدف علم محقق گردد.
- تعدد تبیین در عین درستی همه آن‌ها در رابطه با یک پدیده واحد، امکان‌پذیر است.
- کنترل و پیش‌بینی در علم روان‌شناسی نسبت به توصیف و تبیین در آن علم به مراتب دشوارتر است.

- (۱) نادرست - درست - درست - نادرست
- (۲) نادرست - درست - درست - نادرست
- (۳) درست - درست - نادرست - نادرست
- (۴) درست - درست - درست - نادرست

(سراسری ۱۴۰۲)

۷۰- هر کدام از موارد زیر، به ترتیب، به کدام هدف علم روان‌شناسی اشاره دارد؟

- استفاده از روش‌ها و فنون تقویت حافظه
- برآورد عملکرد حافظه، یک هفته پس از به خاطر سپردن مطالب
- (۱) تبیین - توصیف - کنترل - تبیین
- (۲) تبیین - مشاهده - کنترل - توصیف
- (۳) کنترل - مشاهده - پیش‌بینی - تبیین
- (۴) کنترل - توصیف - پیش‌بینی - تبیین

۷۱- عده‌ای از دانشمندان پس از انجام آزمایش‌های مختلف به این نتیجه دست یافتند که هر چه یک رفتار با تقویت‌کننده‌های بیشتری همراه باشد، احتمال انجام‌دادن مجدد آن افزایش پیدا می‌کند. در ارتباط با این مطلب، کدام گزینه می‌تواند به ترتیب نشان‌دهنده «تبیین»، «نظریه» و «کنترل» باشد؟

- (۱) منظور از تقویت‌کننده هر عامل خوشایندی است که رفتار را افزایش می‌دهد. - تقویت‌کننده چه تأثیری بر رفتار دارد؟ - حدود یک دقیقه بعد از دریافت جایزه، رفتار نوع‌دوستانه در کودک دیده می‌شود.
- (۲) رفتار در اثر همراه شدن با تقویت‌کننده ادامه پیدا می‌کند. - یادگیری رفتار - اطرافیان کودک باید یاد بگیرند که هنگام بروز رفتارهای نوع‌دوستانه، کودک را تحسین کنند تا این رفتارها افزایش پیدا کند.
- (۳) منظور از تقویت‌کننده هر عامل خوشایندی است که رفتار را افزایش می‌دهد. - یادگیری رفتار - حدود یک دقیقه بعد از دریافت جایزه، رفتار نوع‌دوستانه در کودک دیده می‌شود.
- (۴) رفتار در اثر همراه شدن با تقویت‌کننده ادامه پیدا می‌کند. - تقویت‌کننده چه تأثیری بر رفتار دارد؟ - اطرافیان کودک باید یاد بگیرند که هنگام بروز رفتارهای نوع‌دوستانه، کودک را تحسین کنند تا این رفتارها افزایش پیدا کند.

۷۲- یک تحلیلگر اقتصادی از روند سرعت افزایش قیمت‌ها و تورمی که برای غالب دهک‌های درآمدی آزاددهنده شده است صحبت می‌کند و افزونی تقاضا بر عرضه را از اصلی‌ترین عوامل تأثیرگذار بر این رخداد می‌داند. او معتقد است اگر همین روند افزایش قیمت ادامه یابد، فقر در جامعه زیاد می‌شود و برای مدیریت شرایط در کوتاه‌مدت، اعمال سیاست پولی انقباضی توسط بانک مرکزی پیشنهاد می‌شود.

(آزمون‌های آزمایشی فیلی سبز)

- در این تحلیل هر یک از موارد «اعمال سیاست پولی انقباضی»، «آزاددهنده بودن تورم برای اغلب دهک‌های درآمدی» و «بیان فزونی تقاضا بر عرضه» به ترتیب مربوط به کدام هدف علم است؟

- (۱) پیش‌بینی - تبیین - توصیف
- (۲) کنترل - توصیف - تبیین
- (۳) پیش‌بینی - توصیف - تبیین
- (۴) کنترل - تبیین - توصیف

(آزمون‌های آزمایشی فیلی سبز)

۷۳- در کدام گزینه به ترتیب مصادیق درستی برای توصیف، تبیین و کنترل آمده است؟

- (۱) تغذیه نامناسب در کنار استعداد ژنتیکی، منتهی به اضافه‌وزن می‌شود. - بالاتر بودن نسبت توده چربی به وزن کل بدن از عدد ۲۵٪ به معنی چاقی است. - برای کاهش اضافه‌وزن باید کالری مصرفی را مدیریت کرد.
- (۲) برداشت اشتباه از تصویر بدن منجر به لاغری مفرط می‌شود. - فردی که درگیر کم‌اشتهایی عصبی است، در صورت شرکت در جلسات مشاوره بهبود پیدا خواهد کرد. - شرکت در جلسات گروه‌درمانی برای کاهش کم‌اشتهایی توصیه می‌شود.
- (۳) پرخوری عصبی به معنای پرخوری ناگهانی بدون نیاز جسمانی به غذاست. - ناتوانی در به کلام آوردن هیجانات منفی و تجربه آن‌ها، منجر به پرخوری عصبی می‌شود. - با بهبود حمایت اجتماعی می‌توان از شدت پرخوری عصبی افراد کم کرد.
- (۴) مواد نگهدارنده به موادی غیرطبیعی گفته می‌شود که برای ماندگاری بیشتر به مواد غذایی افزوده می‌شوند. - جوامعی که مصرف مواد نگهدارنده بیشتری دارند، در آینده جمعیت سالمند آسیب‌پذیرتری خواهند داشت. - برای مبتلانشدن به مشکلات کلیوی مصرف مواد نگهدارنده باید به حداقل برسد.

(آزمون‌های آزمایشی فیلی سبز)

۷۴- درستی و نادرستی هر کدام از عبارات‌های زیر، به ترتیب کدام است؟

- فرضیه پاسخی صحیح و تأییدشده، درباره چيستی یا چرایی یک پدیده روان‌شناختی است.
- روان‌شناسی به عنوان علم تجربی، مبتنی بر مشاهدات واقعی، دقیق و عاری از جهت‌گیری ذهنی و نظری است.
- روش‌های کسب آگاهی و دانش، در مورد موضوعات مشاهده‌ناپذیر اعتبار و کارایی نداشته و محدود به امور مشاهده‌پذیر می‌شوند.
- پدیده‌های روان‌شناختی که در آزمایشگاه‌ها به طور دقیق قابل مطالعه هستند، دارای تبیین‌های واحد و منسجمی هستند.

- (۱) نادرست - درست - درست - درست
- (۲) نادرست - درست - درست - درست
- (۳) درست - نادرست - درست - نادرست
- (۴) نادرست - نادرست - نادرست - نادرست

۷۵- روان‌شناسی در مواجهه با این مسئله که برخی از دانش‌آموزان در زمان امتحان دچار اضطراب می‌شوند، این پاسخ احتمالی را ارائه کرده است که: «انتظارات غیرواقع‌بینانه والدین از فرزندان، موجب اضطراب امتحان می‌شود». کدام مورد در رابطه با پاسخ او درست است؟ (آزمون‌های آزمایشی فیلی سبز)

- ۱) پاسخ صحیح، خردمندانه و پذیرفته‌شده‌ای در مورد تبیین اضطراب امتحان است.
- ۲) قانونی درباره اضطراب است که با ترکیب قوانین و اصول مختلف به دست آمده است.
- ۳) نظریه‌ای است که توضیح می‌دهد چرا و در چه شرایطی اضطراب امتحان رخ می‌دهد.
- ۴) بیان علمی است که درستی یا نادرستی آن باید از طریق تجربی مورد آزمون قرار بگیرد.

۷۶- در رابطه با متن زیر کدام گزینه نادرست است؟

«آمار منتشرشده از نمایشگاه نوروژی شهر تبریز نشان‌دهنده فروش بیشتر لباس‌های با رنگ‌های تیره‌تر و سایزهای بزرگ‌تر است. در تحلیل این پدیده، پژوهشگران مستقر در استانداری، تصاویر منتشرشده در شبکه‌های مجازی بازیکنان باشگاه تراکتورسازی را بررسی کرده و به این نتیجه رسیدند که این موضوع ناشی از طیف رنگی پوشش بازیکنان در این تصاویر است. هم‌چنین آن‌ها برنامه‌ریزی کردند تا به کمک این بازیکنان کمپینی تبلیغاتی برای افزایش گرایش به ورزش عمومی در استان راه‌اندازی کنند.»

- ۱) در این متن اهداف توصیف، تبیین و پیش‌بینی روان‌شناسی تجربی پی گرفته شده است.
- ۲) پژوهشگران مستقر در استانداری به جهت تبیین و کنترل پدیده‌های رصدشده فعالیت‌هایی داشته‌اند.
- ۳) بررسی تصاویر منتشرشده در شبکه‌های اجتماعی و یافتن رابطه میان آن و آمار منتشرشده ناظر به هدف تبیین است.
- ۴) با توجه به تبیین بیان‌شده می‌توانیم پیش‌بینی کنیم که با تغییر طیف رنگی تصاویر منتشرشده آمار نمایشگاه متفاوت خواهد شد.

روش علمی

۷۷- رکن اساسی روش تجربه چیست و روش‌های ارائه‌شده در علم تجربی در کدام حیطه قابل اجرا هستند؟

- ۱) آزمایش و تجربه - امور مشاهده‌پذیر به طور مستقیم
- ۲) مشاهده و تجربه - امور مشاهده‌پذیر به طور مستقیم و غیرمستقیم
- ۳) آزمایش و تجربه - امور مشاهده‌پذیر به طور مستقیم و غیرمستقیم
- ۴) مشاهده و تجربه - امور مشاهده‌پذیر به طور مستقیم

۷۸- روش‌های علوم تجربی تنها در کدام حیطه قابل اجرا و معتبر است و چه نوع گزاره‌ای «علمی» محسوب می‌شود؟ (آزمون‌های آزمایشی فیلی سبز)

- ۱) امور معقول - حاصل بررسی با روش‌های قابل اندازه‌گیری و دقیق باشد.
- ۲) امور محسوس - براساس منابع کسب آگاهی به شکل صحیح و معتبر بیان شده باشد.
- ۳) امور محسوس - حاصل بررسی با روش‌های قابل اندازه‌گیری و دقیق باشد.
- ۴) امور معقول - براساس منابع کسب آگاهی به شکل صحیح و معتبر بیان شده باشد.

۷۹- به ترتیب هر یک از جملات زیر به کدام مؤلفه در تعریف «روش علمی» اشاره دارد؟

- جریان رسیدن به هدف را می‌گویند.
- به دنبال ابهام‌زدایی و روشن‌سازی است.
- تفاوت مواجهه دانشمند با فرد عادی در آن است.
- بدون وجود آن اقدام انجام‌شده نتیجه‌بخش نخواهد بود.

- ۱) فرایند - موقعیت نامعین - نظام‌داربودن - در جست‌وجو بودن
- ۲) هدفمندی - موقعیت نامعین - نظام‌داربودن - در جست‌وجو بودن
- ۳) هدفمندی - روش علمی - در جست‌وجو بودن - نظام‌داربودن
- ۴) فرایند - روش علمی - نظام‌داربودن - در جست‌وجو بودن

۸۰- «نهال برای فهمیدن این‌که استفاده بیش از حد از نرم‌افزارهای مسیریابی چه میزان بر حافظه افراد اثر می‌گذارد، به کتابخانه ملی رفته و تحقیقات مرتبط با این موضوع را جست‌وجو می‌کند.» با توجه به کاربردی‌ترین تعریف روش علمی، کدام‌یک از موارد زیر در این روش تحقیق وجود ندارد؟

الف) موقعیت نامعین	ب) نظام‌داربودن	پ) فرایندی‌بودن	ت) تعریف عملیاتی
۱) الف - ب	۲) ب - پ	۳) الف - ت	۴) ب - ت

۸۱- مهم‌ترین تفاوت دانشمند با فرد عادی در مواجهه با مسائل چیست؟

- ۱) دانشمند هدف مشخصی دارد، ولی فرد عادی هدف مشخصی ندارد.
- ۲) دانشمند به دنبال ابهام‌زدایی و روشن‌سازی است، ولی فرد عادی به دنبال رفع نیازهای خود است.
- ۳) دانشمند از مبدأ به سمت مقصد پیوسته در حال حرکت است، ولی فرد عادی سمت و سوی مشخصی ندارد.
- ۴) دانشمند از ضوابط و قواعد مشخصی تبعیت می‌کند، ولی فرد عادی روش‌های خاص خود را دارد.

۸۲- کدام عبارت در ارتباط با تعریف روش علمی نادرست است؟

- ۱) علت نتیجه‌بخش‌بودن اقدامات دانشمند هدفمندبودن روش اوست.
- ۲) در جست‌وجوی چیزی بودن بیانگر مفهوم «فرایندی» بودن روش علمی است.
- ۳) در مواجهه با مسئله اقدام فرد عادی و دانشمند هر دو هدفمند است.
- ۴) موقعیت‌های ناشناخته از طریق «طرح مسئله» شناسایی می‌شود.

۸۳- کدام‌یک از عبارتهای زیر، از اشتباهات دانشمندان علم تجربی است؟

- ۱) کسب اطلاعات در مورد موجودات غیرمحسوس از طریق سایر منابع کسب شناخت
- ۲) اظهار نظر در مورد موضوعاتی که امکان مشاهده مستقیم و تجربی آن‌ها وجود ندارد.
- ۳) تکیه‌کردن بر نظریه‌ها و مبانی و سایر منابع کسب شناخت
- ۴) اظهار نادانی در مواجهه با موجودات غیرمحسوس و اظهار ناتوانی در بررسی آن‌ها

۸۴- در روش علمی به دنبال چه چیزی هستیم و در جست‌وجوی چیزی بودن کدام ویژگی را باعث می‌شود؟

- ۱) روشن‌کردن موقعیت نامعین - هدفمندی
- ۲) روشن‌کردن موقعیت نامعین - رعایت ضوابط و قواعد
- ۳) شناسایی موقعیت نامعین - هدفمندی
- ۴) شناسایی موقعیت نامعین - رعایت ضوابط و قواعد

۸۵- کدام یک از عبارات‌های زیر در خصوص روش علمی و ویژگی‌های آن نادرست است؟

- (۱) با تغییر در نظریات و مبانی غیرتجربی، نظریه علمی مربوط به آن نیز متحول خواهد شد.
- (۲) صحیح‌ترین تعریفی که از روش علمی تاکنون ارائه شده، عبارت است از: فرایند جست‌وجوی باقاعده و نظام‌دار برای مشخص کردن یک موقعیت نامعین.
- (۳) تمثیل وجود نور در تاریکی اشاره به ابهام‌زدایی دانشمند از موقعیت نامعین دارد.

(۴) در بررسی میزان هوش دانش‌آموزان با استفاده از تست و کسلر، نمره بهره هوشی، ما را به مفهومی مشترک از هوش می‌رساند.

۸۶- به ترتیب «شناسایی موقعیت‌های ناشناخته و مجهول» و «روشن‌سازی موقعیت نامعین» از طریق کدام مفاهیم صورت می‌گیرد؟

- (۱) استفاده از ابزارهای دقیق و عینی - فرضیه‌سازی
- (۲) طرح مسئله - روش علمی
- (۳) رعایت ویژگی تعریف عملیاتی - فرضیه‌سازی
- (۴) پاسخ اولیه به مسئله‌های علمی - روش علمی

۸۷- کدام گزینه در رابطه با «توصیف» به عنوان یکی از اهداف علم روان‌شناسی نادرست است؟

- (۱) منظور از توصیف، بیان دقیق و روشن از چستی مفهوم مورد نظر است.
- (۲) یک نمونه از توصیف دقیق بیان همین مطلب است که: «پسرها از دخترها پرخاشگرترند» زیرا ویژگی پسرها را مطرح کرده است.
- (۳) در توصیف، روان‌شناس نباید تحت تأثیر پیش‌داوری شخصی قرار بگیرد ولی غالباً این اتفاق می‌افتد.
- (۴) معرفی کردن هوش افراد از طریق آزمون سازگاری، نمونه یک توصیف عملیاتی و دقیق است.

۸۸- کدام عبارت در زمینه روش علمی نادرست است؟

- (۱) دانشمندان علوم تجربی در مواجهه با موجودات غیر قابل مشاهده باید از تبیین‌های مستند به دیگر منابع معرفتی استفاده کنند.
- (۲) دانشمندان علوم تجربی در مواجهه با موجودات غیرمحسوس تنها چیزی که می‌توانند ادعا کنند «نمی‌دانم» است.
- (۳) دانشمندان علوم تجربی نمی‌توانند از نظریات وحیانی غیرتجربی بهره ببرند، چون رکن اساسی روش این دانشمندان مشاهده و تجربه است.
- (۴) دانشمندان علوم تجربی می‌توانند بر روی پدیده‌هایی که با هر یک از حواس پنج‌گانه قابل بررسی است به تحقیق و پژوهش بپردازند.

۸۹- درستی و نادرستی عبارات زیر به ترتیب در کدام گزینه آمده است؟

- فرضیه‌ها در صورت تأیید، به اصل تبدیل می‌شوند و اصول در صورت پذیرفته‌نشدن باعث طرح فرضیه‌های دیگر می‌شوند؛ پس «فرضیه و اصل» رابطه دوسویه دارند.

- به دلیل دوربودن دانشمندان علوم تجربی از جهت‌گیری‌های ذهنی و پیش‌فرض‌های نظری، توصیف پدیده‌ها در علم تجربی کاملاً دقیق و روشن است.

- هیچ یک از موضوعاتی که به طور مستقیم قابل مشاهده نیستند را نمی‌توان با روش تجربی بررسی کرد؛ بنابراین باید برای بررسی چنین پدیده‌هایی از سایر منابع کسب دانش بهره برد.

- تغییر در پیش‌فرض‌های دانشمندان و نادرست انجام‌شدن آزمایش‌های قبلی معلول کنار گذاشته شدن فرضیه‌های تأییدشده است.

- (۱) نادرست - نادرست - درست - درست
- (۲) نادرست - نادرست - نادرست - نادرست
- (۳) نادرست - نادرست - درست - نادرست
- (۴) درست - درست - درست - درست

۹۰- درستی و نادرستی گزاره‌های زیر به ترتیب در کدام گزینه آمده است؟

- دانشمندان از طریق «طرح مسئله» به ابهام‌زدایی و روشن‌سازی موقعیت نامعین دست می‌یابند.
- روش‌ها و ابزارهای مورد تأیید علم تجربی فقط در حیطه‌های محدود به حواس پنج‌گانه معتبر است.
- زمانی که موضوع مورد بررسی، محسوس نباشد، پژوهشگران علم تجربی باید اظهار به ندانستن خود کنند.
- تلاش و اقدام بدون در نظر گرفتن خواسته و مقصد، نمی‌تواند فایده‌مند و مثمر ثمر باشد.

- (۱) درست - نادرست - نادرست - نادرست
- (۲) درست - درست - درست - درست
- (۳) نادرست - درست - نادرست - نادرست
- (۴) نادرست - درست - درست - درست

۹۱- محقق به دنبال بررسی «تأثیر نوع ورزش بر میزان مشارکت جمعی دانش‌آموزان» است. این محقق قصد دارد، مشارکت جمعی را به صورت دقیق اندازه‌گیری کند. موفقیت وی به چه چیزی بستگی دارد و چه نتیجه‌ای به همراه دارد؟

(فارج از کشور ۹۸، با اندکی تغییر)

- (۱) شروع با طرح مسئله - مشخص‌شدن موقعیت نامعین
- (۲) تعریف عملیاتی متغیر - رسیدن به مفهومی مشترک
- (۳) استفاده از روش علمی - روشن‌سازی موقعیت نامعین
- (۴) نظام‌دارکردن روش مورد استفاده - رسیدن به یافته‌های یکسان

۹۲- اگر بخواهیم براساس روش علمی، رابطه بین «اثر بخشی آموزش مهارت حل مسئله بر اضطراب امتحان دانش‌آموزان» را بررسی کنیم، درستی یا نادرستی عبارت‌های زیر به ترتیب کدام است؟

- متغیرها باید به صورت عملیاتی تعریف شوند تا قابل اندازه‌گیری باشند.
- این مطالعه ممکن است الهام‌گرفته از آزمایش دیگری باشد.
- متغیرهای پژوهش، آموزش، میزان اضطراب و دانش‌آموزان است.
- علم تجربی نمی‌تواند به این سؤال، پاسخ «نمی‌دانم» بدهد.

- (۱) درست - درست - نادرست - درست
- (۲) نادرست - نادرست - درست - نادرست
- (۳) نادرست - نادرست - درست - درست
- (۴) درست - درست - درست - درست

۹۳- در کدام یک از فرضیه‌های زیر، تکرار یافته‌ها ساده‌تر است؟

- (۱) بین علاقه به تحصیلات و میزان رضایت از زندگی افراد، رابطه وجود دارد.
- (۲) میزان هوش افراد با میزان موفقیت آن‌ها در زندگی رابطه مستقیم دارد.
- (۳) مقدار ترشح آدرنالین با شدت تجربه اضطراب رابطه مستقیم دارد.
- (۴) اتفاقات دوران کودکی، بر شخصیت افراد در بزرگسالی اثر می‌گذارد.

(آزمون‌های آزمایشی فیلی سبز)

۹۴- پژوهشگری می‌خواهد این مسئله که «آیا درمان دارویی بر اضطراب امتحان دختران دبیرستانی مقطع متوسطه دوم شهر تهران تأثیرگذار است؟» را مورد بررسی قرار دهد. متغیرهای اصلی پژوهش او چه هستند؟

(آزمون‌های آزمایشی قبلی سبز)

- (۱) دختران دبیرستانی - اضطراب امتحان
- (۲) شهر تهران - مقطع تحصیلی
- (۳) اضطراب امتحان - درمان دارویی
- (۴) نتایج امتحان - درمان دارویی

(آزمون‌های آزمایشی قبلی سبز)

۹۵- به ترتیب درستی یا نادرستی عبارتهای زیر کدام است؟

- موضع دانشمندان علوم مختلف نسبت به سایر منابع کسب آگاهی، «نمی‌دانم» است.
- «شناسایی مجهولات» در تعریف روش علمی با مفهوم «طرح مسئله» مرتبط است.
- در روش علمی، هر متغیر اصلی پژوهشی که در فرضیه مطرح می‌شود باید تعریف عملیاتی شود.
- (۱) درست - درست - نادرست (۲) نادرست - درست - درست (۳) درست - نادرست - نادرست (۴) نادرست - درست - نادرست

۹۶- در فرضیه «نمره‌های نحوه ارائه پروژه در دانشجویان ترم اول دختر که از قدرت کلامی بیشتری برخوردارند نسبت به دانشجویان ترم اول که از این قدرت برخوردار نیستند، بیشتر است»، کدام یک از متغیرهای زیر متغیرهای اصلی پژوهش هستند؟

- (۱) جنسیت - نمره ارائه پروژه (۲) قدرت کلامی - نمره ارائه پروژه (۳) ترم دانشگاه - جنسیت (۴) جنسیت - قدرت کلامی

۹۷- یافته‌های یک تحقیق علمی نشان داد که تماشای فیلم‌های خشونت‌آمیز موجب افزایش پرخاشگری کودکان می‌شود، در چند تحقیق دیگر که در موقعیت‌های مشابه انجام شد، نیز همین یافته به دست آمد. این یافته‌های تحقیقاتی کدام ویژگی روش علمی را نشان می‌دهد و مستلزم رعایت کدام نکته است؟

(سراسری ۹۹، با اندکی تغییر)

- (۱) کنترل - در جست‌وجوی چیزی بودن
- (۲) مشاهده - تبدیل متغیر به عدد
- (۳) تکرارپذیری - تابع قواعد مشخص بودن
- (۴) تعریف عملیاتی - اندازه‌گیری دقیق متغیر

۹۸- یک روان‌شناس قصد دارد در یک پژوهش علمی، اضطراب ابتلاء به بیماری کووید - ۱۹ (کرونا) را در بین بزرگسالان بررسی کند، کدام مورد، برای این که خوانندگان این پژوهش، مفهوم اضطراب ابتلاء به این بیماری را تقریباً به طور مشابه درک کنند، لازم است و چه مفهومی دارد؟

(سراسری ۱۴۰۰، با اندکی تغییر)

- (۱) توصیف - بیان چپستی پدیده‌ها
- (۲) ارائه فرضیه - بیان پاسخ خردمندان به مسئله‌های علمی
- (۳) تعریف نظری - بیان روشن و دقیق از مفهوم مورد نظر
- (۴) تعریف عملیاتی - بیان نحوه اندازه‌گیری و نسبت‌دادن عدد به ویژگی‌های اشیا و افراد

۹۹- در فرضیه «مقدار تشویق کلامی معلمان در سال‌های ابتدایی تحصیلی بر افزایش انگیزه دانش‌آموزان دختر تأثیر مثبت دارد»، کدام گزینه می‌تواند «تعریف عملیاتی» از یکی از متغیرهای اصلی پژوهش باشد؟

(آزمون‌های آزمایشی قبلی سبز)

- (۱) تعداد معلمانی که از تشویق کلامی استفاده کرده‌اند و تعداد دانش‌آموزانی که بیش از سه بار مورد تشویق قرار گرفته‌اند.
- (۲) تعداد دفعاتی که معلم در هر جلسه «دقیقه‌ای تدریس، رفتار دانش‌آموزی را با واژه‌هایی مانند احسنت، مرحبا، عالی بود و ... تأیید می‌کند.
- (۳) انگیزه نیرویی است که باعث می‌شود دانش‌آموزان به یادگیری اشتیاق داشته و رفتار درس‌خواندن را در آن‌ها بیشتر مشاهده کنیم.
- (۴) مقایسه نمره‌های امتحانی دانش‌آموزانی که بیش از همه تشویق شده‌اند با دانش‌آموزانی که هرگز تشویق نشده‌اند.

۱۰۰- پاسخ به سؤالات زیر در کدام گزینه آمده است؟

- دلیل دشواری رسیدن به یافته‌های یکسان در آزمایشات روان‌شناسی چیست؟
- کدام یک متغیر نیستند؟

- دلیل عدم توانایی روش‌های تجربی در پاسخ‌دادن به بسیاری از پرسش‌های بشر چیست؟

- (۱) رعایت مسائل اخلاقی - واحد اندازه‌گیری مسافت دوندها - دشواری تکرارپذیری موضوعات انسانی
- (۲) پیچیدگی انسان - میزان انگیزه فرد برای دودین - دشواری تعریف عملیاتی متغیرهای روان‌شناختی
- (۳) تأثیر ارزش‌ها در نگاه - جنسیت دوندها - دشواری تعریف عملیاتی متغیرهای روان‌شناختی
- (۴) ناتوانی در تعریف عملیاتی پدیده‌ها - سرعت حرکت فرد دونده - دشواری تکرارپذیری موضوعات انسانی

(فارج از کشور ۱۴۰۱)

۱۰۱- کدام مورد در خصوص پدیده‌هایی که در پژوهش‌های روان‌شناسی مورد مطالعه قرار می‌گیرد درست است؟

- (۱) رابطه این پدیده‌ها با استفاده از مشاهدات تجربی بررسی می‌شود.
- (۲) پیش‌بینی و کنترل این پدیده‌ها به سهولت و راحتی صورت می‌گیرد.
- (۳) تبیین مشخص و واحدی در مورد علل رخ‌دادن این پدیده‌ها وجود ندارد.
- (۴) با تعریف عملیاتی این پدیده‌ها می‌توان به راحتی در پژوهش‌های مختلف به نتایج یکسان در مورد آن‌ها رسید.

۱۰۲- کدام یک از موارد زیر باعث می‌شود که محققین به برداشت یکسان یا تقریباً یکسان از پدیده مورد بررسی برسند؟

- (۱) حافظه به معنای نگهداری اطلاعات تفسیرشده در ذهن برای مدت یک لحظه تا تمام عمر و به یاد آوردن آن‌ها در مواقع لزوم است.
- (۲) مرور کارآمد یعنی دانش‌آموز مطلبی را که صبح سر کلاس آموخته حداکثر تا ۷ ساعت بعد مرور کند.
- (۳) شدت اعتیاد با مقدار دوز ماده مخدری که فرد طی ۲۴ ساعت مصرف می‌کند، مشخص می‌شود.
- (۴) محققین میزان اثر داروی ضدافسردگی را از بیمارانی که به مدت سه ماه متوالی در بیمارستان بستری و تحت درمان بوده‌اند، تعیین می‌کنند.

۱۰۳- محقق به دنبال بررسی «اثر تنبیه بدنی بر روی میزان اعتمادبه‌نفس کودکان پسر در پایه اول ابتدایی» است. در ارتباط با این موضوع کدام گزینه

نادرست است؟

- (۱) استفاده از آزمون «اعتمادبه‌نفس»، رسیدن به مفهومی مشترک از این پدیده را امکان‌پذیر می‌سازد.
- (۲) «میزان تنبیه بدنی»، «میزان اعتمادبه‌نفس» و «پایه تحصیلی» متغیرهای اصلی این پژوهش هستند.
- (۳) این تحقیق به دلیل رعایت مسائل اخلاقی، با محدودیت‌هایی در رسیدن به یافته‌های یکسان مواجه است.
- (۴) برخی از متغیرهای اصلی این پژوهش قابلیت تعریف عملیاتی دارند.

۱۰۴- درستی یا نادرستی عبارتهای زیر، به ترتیب در کدام گزینه آمده است؟

- پژوهشی که تعریف عملیاتی متغیرهای آن صورت نگرفته باشد، نمی تواند تکرارپذیر باشد.
- مهم ترین تفاوت فرد عادی و دانشمند در فرایند روش علمی، هدفمندی دانشمند است.
- تغییر در نظریات زیربنایی منابع غیر تجربی، موجب تغییر در فرضیات و نظریات مربوط به آن در علم تجربی می شود.
- دانشمند برخوردی دوگانه با موقعیت نامعین دارد؛ هم آن را شناسایی کرده و هم آن را روشن می سازد.

- (۱) درست - نادرست - درست - درست
- (۲) درست - نادرست - درست - درست
- (۳) نادرست - درست - نادرست - نادرست
- (۴) درست - درست - درست - نادرست

۱۰۵- در فرضیه «روش تدریس معلم هایی که در آن دانش آموزان فعالانه نقش دارند از روش تدریس معلم هایی که دانش آموزان در آن منفعل هستند، بر یادگیری کودکان دبستانی مؤثرتر است»، در کدام گزینه تعریف عملیاتی یکی از متغیرها آمده است؟

- (۱) یادگیری کودکان با ارزیابی توانایی به کارگیری مطالب آموزش داده شده در موقعیت های دیگر به دست می آید.
- (۲) روش تدریس منفعل با میزان تسلط معلم به درس و مهارت او در تدریس مشخص می شود.
- (۳) یادگیری کودکان با نمره آزمونی که بلافاصله پس از پایان کلاس درس از آن ها گرفته می شود تعیین می گردد.
- (۴) روش تدریس فعال با میزان همکاری ثمربخشی که دانش آموزان با معلم خود دارند تعیین می گردد.

۱۰۶- استادی برای این که ببیند آیا مسائل عاطفی می تواند بر میزان یادگیری دانشجویانش اثر بگذارد در کلاس (الف) از مزایا و کاربردهای درسی که قرار است با هم بخوانند مدت ها صحبت کرده و آن ها را به شدت به موضوع درسی شان مشتاق کرد و در کلاس (ب) از بی اهمیت بودن و بی خاصیت بودن همان درس دقایق طولانی صحبت کرد و همین روال را در هر جلسه در بین تدریس دروس ادامه می داد و در پایان ترم متوجه شد که کلاس (الف) نمرات بالاتری کسب کرده اند. در موضوع مورد بررسی استاد، متغیرهای اصلی پژوهش چه بوده اند و روش او فاقد کدام یک از مفاهیم مهم در تعریف علم تجربی بوده است؟

- (۱) عوامل عاطفی و میزان یادگیری - رعایت ضوابط و قوانین علمی
- (۲) عوامل عاطفی و موضوع درس - هدفمندی
- (۳) میزان یادگیری و شیوه تدریس - فرایند بودن
- (۴) شیوه تدریس و موضوع درس - مشخص کردن موقعیت نامعین

۱۰۷- علت محدودیت روش علم تجربی در پاسخ به پرسش های بشر به کدام موضوع مربوط می شود؟

- (۱) تغییر در نیازهای فرهنگی و اجتماعی و زیستی
- (۲) گذشت زمان و افزایش اطلاعات
- (۳) تغییر در مبانی و پیش فرض های علم
- (۴) تأثیر ارزش ها در نگاه و تفسیر پدیده ها

۱۰۸- در مورد ارتباط بین مفاهیم، کدام گزینه نادرست است؟

- (۱) اقدام بدون هدف ← تفاوت فرد عادی با دانشمند
- (۲) دلیل دشواری رسیدن به یافته های یکسان در روان شناسی ← تأثیر ارزش ها در نگاه و تفسیر پدیده های انسانی
- (۳) علت محدودیت در تبیین پدیده های انسانی ← پیچیدگی انسان
- (۴) رسیدن به برداشت یکسان از مفهوم پدیده ها ← تعریف عملیاتی

۱۰۹- تعدادی از مدارس برای پذیرش دانش آموز، سعی می کنند دانش آموزان باهوش را ثبت نام کنند؛ کدام عبارت در این ارتباط می تواند تعریف عملیاتی هوش باشد؟

- (۱) متغیری است که توسط آزمون ریون اندازه گیری می شود.
- (۲) توانایی دانش آموز در پاسخ دادن به سؤالات مصاحبه کننده است.
- (۳) قدرت و سرعت پاسخ دادن به سؤالات دروس سال گذشته است.
- (۴) ظرفیت دانش آموز برای کسب اطلاعات و یادگیری است.

۱۱۰- تعریف عملیاتی سطح HDL کلسترول در خون افراد در مقایسه با ارزیابی درست بودن قضاوت یک قاضی با سهولت بیشتری همراه است؛ در ارتباط با این موضوع کدام گزینه درست است؟

- (۱) اندازه گیری دقیق سطح کلسترول منجر به تعریفی دقیق، روشن و کمی از HDL می شود.
- (۲) برداشت یکسان یا تقریباً یکسان از سطح کلسترول با تکرار دقیق آزمایشات انجام می شود.
- (۳) تعاریف دقیق کلسترول و قضاوت تعاریفی هستند که به نتایج یکسان در آزمایش های مکرر می انجامد.
- (۴) برای اندازه گیری سطح کلسترول در خون ابزار دقیق تری از نحوه اندازه گیری میزان درستی قضاوت یک قاضی وجود دارد.

۱۱۱- به کدام یک از دلایل زیر روش علمی در روان شناسی نتوانسته است به همه مجهولات بشر پاسخ دهد؟

- (۱) غیر قابل تکرار بودن تحقیقات روان شناسی
- (۲) رعایت مسائل اخلاقی و پیچیدگی موضوعات پژوهش انسان ها
- (۳) قاعده مند و نظام دار بودن روش علمی
- (۴) ناتوانی در تعریف عملیاتی بسیاری از پدیده ها

۱۱۲- به چه علت رعایت ویژگی تکرارپذیری در بررسی میزان تأثیر تنبیه در پر خاشگری کودکان و نوجوانان، دشوار است؟

- (۱) عدم توانایی روان شناسان در دوری از پیش داوری و بی طرفی
- (۲) ناتوانی در تعریف دقیق و قابل اندازه گیری از تنبیه و پر خاشگری
- (۳) پیچیدگی پژوهش های مربوط به انسان و رعایت مسائل اخلاقی
- (۴) ناتوانی در رسیدن به مفهومی مشترک از شدت تنبیه و پر خاشگری

۱۱۳- میزان تکرارپذیری یافته های به دست آمده در کدام مورد بیشتر از سایر موارد است؟

- (۱) مدت زمان آموزش مفاهیم هندسی در افزایش میزان خون رسانی در نوروهای نیم کره راست دانش آموزان اثر می گذارد.
- (۲) تأکید بر کلمه خوانی در سیستم آموزشی مانع از پردازش مفهوم خوانی و باعث اختلال در یادگیری می شود.
- (۳) میان پایین آمدن دوپامین بدن و افزایش افسردگی و خلق پایین رابطه وجود دارد.
- (۴) کودکانی که در سنین پایین تر به مهد کودک رفته اند، وابستگی کمتری به مادران خود نشان می دهند.

۱۱۴- با مطالعه کدام گزینه می‌توان به مفهومی مشترک از هوش هیجانی (EQ) رسید؟

- (۱) افراد دارای هوش هیجانی خویشتن‌دار بوده و سریع واکنش نشان نمی‌دهند و افراد بالاتر از ۲۵ سال عموماً هوش هیجانی بیشتری دارند.
 - (۲) از مشخصات داشتن هوش هیجانی، توانایی همدلی کردن است که در مصاحبه‌های طولانی‌تر از ۴۵ دقیقه نمود بیشتری دارد.
 - (۳) افرادی که هوش هیجانی دارند در حسرت گذشته باقی نمی‌مانند و سعی می‌کنند از هر ۵ فرصت پیش‌آمده حداقل از یکی از آن‌ها استفاده کنند.
 - (۴) در یک پرسش‌نامه که دارای ۸۰ سؤال بوده است، گرفتن امتیازی بین ۵۵ تا ۶۵ نشان‌دهنده درجه بالای هوش هیجانی است.
- ۱۱۵- محققی به دنبال بررسی نقش اعتمادبه‌نفس بر روی میزان افسردگی جوانان است. او به این منظور تعدادی از دانشجویان را انتخاب کرده و سعی می‌کند در شرایط مختلف اعتمادبه‌نفس آن‌ها را دچار خدشه کند و سپس میزان افسردگی این گروه را با سایر دانشجویان از طریق آزمون افسردگی بک مقایسه کند. کدام عبارت در مورد روش این محقق درست است؟
- (۱) در روش او هیچ‌کدام از متغیرهای اصلی پژوهش تعریف عملیاتی نشده‌اند.
 - (۲) روش او تکرارپذیر نمی‌باشد، چون متغیرهای مورد پژوهش او پیچیده هستند.
 - (۳) در روش او نمی‌توان به برداشت یکسان یا تقریباً یکسان از افسردگی رسید.
 - (۴) در روش او به دلیل عدم رعایت مسائل اخلاقی نمی‌توان به یافته‌های یکسان در آزمایش‌های متعدد رسید.

تعریف روان‌شناسی

۱۱۶- کدام یک از گزینه‌های زیر از علل نرسیدن به یک نظریه واحد در علم نیست؟

- (۱) تغییر در نیازهای زیستی و اجتماعی و زیستی
 - (۲) تغییر در مبانی و پیش‌فرض‌های علم
 - (۳) گذشت زمان و افزایش اطلاعات
 - (۴) پیچیدگی در موضوعات علوم، به‌خصوص علم روان‌شناسی
- ۱۱۷- کدام یک از روابط علت و معلولی مطرح‌شده درست هستند؟
- (الف) گذشت زمان → تغییر در توصیف و تبیین‌های موجود در یک علم
(ب) ناتوانی در پاسخ‌دادن به بسیاری از پرسش‌های بشر → پیچیدگی انسان
(پ) تأثیر ارزش‌ها در نگاه و تفسیر پدیده‌های انسانی → نرسیدن به نظریه واحد و دیدگاهی منسجم در تعریف یک علم
(ت) دشواری رسیدن به یافته‌های یکسان در روان‌شناسی → محدودیت روش علمی در تبیین پدیده‌های انسانی
- (۱) الف - ب (۲) الف - پ (۳) الف - ت (۴) پ - پ - ت

۱۱۸- کدام عبارت در مورد «فرایندهای ذهنی» درست است؟

- (۱) اگرچه غیر قابل مشاهده‌اند، ولی مورد مطالعه تجربی قرار می‌گیرند.
- (۲) هرچند در حیوانات وجود ندارند، ولی می‌توانند به رفتار درآیند.
- (۳) به واسطه آثار و کارکردهای قابل مشاهده آن‌ها مورد بررسی قرار می‌گیرند و مختص انسان‌ها هستند.
- (۴) در صورتی قابل مشاهده و بررسی می‌شوند که به رفتار درآیند.

۱۱۹- به ترتیب هر یک از جملات زیر اشاره به کدام وجه تعریف روان‌شناسی دارد؟

- جمع‌آوری پول برای کودکان تحت پوشش محک، احساس خوبی از انسان‌دوستی در ما برانگیخته می‌کند.
- با نگاه به بازار کار، سعی می‌کنید رشته تحصیلی دانشگاه را انتخاب کنید.
- مشاور مدرسه به دانش‌آموزان نحوه برنامه‌نویسی را می‌آموزد.

- (۱) شناخت - شناخت - رفتار (۲) رفتار - رفتار - رفتار (۳) شناخت - رفتار - شناخت (۴) رفتار - شناخت - شناخت

۱۲۰- کدام عبارت در مورد تعریف روان‌شناسی درست است؟

- (۱) پیچیدگی موضوع مورد مطالعه در روان‌شناسی علت نبودن دیدگاهی منسجم در تعریف این علم است.
- (۲) نبودن یک نظریه واحد و منسجم در تعریف علم روان‌شناسی باعث تغییر در توصیف و تبیین‌های موجود در این علم شده است.
- (۳) تغییر در توصیف و تبیین‌های موجود در روان‌شناسی باعث افزایش اطلاعات در آن شده است.
- (۴) گذشت زمان و تغییر در مبانی و پیش‌فرض‌های علم روان‌شناسی نتوانسته مانع از رسیدن به یک تعریف جامع از آن شود.

۱۲۱- کدام یک از فعالیت‌های زیر به موضوعی مربوط می‌شود که در بسیاری از آزمایش‌ها تفاوت جدی و بنیادی میان انسان و حیوان گذاشته نمی‌شود؟

- (۱) به خاطر آوردن موفقیت فرزند، احساس خوشایندی به مادر می‌دهد.
- (۲) کودکان صورت مادرانشان را تشخیص داده و می‌شناسند.
- (۳) مادر برای انجام کارهای خود در طی هفته برنامه‌ریزی می‌کند.
- (۴) کودکان هنگام خستگی و نیاز به استراحت می‌خوانند.

(آزمون‌های آزمایشی قبلی سبز)

۱۲۲- کدام گزینه درباره رفتارها و شناخت‌های موجود در این موقعیت درست است؟

«مادر علی از او خواست تا از سوپرمارکت اجناسی را برای او خریداری کند و از آن‌جا که تعداد اجناس زیاد بود پیشنهاد کرد آن‌ها را در برگه‌ای یادداشت کند تا چیزی را فراموش نکند؛ ولی علی اصرار داشت که به راحتی می‌تواند همه آن‌چه باید خریداری شود را به خاطر بسپارد؛ اما به محض ورود به فروشگاه، تمرکزش را از دست داد و احساس کرد چند قلم از اجناس را فراموش کرده است. علی از عصبانیت، دستانش را محکم به هم کوبید و از فروشگاه خارج شد.»

- (۱) خواستن: شناخت - یادداشت‌کردن: رفتار - به خاطر سپردن: شناخت
- (۲) کوبیدن: دستان به هم: شناخت - به خاطر سپردن: شناخت - خریداری‌کردن: رفتار
- (۳) از دست دادن تمرکز: شناخت - خریداری‌کردن: رفتار - خواستن: رفتار
- (۴) یادداشت‌کردن: شناخت - کوبیدن: دستان به هم: رفتار - از دست دادن تمرکز: شناخت

۱۲۳- مریم برای مشکلاتی که اخیراً با آن مواجه شده، به روان‌شناس مراجعه کرده است و خود را این‌طور توصیف می‌کند: «اخیراً خیلی زود عصبانی می‌شوم و سر پسر چهارساله‌ام جیغ می‌کشم. به طوری که اضطرابم به فرزندم هم منتقل شده و او هم مدام به دوستانش پرخاشگری می‌کند.»

(آزمون‌های آزمایشی فیلی سبز)

به ترتیب قسمت‌هایی که زیر آن خط کشیده شده، نشان‌دهنده کدام موضوع مورد مطالعه در روان‌شناسی است؟

(۱) فرایند ذهنی - رفتار - فرایند ذهنی - رفتار (۲) فرایند ذهنی - فرایند ذهنی - رفتار - فرایند ذهنی

(۳) رفتار - رفتار - فرایند ذهنی - رفتار (۴) رفتار - فرایند ذهنی - رفتار - فرایند ذهنی

۱۲۴- دادگاهی برای تعیین مالکیت خانه‌ای در حال برگزاری است. هر یک از موقعیت‌های توصیف‌شده زیر به ترتیب مصداق کدام یک از ابعاد تعریف جامع روان‌شناسی است؟

- پس از اعلام دادگاه، مدعوین جلسه به سمت جایگاه‌های مربوط به خود حرکت می‌کنند.

- با توجه به گذشت سال‌ها، یکی از شاهدین به سختی می‌تواند جزئیات وقایع را به خاطر بیاورد.

- پس از اعلام حق مالکیت، آقای سعیدی مشیت خود را گره کرده و به سمت وکیلش می‌رود.

- دفاعیه‌های ایرادشده و اسناد ارائه‌شده به نحوی هستند که برای قاضی انتخاب فرد ذی‌حق دشوار است.

(۱) شناخت - رفتار - شناخت - رفتار (۲) رفتار - شناخت - شناخت - شناخت

(۳) رفتار - شناخت - رفتار - شناخت (۴) شناخت - رفتار - رفتار - رفتار

۱۲۵- ترتیب درستی یا نادرستی عبارات‌های زیر در کدام گزینه آمده است؟

- از جمله دلایل عدم وجود تعریف واحد از علم روان‌شناسی تأثیر ارزش‌ها در نگاه و تفسیر پدیده‌های انسانی است.

- فرایندهای ذهنی از اموری هستند که در ذهن اتفاق می‌افتند؛ بنابراین احساسات و هیجانات فرایند ذهنی محسوب نمی‌شوند.

- مطالعه رفتار و فرایندهای ذهنی محدود به انسان نیست و در بسیاری از آزمایشات تفاوت جدی و بنیادی میان انسان و حیوان گذاشته نمی‌شود.

- اگرچه فرایندهای ذهنی به طور مستقیم قابل مشاهده نیستند، ولی دانشمندان علم تجربی می‌توانند آن‌ها را مورد بررسی علمی قرار دهند.

(۱) درست - نادرست - درست - نادرست (۲) درست - درست - درست - نادرست

(۳) نادرست - نادرست - نادرست - درست (۴) نادرست - نادرست - درست - درست

۱۲۶- خانمی پس از زایمان فرزندش دچار افسردگی شده است و حالت‌های زیر را از خود نشان می‌دهد. به ترتیب بگویید هر یک از این حالات بیانگر کدام موضوع است.

- خوابیدن‌های مکرر و پی‌درپی بدون در نظر گرفتن اوقات شب و روز - داشتن احساس ناامیدی و بی‌هدفی

- تنگی نفس همراه با تپش قلب و نبض سریع - بی‌اعتنایی به گریه نوزاد و خیره‌بودن به یک نقطه

(۱) شناخت - رفتار - رفتار - شناخت (۲) شناخت - رفتار - شناخت - رفتار

(۳) رفتار - شناخت - رفتار - رفتار (۴) رفتار - شناخت - شناخت - رفتار

۱۲۷- ترتیب درستی یا نادرستی عبارات‌های زیر در کدام گزینه آمده است؟

- در بسیاری از آزمایش‌های مربوط به رفتار و فرایندهای شناختی تفاوت جدی و بنیادی میان انسان و حیوان گذاشته نمی‌شود.

- رفتار در حیوانات هم وجود دارد، ولی حیوانات فاقد شناخت هستند.

- فرایندهای ذهنی که موضوع روان‌شناسی است، صرفاً شامل سطوح مختلف شناخت می‌شود.

- روان‌شناسی نوین در تبیین موضوعات مورد مطالعه با واژه «شناخت» بسیار سروکار دارد.

(۱) درست - نادرست - درست - نادرست (۲) نادرست - نادرست - نادرست - درست

(۳) درست - درست - نادرست - درست (۴) نادرست - درست - درست - درست

۱۲۸- در رابطه با علم روان‌شناسی، پیامد عبارات‌های زیر به ترتیب در کدام گزینه آمده است؟

- تغییر در نیازهای فرهنگی و زیستی و اجتماعی

- ارتباط تنگاتنگ ابعاد و ویژگی‌های پیچیده انسان‌ها

- تغییر در توصیف و تبیین‌های موجود در یک علم

(۱) تغییر در توصیف و تبیین‌های موجود در یک علم - دشواری پیش‌بینی و کنترل موضوعات روان‌شناسی - نرسیدن به یک نظریه واحد در تعریف یک علم

(۲) گذشت زمان و تغییر در پیش‌فرض‌های علم - دشواری توصیف دقیق از موضوعات مربوط به انسان - تغییر در مبانی و پیش‌فرض‌های علم

(۳) تغییر در توصیف و تبیین‌های موجود در یک علم - دشواری رسیدن به یافته‌های یکسان در آزمایشات متعدد - افزایش اطلاعات در هر علم

(۴) گذشت زمان و تغییر در پیش‌فرض‌های علم - دشواری رسیدن به اهداف علم روان‌شناسی - تغییر در مبانی و پیش‌فرض‌های علم

شناخت چیست؟

۱۲۹- به ترتیب هر یک از جملات «فرایند استفاده اطلاعات موجود در حافظه»، «انتخاب چند محرک احساس‌شده»، «عمل تعبیر و تفسیر محرک‌های

انتخاب‌شده» و «تحریک گیرنده‌های حسی همچون گوش و چشم» توسط یک محرک به کدام مفهوم اشاره دارد؟

(۱) توجه - تفکر - ادراک - احساس (۲) تفکر - توجه - ادراک - احساس

(۳) توجه - احساس - تفکر - ادراک (۴) تفکر - احساس - ادراک - توجه

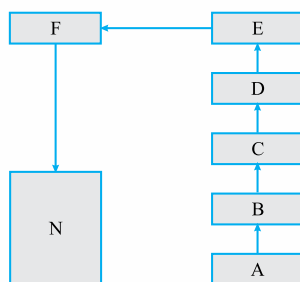
۱۳۰- کدام گزینه دربرگیرنده ترتیب درستی از انواع شناخت است؟

(۱) استدلال - حافظه - حل مسئله - تصمیم‌گیری

(۲) حل مسئله - ادراک - قضاوت - استدلال

(۳) تصمیم‌گیری - استدلال - حل مسئله - قضاوت

(۴) ادراک - حافظه - استدلال - قضاوت

۱۳۱- با توجه به چگونگی شکل‌گیری سطوح مختلف شناخت، در کدام گزینه به ترتیب پاسخ سؤال‌های زیر به درستی بیان شده است؟

- نتیجه حرکت از شناخت پایه به شناخت عالی چه می‌باشد؟
 - پروسه‌ای که محرک‌های موجود را دریافت می‌کنیم با کدام حرف نشان داده شده است؟
 - اگر پردازش را به معنای دریافت و فهم بیشتر بگیریم، معیار پردازش کارآمدتر چه می‌باشد؟
 - حرف C اشاره به چه مرحله‌ای دارد؟
 - پایین‌ترین سطح شناخت پایه چه می‌باشد؟
- (۱) استفاده از اطلاعات حافظه - B - تکیه‌داشتن بر ویژگی‌های حسی محرک - انتخاب محرک احساس شده - تحریک گیرنده‌ها
 (۲) پردازش پیچیده‌تر - B - رسیدن به مفهوم - اولین مرحله شناخت پایه - انتخاب محرک‌ها
 (۳) استفاده از اطلاعات حافظه - A - رسیدن به مفهوم - اولین مرحله شناخت پایه - تفسیر محرک‌ها
 (۴) پردازش پیچیده‌تر - A - تکیه‌داشتن بر ویژگی‌های حسی محرک - انتخاب محرک احساس شده - دریافت محرک‌ها

۱۳۲- درستی یا نادرستی عبارات زیر به ترتیب در کدام گزینه آمده است؟

- پدیده‌های روان‌شناختی حیوانات را نمی‌توان به صورت غیرمستقیم بررسی علمی کرد.
 - ادراک، فرایند دادن معنا و مفهوم به تمامی محرک‌های احساس شده است.
 - نگهداری اطلاعات در ساختار شناختی نیازمند پردازش پیچیده‌تری نسبت به انتخاب آن‌هاست.
 - با توجه به دشواری تعریف عملیاتی پدیده‌های روان‌شناختی، نمی‌توان آن‌ها را حتی به صورت غیرمستقیم بررسی کرد.
- (۱) درست - درست - نادرست - نادرست
 (۲) درست - نادرست - درست - درست
 (۳) نادرست - نادرست - درست - درست
 (۴) نادرست - نادرست - درست - درست

۱۳۳- هر کدام از عبارت‌های زیر، به ترتیب اشاره به کدام عمل یا فرایند مرتبط با علم روان‌شناسی دارد؟

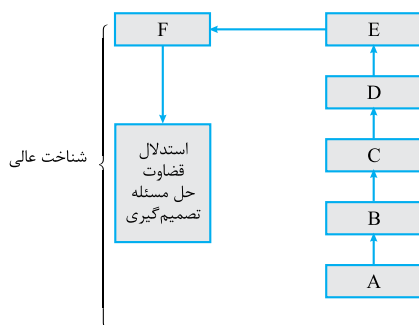
- مطالعه آن محدود به انسان نیست و در بسیاری از آزمایش‌ها تفاوت جدی و بنیادی میان انسان و حیوان گذاشته نمی‌شود.
 - از جمله اموری است که از طریق کارکردهایش بررسی می‌شود.
 - تشخیص این‌که، آن‌چه در مقابل خود احساس می‌کنیم برگه کاغذ است.
 - در سلسله‌مراتب شناخت در مرحله بالاتری نسبت به حافظه قرار دارد، ولی از سایر مراتب شناخت عالی، پایین‌تر است.
- (۱) رفتار - حافظه - ادراک - استدلال
 (۲) ادراک - خوابیدن - توجه - قضاوت
 (۳) ادراک - استدلال - توجه - تصمیم‌گیری
 (۴) رفتار - احساس - ادراک - حل مسئله

(آزمون‌های آزمایشی قبلی سبز)

۱۳۴- کدام یک از تعریف‌های زیر نادرست هستند؟

- (الف) حافظه بخشی از شناخت و محفظه‌ای برای نگهداری و استفاده از تفسیرهای انجام گرفته و حفظ شده است.
- (ب) توجه به عنوان فرایند انتخاب محرک‌های احساس شده، بخشی از شناخت پایه است.
- (پ) نتیجه تحریک گیرنده‌های حسی توسط محرک‌های محیطی، اولین مرحله شناخت پایه است.
- (ت) ادراک، فرایند تعبیر و تفسیر تمام محرک‌های احساس شده با حواس پنج‌گانه است.

(۱) الف - ب - پ (۲) الف - ب - ت (۳) ب - ت (۴) الف - پ - ت

۱۳۵- به ترتیب از راست به چپ هر یک از عبارت‌های زیر با کدام بخش‌های نمودار مرتبط است؟

- علی در جلسه امتحان از اطلاعات موجود در حافظه استفاده می‌کند.
 - مینا تلاش می‌کند تفسیرهای خود را از محرک‌های مختلف در طبیعتی که در حال قدم‌زدن در آن است نگه دارد.
 - فریده در هنگام زلزله‌ای که دیشب رخ داد به لرزش پنجره‌ها خیره شده بود.
- (۱) B - E - C (۲) B - E - F (۳) D - F - C (۴) C - E - F

۱۳۶- «روشا که به همراه خانواده به پارک رفته بودند، با شنیدن صدایی جهت آن را دنبال نمود و متوجه یک بچه گربه در بین بوته‌ها شد. او بلافاصله تصمیم گرفت که بچه گربه را با خود به خانه ببرد؛ زیرا نگران این بود که نکند کودکان دیگر، او را آزار دهند و یا از گرسنگی بمیرد»؛ با توجه به این مطلب به ترتیب سطوح مختلف شناخت پایه و عالی این موضوع کدام است؟

- (۱) شنیدن صدا (پایه)، دنبال کردن جهت صدا (پایه)، تشخیص بچه گربه (پایه)، نگرانی روشا (عالی)، مردن از گرسنگی (عالی)، بردن به خانه (عالی)
- (۲) صدا (محرک)، دیدن بچه گربه (پایه)، نگرانی روشا (پایه)، ادیت شدن بچه گربه (پایه)، مردن از گرسنگی (پایین‌ترین سطح شناخت عالی)، بردن به خانه (عالی)
- (۳) رفتن به طرف صدا (احساس)، دیدن بچه گربه (پایه)، ادیت شدن بچه گربه (قبل از شناخت)، مردن از گرسنگی (پایه)، نگرانی روشا (عالی)، بردن به خانه (پایه)
- (۴) رفتن به طرف صدا (پایه)، دیدن بوته (قبل از شناخت)، تشخیص بچه گربه (پایه)، احتمال آزار بچه گربه (عالی)، احتمال مردن از گرسنگی (عالی)، بردن به خانه (بالاترین مرحله شناخت عالی)

(آزمون‌های آزمایشی فیلی سبز)

۱۳۷- نوع پردازش در کدام یک از عبارات‌های زیر با بقیه متفاوت است؟

- (۱) سهیلا برای رفتن به جلسه کنکور، یک مداد مشکی نرم انتخاب کرد.
- (۲) مریم به پدرش گفت: «من را به پارکی ببر که خیلی بزرگ باشد».
- (۳) سمیه از مادرش اجازه گرفت که با پس‌اندازش یک پرندۀ خوش‌رنگ بخرد.
- (۴) علی وقتی ظرف غذایش را دید با ناراحتی آن را پس داد و گفت: «این خیلی کم است».

۱۳۸- کدام یک از موارد زیر شناخت عالی است و عبارت مطرح‌شده در مورد آن درست است؟

- (۱) قضاوت - پردازشی که می‌تواند تحت تأثیر ویژگی‌های کیفی همچون اندازه، شکل و رنگ باشد.
- (۲) توجه - پردازشی که تأکید آن بیشتر مبتنی بر ویژگی‌های ظاهری محرک مورد نظر باشد.
- (۳) حل مسئله - پردازشی که اگر به صورت مفهومی صورت گیرد، پیچیده‌ترین سطح شناخت صورت گرفته است.
- (۴) استدلال - پردازشی که می‌تواند هم به ویژگی‌های حسی محرک و هم به ویژگی‌های کیفی محرک بپردازد.

۱۳۹- نوع پردازش کودکی که هنگام خرید اتومبیل به والدینش توصیه می‌کند، اتوبوس یا کامیون بخرند چون از همه ماشین‌ها بزرگ‌تر هستند، چیست و کدام ویژگی در مورد آن درست است؟

- (۱) پردازش ادراکی - دسترسی به ویژگی‌های ظاهری و مشترک در محرک‌های مختلف
- (۲) پردازش مفهومی - عدم پیچیدگی فرایند پردازش
- (۳) پردازش ادراکی - در نظر گرفتن ویژگی ظاهری در عین انجام بالاترین سطح پردازش
- (۴) پردازش مفهومی - پایین‌بودن سطح شناخت

۱۴۰- شناخت شکل‌گرفته در کدام گزینه در ارتباط با انتخاب رشته تحصیلی پایدارتر و کارآمدتر است؟

- (۱) انتخاب رشته پزشکی به علت مقبولیت آن نزد عموم مردم و داشتن وجهۀ اجتماعی
- (۲) علاقه‌مندبودن به رشته معماری به دلیل داشتن خلاقیت و ایده فراوان ضمن داشتن درآمد مناسب
- (۳) انتخاب رشته وکالت به دلیل داشتن ارتباط‌های گسترده در دادگستری به دلیل شغل پدر
- (۴) انتخاب رشته نرم‌افزار دانشگاه شریف چون عمده نفرات برتر کنکور سال‌های گذشته آن را انتخاب کرده‌اند.

(فارج از کشور ۱۴۰۰)

۱۴۱- کدام مورد، در خصوص شناخت درست است؟

- (۱) پردازش مفهومی در یافتن بهترین راه حل برای رسیدن به هدف کارآمدتر است.
- (۲) پردازش مفهومی تنها از طریق خصوصیات کیفی محرک صورت می‌گیرد.
- (۳) توجه به محرک، بالاترین مرحله شناخت ناشی از پردازش ادراکی است.
- (۴) روش پردازش ادراکی محرک‌ها در همه انسان‌ها یکسان است.

۱۴۲- پاسخ به سؤالات زیر به ترتیب در کدام گزینه آمده است؟

- دلیل نرسیدن به یک نظریه واحد یا دیدگاهی منسجم در تعریف یک علم چیست؟
- چه شباهتی بین پردازش ادراکی و پردازش مفهومی وجود دارد؟
- دانشمند با چه چیزی موقعیت‌های ناشناخته و مجهول را شناسایی می‌کند؟

- (۱) تغییر در نیازهای فرهنگی، اجتماعی و زیستی - میزان پایداری و کارآمدی هر دو نوع پردازش - روش علمی
- (۲) تغییر در نیازهای فرهنگی، اجتماعی و زیستی - تحت تأثیر ویژگی‌های حسی‌بودن هر دو نوع پردازش - طرح مسئله
- (۳) تأثیر ارزش‌ها در نگاه و تفسیر پدیده‌های انسانی - تحت تأثیر ویژگی‌های حسی‌بودن هر دو نوع پردازش - روش علمی
- (۴) تأثیر ارزش‌ها در نگاه و تفسیر پدیده‌های انسانی - میزان پایداری و کارآمدی هر دو نوع پردازش - طرح مسئله

(آزمون‌های آزمایشی فیلی سبز)

۱۴۳- درستی یا نادرستی عبارات زیر به ترتیب در کدام گزینه آمده است؟

- قاضی‌ای که در حال قضاوت است، در عالی‌ترین سطح شناختی قرار دارد.
- فرایند استفاده از اطلاعات موجود در حافظه تفکر نام دارد.
- آدمی به کمک توجه، یک یا چند محرک ادراک‌شده را برای تفکر انتخاب می‌کند.
- به کمک تفسیر و معنای شخصی دادن به محرک‌های محیطی تفکر می‌کنیم.

- (۱) نادرست - نادرست - درست - درست
- (۲) درست - نادرست - نادرست - درست
- (۳) نادرست - درست - نادرست - نادرست
- (۴) درست - درست - درست - نادرست

۱۴۴- پردازش کدام یک از فرایندهای زیر در سطح بالاتری قرار دارد؟

- (۱) گوش‌دادن به مقاله علمی ارائه‌شده در یک همایش بین‌المللی به زبان انگلیسی
- (۲) بیان علت نوشتن تکلیف توسط دانش‌آموز به معلم مربوطه
- (۳) ارائه دستورالعمل‌های استاندارد برای پخت یک نوع غذا توسط مربی آشپزی
- (۴) دادن حکم نهایی در مورد مجرم‌بودن متهم به فروش مواد مخدر توسط دادگاه

۱۴۵- به ترتیب «پیچیدگی» و «کارآمدی» عمل پردازش به چه چیز مربوط است؟

- (۱) شناخت پایه - شناخت عالی
- (۲) شناخت عالی - پردازش ادراکی
- (۳) سطوح شناخت - نوع پردازش
- (۴) نوع شناخت - پردازش مفهومی

۱۴۶- این موضوع که انسان‌ها در پردازش به یک شیوه عمل نمی‌کنند بیانگر چیست؟

- (۱) هر چه از شناخت پایه به سوی شناخت عالی پیش برویم، عمل پردازش پیچیده‌تر می‌شود.
 - (۲) انسان‌ها سعی می‌کنند با استفاده از اطلاعات خام موجود در حافظه، استنباط‌های زیادی داشته باشند.
 - (۳) دریافت بیشتر می‌تواند متکی بر ویژگی‌های حسی و یا ویژگی‌های کیفی و یا هر دو باشد.
 - (۴) هر چه پردازش مفهومی‌تر باشد، شناخت شکل گرفته، پایدارتر و کارآمدتر خواهد بود.
- ۱۴۷- استفاده از کدام یک از فعالیت‌های زیر منجر به استنباط‌های زیاد در ذهن می‌شود؟
- (۱) رؤیا برای رفتن به مسافرت به اخبار هواشناسی توجه می‌کند.
 - (۲) افشین پس از خراب شدن ماشینش با امداد خودرو تماس گرفت.
 - (۳) نوید بعد از ارائه دفاعیات خود در دادگاه تبرئه شد.
 - (۴) اشکان خاطرات مربوط به دوران کودکی‌اش را به یاد می‌آورد.

روش‌های جمع‌آوری اطلاعات در روان‌شناسی

۱۴۸- هر یک از عبارات‌های زیر به ترتیب مشخصه کدام یک از انواع روش‌های جمع‌آوری اطلاعات هستند؟

- یکی از روش‌های اصلی جمع‌آوری اطلاعات است.
 - در این روش، محقق پس از دریافت پاسخ، روند کسب اطلاعات را هدایت می‌کند.
 - مسألی را که امکان مشاهده مستقیم ندارند توسط این روش به دست می‌آید و به صورت‌های مختلف نمره‌گذاری می‌شود.
 - بهترین ابزار برای تعریف عملیاتی کردن متغیرهاست.
- (۱) مشاهده - پرسش‌نامه - مصاحبه - آزمون
 - (۲) مشاهده - پرسش‌نامه - مصاحبه - آزمون
 - (۳) مشاهده - پرسش‌نامه - مصاحبه - آزمون
- ۱۴۹- به ترتیب افراد عادی جامعه در موضوعات روان‌شناختی بیشتر با کدام روش مواجه شده‌اند و ویژگی مهم این روش چیست؟
- (۱) مشاهده - جلوگیری از پیش‌داوری
 - (۲) مصاحبه - یک گفت‌وگوی هدفمند و سازمان‌یافته
 - (۳) آزمون‌ها - به کمیت درآوردن ویژگی‌های روان‌شناختی
 - (۴) MEG - استفاده از فنون مبتنی بر علم اعصاب

۱۵۰- در ارتباط با آزمون‌ها به عنوان یک روش جمع‌آوری اطلاعات در روان‌شناسی کدام گزینه نادرست است؟

- (۱) آزمون‌ها در دفعات متعدد اجرا باید نمره یکسان یا تقریباً یکسانی به ما بدهند و اجرا و تفسیر آن باید به همراه سایر روش‌ها باشد.
 - (۲) در بین پنج روش جمع‌آوری اطلاعات در روان‌شناسی، مردم عادی جامعه بیشتر با این روش مواجه شده‌اند.
 - (۳) آزمون‌ها، ابزاری جهت به کمیت درآوردن ویژگی‌های روان‌شناختی هستند و باید دقیقاً چیزی را اندازه‌گیری کنند که برای آن ساخته شده‌اند.
 - (۴) اجرای آزمون‌ها دشوار است و فرایند پیچیده‌ای را طی می‌کند، زیرا باید حتماً دو ویژگی مورد نیاز آزمون‌ها را داشته باشند.
- ۱۵۱- زمانی که بخواهیم نظر تعداد زیادی از افراد را در مورد موضوعی مثل میزان رضایتشان از محیط کار و روابط درون‌سازمانی آن‌ها بدانیم، کدام یک از روش‌های جمع‌آوری اطلاعات کاربرد بیشتری دارد و شرکت کردن در انتخابات و رای‌دادن به نماینده‌های مورد نظر به کدام یک از روش‌های جمع‌آوری اطلاعات شبیه‌تر است؟

- (۱) مشاهده - پرسش‌نامه
- (۲) پرسش‌نامه - پرسش‌نامه
- (۳) مصاحبه - مصاحبه
- (۴) آزمون - مصاحبه

(خارج از کشور ۱۴۰۲)

۱۵۲- کدام عبارت، در خصوص روش‌های جمع‌آوری اطلاعات در روان‌شناسی درست است؟

- (۱) در پرسش‌نامه محقق براساس پرسش‌های دریافت‌کرده پرسش بعدی خود را معلوم می‌کند.
- (۲) یک آزمون در اجراهای متعدد، متغیرهای متفاوتی را اندازه می‌گیرد.
- (۳) مصاحبه، برخلاف گفت‌وگوی معمولی هدفمند و سازمان‌یافته است.
- (۴) از طریق مشاهده از افراد به طور مستقیم درباره رفتار و احساسات آن‌ها سؤال می‌شود.

(خارج از کشور ۱۴۰۲)

۱۵۳- هر یک از ویژگی‌های زیر، به ترتیب با کدام روش جمع‌آوری اطلاعات در روان‌شناسی، تناسب بیشتری دارد؟

- طرح پرسش‌ها براساس پاسخ‌های ارائه‌شده قبلی
 - استفاده از سؤالات مشخص و از قبل برنامه‌ریزی شده
 - به دست آوردن نمرات تقریباً برابر در چندین اجرا
 - بررسی رفتار در شرایط طبیعی و آزمایشگاهی
- (۱) مشاهده - پرسش‌نامه - مصاحبه - پرسش‌نامه
 - (۲) پرسش‌نامه - مصاحبه - مشاهده - آزمون
 - (۳) مصاحبه - آزمون - پرسش‌نامه - مشاهده
 - (۴) آزمون - مشاهده - آزمون - مصاحبه

(آزمون‌های آزمایشی قبلی سبز)

۱۵۴- پاسخ پرسش‌های زیر به ترتیب در کدام گزینه آمده است؟

- وجه تمایز مصاحبه با مشاهده چیست؟
- اگر اطلاعات را نتوان از طریق سؤالات از پیش تعیین‌شده به دست آورد، کدام روش مورد استفاده خواهد بود؟
- بیش از هر روش دیگر، مردم عادی با کدام روش جمع‌آوری اطلاعات مواجه بوده‌اند؟
- یکی از مهم‌ترین اصول برگزاری آزمون و جمع‌آوری اطلاعات توسط محققان چیست؟
- (۱) هدفمندی و سازمان‌یافته بودن - مصاحبه - پرسش‌نامه - دقت و دوری از پیش‌داوری
- (۲) موضوع مورد مطالعه - آزمون - پرسش‌نامه - دقت و دوری از پیش‌داوری
- (۳) هدفمندی و سازمان‌یافته بودن - آزمون - رازداری و عدم انتشار نتایج
- (۴) موضوع مورد مطالعه - مصاحبه - آزمون - رازداری و عدم انتشار نتایج

۱۵۵- با توجه به روش های جمع آوری اطلاعات در روان شناسی، کدام گزینه جدول زیر را به درستی تکمیل می کند؟

روش جمع آوری اطلاعات	ویژگی
آزمون	(الف)
(ب)	محقق از خود فرد در مورد رفتار یا افکار خاص او می پرسد.
(پ)	دوری از تعصب لازمه اجرای آن است.
مشاهده	(ت)

(۱) (الف) در دفعات متعدد اجرا باید نمره یکسان یا تقریباً یکسانی به دست آید. - (ب) پرسش نامه - (پ) مصاحبه - (ت) از طریق آن نمی توان رفتار را به عدد تبدیل کرد.

(۲) (الف) باید دقیقاً همان چیزی را اندازه گیری کنند که برای آن ساخته شده اند. - (ب) پرسش نامه - (پ) مشاهده - (ت) در دفعات متعدد اجرا می تواند نتایج یکسان یا تقریباً یکسان نداشته باشد.

(۳) (الف) اطلاعات باید به شکل دقیق ثبت شوند. - (ب) مصاحبه - (پ) پرسش نامه - (ت) هدفمند و ساختاریافته است.

(۴) (الف) ساخت آن ها بسیار دشوار است و فرایند پیچیده ای دارد. - (ب) مصاحبه - (پ) پرسش نامه - (ت) می توان از محیط های آزمایشگاهی برای مطالعه رفتارهای مورد نظر استفاده کرد.

۱۵۶- روش جمع آوری اطلاعات نوشته شده روبه روی کدام گزینه درست است؟

(۱) از خود آزمودنی در مورد ویژگی های سؤال می کنیم، سؤالاتی معتبر و از پیش مشخص. — مشاهده

(۲) به عنوان اصلی ترین ابزار جمع آوری اطلاعات در مطالعات انسانی و حیوانی کاربرد دارد. — آزمون

(۳) هم در محیط طبیعی و هم در محیط آزمایشگاهی، پژوهشگر باید به دور از پیش قضاوت باشد. — پرسش نامه

(۴) پویا، هدفمند و سازمان یافته است و مسیر جمع آوری اطلاعات دو آزمودنی مشابه نیست. — مصاحبه

(آزمون های آزمایشی فیلی سبز)

۱۵۷- برای بررسی موضوعات زیر، به ترتیب کدام یک از روش های جمع آوری اطلاعات مناسب تر است؟

- آیا هنگام بروز پر خاشگری در دعوای رانندگی، ضربات اولیه ملایم تر از ضربات بعدی است؟

- آیا صدایی که حیوانات در هنگام خطر تولید می کنند برای بقیه هم نوعانشان قابل درک است؟

- دانش آموزان یک مدرسه در مورد کیفیت تدریس آموزگاران مختلف چه نظری دارند و آموزگاران بر این اساس چگونه رتبه بندی می شوند؟

- آیا فردی که دچار اختلالات خواب است و دچار کابوس های شبانه می شود را می توان از طریق بررسی عملکرد مغزی او درمان کرد؟

(۱) مصاحبه - مشاهده آزمایشگاهی - آزمون - مصاحبه

(۲) مشاهده - مشاهده طبیعی - پرسش نامه - نوار مغزی مغناطیسی

(۳) پرسش نامه - مشاهده آزمایشگاهی - آزمون - تصویربرداری تشدید مغناطیسی

(۴) آزمون - مشاهده طبیعی - پرسش نامه - تحریک مغناطیسی سراسر جمجمه

۱۵۸- پژوهشگری معتقد است که دخالت والدین در انتخاب اسباب بازی های فرزندانشان بر روی انتخاب کودکان اثر می گذارد و اگر پسر ها بیشتر به تفنگ و توپ و دختر ها به عروسک تمایل نشان می دهند، به دلیل این است که این اسباب بازی ها برایشان خریداری می شود. او برای این منظور به زیستگاه های میمون ها رفته و در بین آن ها تعدادی اسباب بازی های مختلف رها کرد ولی با تعجب دید که بچه میمون های نر بیشتر به توپ و ماشین علاقه نشان می دهند و بچه میمون های ماده بیشتر عروسک را انتخاب می کنند، اما روان شناس تعداد دفعاتی که بچه میمون های نر به عروسک ها دست می زدند و آن ها را رها می کردند را هم جزء بازی های آن ها در نظر می گرفت. نوع روش این محقق چه بوده است و چه چیزی در آن رعایت نشده است؟

(۱) مشاهده طبیعی - روش محقق تابع قواعد مشخصی نبوده است.

(۲) مشاهده آزمایشگاهی - روش محقق تابع قواعد مشخصی نبوده است.

(۳) مشاهده طبیعی - روش محقق به دلیل پیش داوری دقت لازم را نداشته است.

(۴) مشاهده آزمایشگاهی - روش محقق به دلیل پیش داوری دقت لازم را نداشته است.

(آزمون های آزمایشی فیلی سبز)

۱۵۹- در کدام گزینه به ترتیب به ویژگی های روش «مصاحبه»، «آزمون» و «پرسش نامه» اشاره شده است؟

(۱) هدفمند و سازمان یافته است. - تفسیر آن باید به دست افراد متخصص انجام شود. - چند سؤال از پیش تعیین شده از خود فرد درباره افکار و رفتارش پرسیده می شود.

(۲) در آن نوعی هدایتگری وجود دارد. - اطلاعات باید به شکل دقیق ثبت و ضبط شوند. - پرسش ها براساس پاسخ به پرسش قبلی تعیین می شوند.

(۳) ابزاری برای کتی کردن اطلاعات است. - در آن باید از پیش داوری و تعصب اجتناب شود. - به صورت های مختلف نمره گذاری می شود.

(۴) توانایی ها و مهارت ها به شکل کتی ارزیابی می شود. - مربوط به موضوعاتی است که به شکل مستقیم قابل بررسی نیستند. - باید دقیق و معتبر باشد.

۱۶۰- به ترتیب در هر یک از موقعیت های زیر کدام روش جمع آوری اطلاعات مناسب تر است؟

- ثبت نوع بازی کودکان در سنین مختلف در محیط های بازی کودکان

- تشخیص نوع بیماری فرد توسط روان پزشک براساس شواهد به دست آمده از عملکرد مغز

- پر کردن برگه مشخصات و پیشینه خانوادگی بیماری فرد که منشی از روی آن می خواند و با پاسخ بیمار پر می کند.

- تعیین مقدار دقیق وسواس فرد از روی پاسخ هایی که به سؤالات از قبل تعیین شده می دهد.

(۱) مشاهده - MEG - پرسش نامه - آزمون

(۳) مصاحبه - TMS - مصاحبه - پرسش نامه

(۲) مشاهده - MMPI - مصاحبه - آزمون

(۴) مصاحبه - MRI - پرسش نامه - پرسش نامه

(آزمون‌های آزمایشی فیللی سبز)

۱۶۱- هر یک از موارد زیر به ترتیب با کدام یک از روش‌های جمع‌آوری اطلاعات تناسب بیشتری دارد؟

- به تنهایی امکان استفاده ندارد و ابزارهای دیگر مکمل آن هستند.
- برای تعریف عملیاتی کردن متغیرها مناسب‌ترند.
- یکی از ابزارهای اصلی توصیف موضوعات روان‌شناختی است.
- مخاطب مشارکت فعال داشته و به فرایند بررسی، جهت می‌دهد.
- (۱) آزمون - آزمون - مشاهده - مصاحبه
- (۲) پرسش‌نامه - آزمون - مشاهده - مصاحبه
- (۳) آزمون - مصاحبه - پرسش‌نامه - آزمون
- (۴) پرسش‌نامه - مصاحبه - پرسش‌نامه - آزمون

۱۶۲- روان‌شناسی به دنبال بررسی علل آفت عملکرد حافظه در بین نوجوانان بود. او حدس زد در نوجوانانی که روزانه بیش از حد معمول از ابزارهای هوشمند الکترونیکی مانند موبایل، تبلت، لپ‌تاپ و ... استفاده می‌کنند، حالت‌هایی از نقص توجه و در نتیجه اختلال در عملکرد حافظه دیده می‌شود؛ بنابراین او نتیجه گرفت که: «نوجوانانی که روزانه بیش از ۷ ساعت از ابزارهای الکترونیکی استفاده می‌کنند دچار آفت در عملکرد حافظه می‌شوند». در ارتباط با این عبارت کدام گزینه درست است؟

- (۱) تکرارپذیری در این پژوهش به دلیل رعایت مسائل اخلاقی با دشواری روبه‌روست.
- (۲) متغیرهای اصلی پژوهشی در موضوع مطرح‌شده، میزان استفاده از ابزارهای الکترونیکی، نوجوانان و عملکرد حافظه است.
- (۳) در این عبارت هیچ کدام از متغیرهای پژوهشی تعریف عملیاتی نشده‌اند.
- (۴) برای جمع‌آوری اطلاعات در مورد متغیرهای این پژوهش، مشاهده مناسب‌ترین ابزار است.
- ۱۶۳- ترتیب درستی یا نادرستی عبارت‌های زیر در کدام گزینه آمده است؟
- عدم انتشار نتایج تحقیقات توسط محقق فقط مختص اطلاعاتی است که از طریق آزمون به دست می‌آید.
- ساخت آزمون‌ها، استفاده و تفسیر آزمون‌ها باید در کنار سایر روش‌ها صورت گیرد.
- پرسش‌نامه‌ها به صورت‌های مختلف نمره‌گذاری می‌شوند؛ یعنی از پرسش‌نامه‌ها در دفعات متعدد اجرا نمره‌های متفاوتی به دست می‌آید.
- در بررسی عملکرد مغز باید در دفعات متعدد اجرا نتایج یکسان به دست آید.

- (۱) نادرست - درست - نادرست - نادرست
- (۲) نادرست - نادرست - نادرست - نادرست
- (۳) درست - نادرست - درست - درست
- (۴) درست - درست - درست - درست

(آزمون‌های آزمایشی فیللی سبز)

۱۶۴- هر کدام از عبارت‌های زیر به ترتیب با کدام یک از روش‌های جمع‌آوری اطلاعات همخوانی دارند؟

- در طی استفاده از آن داده‌های اطلاعاتی نمره‌گذاری می‌شوند.
- می‌تواند برای توصیف و مطالعه خلیات نوجوانان در دوران بلوغ به کار رود.
- می‌بایست دقیقاً و تنها همان متغیری را بسنجند که برای آن ساخته شده‌اند.
- اطلاعاتی که لازم است جمع‌آوری شود، از پیش تعیین می‌شود.
- (۱) پرسش‌نامه - مشاهده - آزمون - پرسش‌نامه
- (۲) آزمون - مشاهده - مصاحبه - پرسش‌نامه
- (۳) پرسش‌نامه - آزمون - پرسش‌نامه - مصاحبه
- (۴) آزمون - آزمون - پرسش‌نامه - مصاحبه

۱۶۵- روان‌شناسی قصد دارد با استفاده از روش علمی، رابطه بین مدت‌زمان ورزش روزانه با میزان فشار روانی دانش‌آموزان را بررسی کند. درستی یا نادرستی عبارت‌های زیر به ترتیب کدام است؟

(سراسری نوبت اول ۱۴۰۳)

- متغیرهای پژوهش مدت‌زمان ورزش، میزان فشار روانی و دانش‌آموزان است.
- برای ابهام‌زدایی و ارائه یک معنی واحد و مشترک، متغیرهای پژوهش به صورت عملیاتی تعریف می‌شوند.
- طبق قواعد مشخص، منحصربه‌فرد و مبنی بر دریافت شخصی، رابطه بین متغیرها تبیین می‌شود.
- با استفاده از مصاحبه یا پرسش‌نامه می‌توان متغیرها را به طور دقیق و مستقیم مشاهده و اندازه گرفت.
- (۱) درست - نادرست - درست - درست
- (۲) درست - نادرست - درست - نادرست
- (۳) نادرست - درست - نادرست - نادرست
- (۴) نادرست - نادرست - درست - درست

۱۶۶- زمانی که محقق قسمتی از مجموعه را تحریک می‌کند از کدام روش استفاده کرده است و کدام عبارت در مورد آن درست است؟

- (۱) MRI - از طریق تشدید امواج مغناطیسی تصویری از مغز و بافت‌های عصبی پیرامون به دست می‌آید.
- (۲) MEG - از طریق ایجاد میدان‌های مغناطیسی جریان‌های الکتریکی مغز بر روی یک نوار ثبت می‌شود.
- (۳) TMS - از طریق القای الکترومغناطیسی یک جریان الکتریکی ضعیف در ناحیه زیرین خود در مغز ایجاد می‌کند.
- (۴) EEG - با تولید بارهای الکتریکی بسیار کوچک، فعالیت الکتریکی مغز بیماران را مورد بررسی قرار می‌دهد.

۱۶۷- هنگام بررسی شواهد به‌دست‌آمده از عملکرد مغز کدام یک از ویژگی‌های زیر اهمیت داشته و دانشمندان به مطالعه آن می‌پردازند؟

- (۱) ثبت دقیق اطلاعات و دوری از تعصب و پیش‌داوری‌ها
- (۲) دقیق و معتبر بودن روش به‌کارگرفته‌شده
- (۳) هدفمندبودن و سازمان‌یافته‌بودن روش دانشمند
- (۴) دقت مکانی و زمانی مناطق مختلف مغز هنگام انجام فعالیت ذهنی

۱۶۸- محقق می‌خواهد نواحی تحریک‌شده در مغز فردی که دچار اختلال پس از سانحه (PTSD) شده را بررسی کند. او از بیمار می‌خواهد خاطرات کودکی خود را هنگامی که زلزله آمده و خانواده‌اش را از دست داده بیان کند، به همین دلیل گاه‌گاهی از او سؤالاتی در ارتباط با حادثه می‌پرسد و بیمار هم پاسخ‌هایی می‌دهد. روش به‌کارگرفته‌شده توسط این محقق کدام است؟

- (۱) مشاهده طبیعی
- (۲) پرسش‌نامه
- (۳) مصاحبه
- (۴) روش مبتنی بر علم اعصاب

آزمون درس اول

۱۶۹- در یک برنامه تلویزیونی مباحثه زیر بین چند کارشناس در مورد مضرات ناشی از ماده مخدری صورت گرفت. هر یک از عبارات زیر که توسط کارشناسان بیان شده، به کدام یک از منابع کسب شناخت مرتبط است؟

- انسان باید از سرمایه‌هایی که دارد محافظت کند. سلامت جسمانی یکی از بزرگ‌ترین سرمایه‌های انسان است؛ پس باید از چیزهایی که آن را به مخاطره می‌اندازد پرهیز کند.

- من در یک مهمانی دیدم که افرادی که از این ماده استفاده کرده بودند رفتارهای غیرارادی عجیب و غریب از خود نشان می‌دادند و حتی یک خانم با مصرف آن بیهوش شد و پس از به هوش آمدن دچار اختلال روانی شده و در بیمارستان بستری گردید.

- با بررسی مواد تشکیل‌دهنده این ماده مخدر و میزان اثرگذاری آن بر روی نقاط لذت در مغز، احتمال تخریب برخی از نواحی مغزی پس از استفاده از این ماده وجود دارد.

- هر چیزی که به انسان و سلامتی او ضرر بزند حرام است؛ بنابراین باید مصرف این ماده حرام و خرید و فروش چنین موادی جرم اعلام گردد.

(۱) روش عقلی - روش شهودی - روش علمی - استناد به بزرگان

(۲) استناد به بزرگان - دریافت درونی - روش عقلی - روش عقلی

(۳) روش عقلی - روش تجربی - روش عقلی - استناد به آیات الهی

(۴) استناد به بزرگان - تجربه شخصی - تجربه شخصی - روش عقلی

۱۷۰- کدام گزینه در مورد عبارت: «سبک زندگی افراد بر میزان سلامت جسمانی افراد اثر می‌گذارد» درست است؟

(۱) اولین گامی است که دانشمند در روش علمی برمی‌دارد.

(۲) می‌تواند با فرضیه‌های تأییدشده دیگر در این زمینه رابطه دوسویه داشته باشد.

(۳) می‌تواند حاصل دانش گذشتگان و یا قوه تخیل دانشمندان باشد.

(۴) در صورت تأیید و پذیرفته شدن توسط مشاهدات تجربی، لزوماً درست و واقعی خواهد بود.

۱۷۱- پیش‌نیاز کدام یک از عبارات زیر دستیابی به «چرایی وقوع» موضوع مورد نظر است؟

(۱) هوش عمومی شامل مؤلفه‌های مختلفی مانند حافظه، درک کلامی، استدلال و محاسبات عددی و ... می‌شود.

(۲) هوش می‌تواند تحت تأثیر دو عامل وراثت و محیط قرار گیرد.

(۳) یکی از مهم‌ترین عوامل محیطی برای افزایش هوش کلامی کودکان اسباب‌بازی است.

(۴) کودکانی که به مهد کودک می‌روند، از هوش کلامی بیشتری برخوردار خواهند شد.

۱۷۲- درستی یا نادرستی عبارتهای زیر کدام است؟

- روش‌های ارائه‌شده در علم تجربی تنها در حیطه اموری که به طور مستقیم مشاهده‌پذیر هستند، قابل اجرا و معتبر هستند.

- علم تجربی یکی از منابع کسب آگاهی و معرفت است که روش‌های خاص خود را داشته و کاملاً از مبانی غیرتجربی مستقل است.

- گاهی در مورد موضوعی که از طریق روش‌های تجربی قابل بررسی نیست، می‌توان از طریق منابع و روش‌های دیگر گزاره‌های صحیح و معتبری را بیان کرد.

- وظیفه علم کشف نادانسته‌هاست و اگر دانشمندان علوم تجربی در مورد موضوعی غیرمحسوس اظهار نادانی کنند، غیرمسئولانه رفتار کرده‌اند.

(۱) درست - نادرست - نادرست - درست (۲) نادرست - نادرست - درست - نادرست

(۳) درست - درست - نادرست - درست (۴) نادرست - درست - درست - نادرست

۱۷۳- والدین یک نوجوان به روان‌پزشکی مراجعه کرده و به او گفتند که فرزند ما مدتی است فردی را می‌بیند و با او صحبت می‌کند که وجود خارجی ندارد و ما بسیار نگران او هستیم. روان‌پزشک برای تشخیص بیماری فرزند و درمان او مطالب زیر را بیان کرده است. هر یک از این عبارات به کدام یک از اهداف علم تجربی مربوط است؟

- آیا در پسر شما علائم دیگری مانند باورهای غلط، گفتار آشفته، کاهش ابراز هیجانات، بی‌ارادگی و اختلال در تمرکز و حافظه وجود دارد؟

- آیا در افراد فامیل مانند عمو، دایی، خاله، عمه و فرزندانشان هم فردی با این علائم وجود دارد که نشان دهد این بیماری در خانواده شما ریشه ژنتیکی دارد؟

- آیا به تازگی فرزند شما بحران جدی مانند مرگ عزیز، از دست دادن دوست صمیمی و شکست تحصیلی را گذرانده است که بعد از آن این علائم در فرزندتان بروز کرده باشد؟

- اگر مشکلات خانوادگی شما ادامه داشته باشد، احتمال این که فرزند شما به اسکیزوفرنی مبتلا شود وجود دارد.

- علاوه بر این که حواستان هست که فرزندتان به طور مرتب از داروهایی که داده‌ام استفاده کند، سعی کنید که از او حمایت کنید و برای قبول شدن در کنکور فشاری به او نیاورید.

(۱) توصیف - تبیین - کنترل - تبیین - پیش‌بینی

(۲) توصیف - تبیین - تبیین - پیش‌بینی - کنترل

(۳) توصیف - تبیین - پیش‌بینی - تبیین - توصیف

(۴) پیش‌بینی - پیش‌بینی - توصیف - تبیین - تبیین

۱۷۴- محقق به دنبال بررسی علل بیش‌فعالی در کودکان زیر ۴ سال است. او یکی از عوامل مؤثر را نگاه‌کردن بیش از حد کودکان به صفحات نمایشی وسایل الکترونیکی مانند تلویزیون و تلفن همراه می‌داند. کدام یک از عبارات زیر در مورد تحقیق این دانشمند نادرست است؟

- (۱) او قبل از هر چیز باید توصیفی دقیق از متغیرهای «میزان بیش‌فعالی» و «مقدار ساعات نگاه‌کردن کودکان به صفحات نمایشی» ارائه دهد.
- (۲) او می‌تواند برای رسیدن به مفهومی مشترک از «بیش‌فعالی» آن را از طریق تعداد دفعاتی که کودک در یک ساعت از جایش بلند می‌شود محاسبه کند.
- (۳) اگر در آزمایش‌های مکرر ثابت شود که نگاه‌کردن بیش از حد به صفحه‌های نمایشی موجب بروز بیش‌فعالی می‌شود، محقق به نظریه دست یافته است.
- (۴) این محقق به تبیینی از بیش‌فعالی دست یافته است و تحقیقات او در صورت رعایت ضوابط علمی توسط دیگران قابل تکرار خواهد بود.

۱۷۵- پاسخ به سؤالات زیر در کدام گزینه آمده است؟

- در چه صورت پاسخ‌های علمی که تأیید شده و مورد قبول واقع شده، کنار گذاشته می‌شود؟
- رکن اساسی روش علمی چیست؟
- عاملی که باعث می‌شود بر مشاهده و دقت دانشمند در توصیف پدیده‌ها اثر گذاشته و آن را دچار خدشه کند، چیست؟
- (۱) آگاهی از نادرستی آزمایشات قبلی - استفاده از روش‌های دقیق - قرارگرفتن دانشمند تحت تأثیر جهت‌گیری‌های موجود در ذهن خویش
- (۲) تغییر در پیش‌فرض‌های دانشمندان - مشاهده و تجربه - قرارگرفتن تحت تأثیر پیش‌فرض‌ها و نظریات پذیرفته‌شده در علم
- (۳) عدم مطابقت نتایج به‌دست‌آمده با یافته‌های قبلی - مشاهده و تجربه - دقیق و بی‌طرف نبودن دانشمند
- (۴) عدم وجود ویژگی‌های روش علمی - استفاده از روش‌های دقیق - دقیق و بی‌طرف نبودن دانشمند

۱۷۶- کدام یک از روابط علی و معلولی مطرح‌شده در زیر نادرست است؟

- (۱) وجود ارتباط تنگاتنگ بین بعد جسمانی و غیرجسمانی در انسان ➡ دشواری توصیف پدیده‌های مربوط به انسان
- (۲) اقدام منظم و قاعده‌مند ➡ تفاوت دانشمند با فرد عادی در مواجهه با مسئله
- (۳) رعایت مسائل اخلاقی ➡ دشواری رسیدن به یافته‌های یکسان در روان‌شناسی
- (۴) تأثیر ارزش‌ها در نگاه و تفسیر پدیده‌های انسانی ➡ نرسیدن به یک نظریه واحد یا دیدگاهی منسجم در تعریف علم روان‌شناسی

۱۷۷- درستی یا نادرستی عبارات زیر در کدام گزینه آمده است؟

- دریافت و فهم بیشتر، زمانی که در آن محرکی انتخاب می‌شود پیچیده‌تر از زمانی است که محرک دریافت‌شده تفسیر می‌شود.
- پردازشی که در آن محرک براساس ویژگی‌های کیفی انتخاب می‌شود، کارآمدتر از پردازشی است که در آن صرفاً براساس ویژگی‌های ظاهری تصمیم‌گیری می‌شود.

- استنباط‌هایی که ناشی از استفاده از اطلاعات خام موجود در حافظه است در سطح عالی‌تری از سطوح شناخت قرار دارد.
- فردی که برای انجام کارهای روزانه‌اش برنامه‌ریزی می‌کند، اگر آن را بر روی برگه‌ای بیاورد عمل او از شناخت به رفتار تبدیل شده است.

- (۱) نادرست - درست - درست - درست
- (۲) درست - نادرست - نادرست - درست
- (۳) درست - نادرست - نادرست - نادرست
- (۴) نادرست - درست - درست - نادرست

۱۷۸- هر یک از موضوعات زیر با کدام روش جمع‌آوری اطلاعات بهتر قابل بررسی است؟

- بررسی میزان تبعیت بزه‌های کوهی از بزرگ گروه
- بررسی علت پرخاشگری منجر به قتل در نوجوان متهم
- بررسی دلایل افت تحصیلی در نوجوانان پسر در کشور
- بررسی میزان استقلال و فاصله‌گرفتن از مادر
- (۱) مشاهده طبیعی - مصاحبه - پرسش‌نامه - پرسش‌نامه
- (۲) مشاهده آزمایشگاهی - پرسش‌نامه - آزمون - مشاهده طبیعی
- (۳) مشاهده طبیعی - مصاحبه - پرسش‌نامه - مشاهده آزمایشگاهی
- (۴) مشاهده آزمایشگاهی - پرسش‌نامه - مصاحبه - مشاهده طبیعی

۱- گزینه ۳: پاسخ به سؤالاتی در قلمرو علم روان‌شناسی می‌گنجد که مفاهیم و متغیرهای آن هم در مورد موضوعات روان‌شناختی باشند و هم قابلیت بررسی علمی از طریق روش‌ها و ابزارهای دقیق و قابل اندازه‌گیری را داشته باشند. در گزینه سوم «شانس و تصادف» قابل مشاهده و قابل بررسی علمی نیست.

۲- گزینه ۴: بررسی اثرات ناشی از خوردن مشروبات الکلی بر روی بدن و بروز بیماری‌ها به علم پزشکی مربوط می‌شود و پژوهش در مورد آسیب‌های واردشده به مغز و بروز آلزایمر به دلیل خوردن مشروبات الکلی در حیطه کار متخصصان علوم زیستی و پزشکی است. توجه داشته باشید که در این‌جا خود بیماری آلزایمر و اثرات روان‌شناختی آن مورد بحث نیست و تحقیق در مورد آن در حیطه علم پزشکی است. **بررسی سایر گزینه‌ها:** ۱ نادرست است، چون «خوردن» رفتار و حافظه و فراموشی فرایند ذهنی است و نمی‌توانیم بگوییم هیچ‌کدام از موضوعات مطرح‌شده رفتار یا فرایندهای ذهنی نیستند. ۲ در این عبارت، روابط بین خوردن مشروبات الکلی و بروز بیماری آلزایمر مطرح شده است؛ پس نادرست است. ۳ وقتی علت بروز پدیده‌ای مطرح شود (تبیین)، می‌توان از طریق آن به اهداف پیش‌بینی و کنترل هم رسید؛ پس عبارت نادرست است.

۳- گزینه ۴: پاسخ علمی به پرسش‌هایی که به موضوع علم روان‌شناسی (رفتار و فرایندهای ذهنی) مربوط بوده و قابلیت بررسی علمی دارد، در قلمرو علم روان‌شناسی می‌گنجد. پاسخ دقیق به چنین پرسش‌هایی دغدغه روان‌شناسان است. از طرف دیگر، فرضیه پاسخ اولیه و تا حد ممکن سنجیده به مسئله‌های علمی است؛ بنابراین حتماً باید به صورت یک جمله خبری ارائه شود که رابطه بین دو یا چند پدیده را مطرح می‌کند. با توجه به این مقدمات به بررسی گزینه‌ها می‌پردازیم: ۱ فرضیه نیست، چون رابطه بین دو متغیر یا پدیده مطرح نشده است، بلکه یک توصیه است. ۲ مفهوم علمی نیست، چون اثر دعای والدین غیر قابل مشاهده است و قابلیت بررسی با ابزارهای علمی را ندارد. ۳ یک مسئله است، چون جمله پرسشی است. ۴ یک فرضیه علمی است، چون یک جمله خبری است که رابطه بین «ویژگی‌های روان‌شناختی» با «عملکرد و موفقیت» انسان را مطرح کرده است و قابلیت بررسی علمی دارد.

۴- گزینه ۲: علم روان‌شناسی درصدد پاسخگویی به دغدغه‌ها و سؤالات مربوط به روان آدمی است. سؤالاتی که به موضوعاتی مانند شناخت، هیجان، حافظه، انگیزش، تصمیم‌گیری، حل مسئله و ... می‌پردازند، در حیطه علم روان‌شناسی می‌گنجد. به این ترتیب، سؤالات عبارات «ب» و «پ» که به دنبال کشف علت رفتار و تفاوت رفتار انسان‌ها با یکدیگر در برخورد با پدیده‌ها و موضوعات مختلف هستند، در دایره علم روان‌شناسی قرار می‌گیرند.

۵- گزینه ۲: پاسخ دقیق و علمی به پرسش‌هایی که در حیطه علم روان‌شناسی می‌گنجد، دغدغه روان‌شناسان است. در فعالیت ۱ - ۲ کتاب درسی، یک داستان فرضی از همایش علمی هزاران نفر از باتجربه‌ترین جراحان مغز و اعصاب دنیا مطرح شده است که دلایل موفقیت خود را بیان می‌کنند و این موضوع برای بیان اهمیت ویژگی‌های روان‌شناختی در عملکرد انسان مطرح شده است. سایر گزینه‌ها ارتباطی با سؤال مطرح‌شده ندارند.

۶- گزینه ۴: پاسخ دقیق و علمی به پرسش‌هایی که در قلمرو علم روان‌شناسی می‌گنجد، دغدغه روان‌شناسان است.

۷- گزینه ۴: داستان فرضی در فعالیت ۱- ۲ کتاب برای بیان اهمیت ویژگی‌های روان‌شناختی در عملکرد انسان مطرح شده است.

۸- گزینه ۴: **بررسی عبارت‌ها:** عبارت اول: روش فردی که به کما رفته و از طریق یک تجربه درونی و شخصی به معاد شناخت پیدا کرده، «شهود و دریافت درونی» بوده است.

عبارت دوم: دانشجویان پزشکی از منابعی بهره می‌برند که توسط ابزارهای دقیق علمی و آزمایش‌های مختلف بر روی بیمارها به دست آمده است؛ بنابراین روش آن‌ها روش علمی بوده است.

عبارت سوم: فقیهان با استفاده از احکام دین و آیات الهی حکم قصاص و دیه را به دست می‌آورند؛ بنابراین روش آن‌ها «استناد به آیات الهی و بزرگان دین» بوده است.

۹- گزینه ۴: اطلاعاتی که از کتاب مذکور به دست آمده از طریق ابزارهای علمی دقیق (مانند تلسکوپ، ماهواره و ...) بوده است؛ بنابراین مریم با خواندن این کتاب از طریق «روش علمی» به دانش و معرفت دست یافته است.

۱۰- گزینه ۳: **بررسی عبارت‌ها:** عبارت اول: شیوا با استناد به احکام الهی و واجب‌بودن احترام به والدین از نظر احکام دینی برای برادرش استدلال کرده است؛ پس منبع او استناد به «آیات الهی و بزرگان دین» بوده است. عبارت دوم: نیما در واقع چنین استدلال کرده است. ۱- خدا به ما نعمت داده است. ۲- ما نسبت به نعمت‌های الهی مسئول هستیم. نتیجه آن‌که ما باید به دیگران کمک کنیم؛ بنابراین روش نیما «روش عقلی» بوده است.

عبارت سوم: اشکان با تجربه شخصی خود به این نتیجه رسیده که نگاه به گوشی موجب بی‌خوابی می‌شود؛ پس روش او «شهودی یا دریافت درونی» بوده است.

۱۱- گزینه ۱: **بررسی عبارت‌ها:** عبارت اول: در این بیت فرد بیان می‌کند که من در خرابات که مکانی برای می‌خوارگی و مستی است هم نور خدا را می‌بینم. این فرد یک دریافت درونی و شخصی و عرفانی را مطرح می‌کند؛ پس به منبع و «روش شهودی» اشاره دارد.

عبارت دوم: در این بیت به مخلوقات عالم هستی و فکرکردن در علت وجود آن‌ها اشاره شده؛ پس به «روش عقلی» اشاره دارد. توجه کنید اگر این مصرع به آزمایش کردن بر روی مخلوقات هستی اشاره کرده بود روش علمی محسوب می‌شد. عبارت سوم: در این بیت هم به خردورزی و استفاده از عقل اشاره شده؛ پس به «روش عقلی» اشاره دارد.

عبارت چهارم: در این بیت نیز به سنت پیامبر و معصومین و آیات الهی اشاره شده؛ پس به روش «استناد به آیات الهی» اشاره دارد.

۱۲- گزینه ۴: هر نظریه علمی که براساس مشاهده و تجربه شکل گرفته است، خود بر نظریات و مبانی غیرتجربی (یعنی سه حیطه دیگر آگاهی و معرفت) تکیه داشته و با تغییر در آن‌ها، فرضیات و نظریات مطرح‌شده در علم تجربی نیز تغییر خواهد کرد.

بررسی سایر گزینه‌ها: ۱ چهار منبع شناخت از هم مستقل هستند و هر کدام روش‌های مخصوص به خود را دارند پس حالت سلسله‌مراتبی ندارند. ۲ و ۳ چهار منبع کسب شناخت در مقابل یکدیگر نیستند و می‌توانند مکمل هم باشند.

۱۳- گزینه ۲: **بررسی عبارت‌ها:** عبارت اول: نادرست؛ هر یک از منابع چهارگانه کسب آگاهی و معرفت، روش‌های خاص و متناسب با خود را دارند که از این روش‌ها برای پاسخ به مسئله مورد نظر استفاده می‌کنند. باید توجه داشت که یکی از وجه تمایز بنیادین منابع کسب معرفت، روش‌ها و ابزار رسیدن به پاسخ سؤالات آن‌هاست.

عبارت دوم: نادرست؛ نه‌تنها روش‌های کسب آگاهی و معرفت در تضاد با همدیگر نیستند، بلکه می‌توانند تکمیل‌کننده جنبه‌های مختلف آگاهی و معرفت باشند؛ بنابراین نباید این چهار منبع را در مقابل یکدیگر قلمداد کنیم.

عبارت سوم: نادرست؛ هر نظریه علمی که براساس مشاهده و تجربه شکل گرفته است، خود بر نظریات و مبانی غیرتجربی (یعنی سه حیطه دیگر آگاهی و معرفت) تکیه داشته و با تغییر در آن‌ها، فرضیات و نظریات مطرح‌شده در علم تجربی نیز تغییر خواهد کرد؛ پس نمی‌توان گفت کاملاً از یکدیگر مستقل هستند.

عبارت چهارم: نادرست؛ روش تجربی به روشی گفته می‌شود که در آن از روش‌ها و ابزارهای دقیق و قابل اندازه‌گیری استفاده می‌شود و روش عقلی روشی است که از ابزار عقل، منطق و استدلال‌های فلسفی برای رسیدن به هدف استفاده می‌کند.

۱۴- گزینه ۱: انسان‌ها در پاسخ به سؤال‌های خود و برای کسب معرفت از منابع و روش‌های گوناگونی استفاده می‌کنند. در این‌جا ابتدا خواسته استاد این است که افسران براساس شَم خود مجرم را حدس بزنند؛ بنابراین روش آن‌ها روش شهودی و دریافت درونی بوده است اما زمانی که قرار است برای حدس خود شواهدی ارائه دهند از روش استدلالی منطقی و دلایل فلسفی استفاده کرده‌اند، زیرا براساس

۲۲- گزینه ۲

بررسی عبارت‌ها: عبارت اول: زمانی که فرضیه‌ای ارائه می‌شود، باید آن فرضیه را براساس مشاهدات تجربی بیازماییم و نتیجه را با یافته‌های مقبول در علم تجربی مطابقت دهیم. پس از بررسی اگر مطابقت وجود داشته باشد، فرضیه مطرح‌شده به یک «اصل یا قانون» تبدیل می‌شود.

عبارت دوم: عبارت مطرح‌شده در داخل گیومه یک فرضیه است. بین «مسئله» و «فرضیه» رابطه دوسویه وجود دارد؛ یعنی مسئله هم می‌تواند فرضیه را به وجود آورد و هم پس از ارائه فرضیه سؤالات و مسائل دیگری طرح شود.

عبارت سوم: ممکن است پاسخی که اکنون مورد قبول واقع شده و علمی است (اصول یا قوانین) پس از مدتی کنار گذاشته شود.

عبارت چهارم: مجموعه‌ای منسجم از اصول و قوانین علمی درباره یک موضوع «نظریه» را تشکیل می‌دهد؛ پس نظریه معمولاً یک عنوان و یا موضوع کلی است که اصول و قوانین زیادی در ارتباط با آن هستند و آن را شکل می‌دهند، مثلاً نظریه‌های فراموشی یا نظریه‌های رشد.

۲۳- گزینه ۴

بررسی عبارت‌ها: عبارت اول: معتبر بودن و پذیرفته شدن پاسخ لزوماً به معنای درست و واقعی بودن آن پاسخ نیست، بلکه ممکن است پاسخی که اکنون مورد قبول واقع شده و علمی است، پس از مدتی به دلیل آگاهی از نادرستی آزمایشات قبلی و یا به دلیل تغییر در پیش‌فرض‌های دانشمندان کنار گذاشته شده و نادرست تلقی گردد؛ آزمایش‌های آیین‌گهوس نیز از این قاعده مستثنا نیستند.

عبارت دوم: فرضیه، پاسخ اولیه پژوهشگران به مسئله‌های علمی است. فرضیه‌ها می‌توانند علاوه بر این که در پاسخ به یک سؤال می‌آیند باعث طرح سؤال‌های دیگر هم بشوند؛ بنابراین فرضیه‌ها هم می‌توانند علت سؤال و هم می‌توانند معلول آن باشند.

عبارت سوم: پژوهش‌های دانشمندان با طرح مسئله شروع می‌شود. در بیشتر موارد آن‌ها با توجه به دانش و تجربه‌های قبلی و همچنین با استفاده از قوه تخیلشان، سعی می‌کنند پاسخ‌های اولیه و تا حد ممکن سنجیده‌ای به مسئله‌های علمی بدهند؛ پس قوه تخیل یکی از راه‌های پاسخگویی به سؤالات علمی است که در اولین گام پژوهش مطرح می‌شوند.

عبارت: «گذشت زمان باعث تضعیف حافظه می‌شود». یک «فرضیه» است. باید دقت کرد که معتبر بودن و پذیرفته شدن پاسخ یا همان فرضیه لزوماً به معنای درست و واقعی بودن آن پاسخ نیست.

پژوهش با آن آغاز می‌شود؛ بنابراین «مسئله» است.

این عبارت به مجموعه‌ای از اصول و قوانین علمی در مورد ایجاد انگیزه در حیوانات و انسان‌ها اشاره دارد؛ بنابراین «نظریه» است.

این عبارت رابطه بین دو متغیر را مطرح کرده است. از آنجایی که در عبارت هیچ اشاره‌ای به انجام پژوهش‌ها و مورد تأیید قرار گرفتن این رابطه نشده است، پس یک «فرضیه» است.

از آنجایی که این عبارت رابطه متغیرها را براساس مطالعات علمی بیان کرده است، یک «اصل یا قانون» محسوب می‌شود.

در تدوین فرضیه اصولی باید رعایت شود مثلاً یک جمله خبری باشد، از کلمات باید و نباید یا کلماتی که قطعیت را بیان می‌کند استفاده نشود، رابطه بین دو متغیر را مطرح کند و ...

فقط ویژگی‌های فرضیه را داراست.

جمله سؤالی است؛ پس یک «مسئله» است.

از کلمه باید استفاده شده؛ پس نادرست است و فرضیه نیست.

یک گزارش در مورد هوای تهران است و رابطه‌ای بین دو متغیر مطرح نشده است.

آنچه که در فیلم دیده‌اند نتیجه‌گیری عقلی کرده‌اند. توجه کنید روش آن‌ها روش تجربی نبوده است، چون در روش تجربی فرد باید با استفاده از مشاهدات اولیه آزمایش‌هایی را انجام دهد و سپس براساس مشاهدات تجربی نتیجه‌گیری کند.

محمد به تجربیات شخصی و احساسات درونی خودش استناد کرده، پس منبع او «شهود» است. پدر محمد به یافته‌های علمی که حاصل آزمایش و تجربه است اشاره کرده، پس منبع او «روش علمی یا تجربی» است.

بررسی عبارت‌ها: عبارت اول: به نظر شاعر این بیت، تمام پدیده‌های آفرینش برای آگاه کردن و متنبه کردن انسان‌هاست و اگر کسی به وجود خدا اقرار نکند، احساس و عاطفه ندارد؛ بنابراین به «منبع شهود یا دریافت درونی» مربوط است. عبارت دوم: در این بیت شاعر به اهمیت تفکر و تأمل در عالم خلقت اشاره کرده است و می‌گوید هر که فکر نکند مانند موجودی بی‌جان و تصویری بر دیوار است؛ بنابراین به «روش عقلی و فلسفی» اشاره دارد.

عبارت سوم: در این بیت به یک موضوع علمی و تأثیر آفتاب بر خاک و پرورش گیاه اشاره شده که تکرارپذیر و قابل بررسی با آزمایش است؛ پس مربوط به «روش تجربه یا روش علمی» است.

عبارت چهارم: این بیت به موضوع رانده شدن شیطان از بهشت اشاره کرده است که از طریق «قرآن و روایات» به آن آگاهی یافته‌ایم.

پژوهش دانشمندان با «طرح مسئله» شروع می‌شود؛ بنابراین اولین گام در هر پژوهشی «طرح مسئله» است نه پاسخ به مسئله. سایر گزینه‌ها درست هستند.

بررسی عبارت‌های نادرست: عبارت دوم: فرضیه‌ها در صورت پذیرفته شدن می‌توانند اصول یا قوانین را شکل دهند. اصول، فرضیه‌های تأییدشده هستند و نیازی به تأیید شدن مجدد ندارند. سایر گزینه‌ها درست هستند.

علم تجربی یکی از منابع کسب آگاهی و معرفت است که از روش‌ها و ابزارهای دقیق و قابل اندازه‌گیری برای بررسی موضوع مورد نظر استفاده می‌کند. فرضیه یکی از مفاهیم مهم در علم تجربی است، بنابراین خود فرضیه به تنهایی منبع کسب آگاهی نیست.

بررسی سایر گزینه‌ها: فرضیه یک پاسخ اولیه است که ممکن است پذیرفته یا رد شود، بنابراین قطعیت ندارد. در علوم تجربی با کمک مشاهده و روش‌های مختلف، رابطه بین پدیده‌های طبیعی بررسی می‌شود و در این راستا مفاهیم مسئله، فرضیه و نظریه کاربرد فراوانی دارند. در واقع در فرضیه روابط احتمالی بین دو یا چند پدیده بیان می‌شود. فرضیه برای پذیرفته شدن و تأیید، نیازمند آزمایش براساس اطلاعات و داده‌های تجربی است.

مفاهیم مسئله، فرضیه، اصول (قوانین) و نظریه‌ها مفاهیم پرکاربرد در روش علمی هستند؛ بنابراین در تمام این مفاهیم حتماً پدیده‌ها باید قابل مشاهده و قابل بررسی با ابزارهای دقیق و قابل اندازه‌گیری باشند، زیرا رکن اساسی در روش تجربی، مشاهده و تجربه است.

بررسی گزینه‌های نادرست: و دانشمندان برای شکل‌دادن به فرضیه‌ها هم از دانش و تجارب قبلی و هم از قوه تخیل خود استفاده می‌کنند. ابتدا پاسخ‌ها براساس مشاهدات (اطلاعات) تجربی آزموده می‌شوند، سپس نتیجه آن با یافته‌های مقبول در علم تجربی مطابقت داده می‌شود نه برعکس.

فرضیه‌ها در صورت پذیرفته شدن در شرایط مختلف آزمایشی به «قانون یا اصل» تبدیل می‌شوند.

بررسی گزینه‌های نادرست: نظریه‌ها از ترکیب اصول و قوانینی که درباره یک موضوع هستند به دست می‌آید نه برعکس آن. در پژوهش‌ها پاسخ نخست به مسئله پژوهشی فرضیه نام دارد نه قانون. روان‌شناسان یک فرضیه را به طور تجربی آزمون می‌کنند تا درستی آن مشخص شود نه اصل را.

۲۷- گزینه ۲

برای پذیرش یک فرضیه و تأیید آن باید ابتدا پاسخ‌ها را براساس مشاهدات (اطلاعات) تجربی بیازماییم و سپس نتیجه را با یافته‌های مقبول در علم تجربی مطابقت دهیم.

۳ و ۴ برای شکل‌گیری فرضیه استفاده می‌شوند نه برای تأیید فرضیه. فرضیه‌ها با مسئله رابطه دوسویه دارند؛ بنابراین در قسمت دوم گزینه‌ها باید به دنبال عبارتی باشیم که به صورت پرسشی مطرح شده باشد. در ۱ فرضیه مطرح شده است. در ۲ یک مسئله وجود دارد، در ۳ هوش تعریف‌شده است و در ۴ یک اصل مطرح شده است.

۲۸- گزینه ۱

فرضیه‌ها می‌توانند ضمن این‌که در پاسخ به یک سؤال بیابند، باعث طرح سؤال‌های دیگر هم شوند؛ پس می‌توانند هم معلول سؤال و هم علت آن باشند.

بررسی گزینه‌های نادرست: ۲ برای پذیرش فرضیه‌ها باید براساس مشاهدات تجربی آزموده شوند نه براساس استدلال‌های عقلی. ۳ مجموعه‌ای منسجم از قوانین علمی درباره یک موضوع نظریه را شکل می‌دهد نه اصول را. ۴ بی‌طرفی دانشمند هنگام توصیف پدیده‌ها و مشاهده آن‌ها مطرح است نه در هنگام شکل‌گیری فرضیه، برای پاسخ‌دادن به سؤالات علمی و ارائه فرضیه دانشمندان از قوه تخیل خود استفاده می‌کنند.

۲۹- گزینه ۲

عبارات‌های «الف»، «ب» و «پ» به ترتیب فرضیه، مسئله و اصل هستند و با توجه به امکان تقدم و تأخر توأمان میان فرضیه و مسئله، این حالات می‌تواند بر سه عبارت حاکم باشد: الف - ب - پ یا ب - پ - الف، اما مسئله همیشه بر اصل مقدم است.

۳۰- گزینه ۲

به‌دست‌آمده از آن‌ها اشاره دارد؛ پس یک «اصل یا قانون» است.

عبارت دوم: به رابطه بین دو متغیر یعنی «شرکت در دوره‌های آموزشی» و «نتایج امتحانات» دانش‌آموزان اشاره کرده است که می‌تواند درست یا نادرست باشد؛ پس «فرضیه» است.

عبارت سوم: یک جمله پرسشی مطرح کرده است؛ پس «مسئله» است.

عبارت چهارم: رابطه بین دو متغیر «قوانین کشورها» و «محدودشدن آزادی انسان‌ها» را مطرح کرده است؛ پس یک «فرضیه» است.

۳۱- گزینه ۲

عبارت ذکرشده سؤالی است که ذهن دانشمندان را از قدیم به خود مشغول کرده است (مسئله) و برای آن می‌توان پاسخ‌های متعددی داد (فرضیه)، یعنی نقش وراثت را در تک‌تک اختلالات روانی مطرح کرد و فرضیه‌های مختلفی را مطرح کرد. اگر این فرضیه‌ها هر کدام ثابت شوند (اصل یا قانون) و در کنار هم بیابند، چون در ارتباط با یک موضوع (اختلالات روانی) هستند می‌توانند نظریه‌های اختلالات روانی را تشکیل دهند.

بررسی عبارت‌های نادرست: ۱

اگر پاسخ به این سؤال (یعنی فرضیه) ثابت شود اصل یا قانون شکل می‌گیرد. رابطه بین فرضیه و سؤال رابطه دوسویه است و فرضیه‌ها باعث طرح سؤالات دیگر می‌شوند نه اصول؛ بنابراین عبارت نادرست است.

۳ معتبربودن و پذیرفته‌شدن پاسخ و فرضیه لزوماً به معنای درست و واقعی بودن آن نیست. ۴ برای اثبات فرضیه‌ها لازم است پاسخ‌ها براساس مشاهدات تجربی آزمایش شده و سپس با یافته‌های مقبول در علم تجربی مطابقت داده شود. کنار هم قرارگرفتن اصول در ارتباط با یک موضوع باعث شکل‌گیری نظریه می‌شود.

۳۲- گزینه ۳

بررسی عبارت‌ها: عبارت اول: گزاره‌های علمی پذیرفته‌شده و تأییدشده، «قانون یا اصل» نامیده می‌شوند؛ مانند زمانی که موضوعی از منبعی معتبر یا توسط تحقیقات انجام و تأیید شده دانشمندی نقل شوند.

عبارت دوم: زمانی که پیرامون رابطه احتمالی متغیرهای پژوهشی ابهام داشته و کنجکاو باشیم تا این رابطه را بشناسیم، با «مسئله» روبه‌رو هستیم.

عبارت سوم: پیازه با آزمایش‌های خود توانست به اصول و قوانینی در رابطه با رشد آدمی دست یابد و با کنار هم گذاشتن این اصول منسجم و طبقه‌بندی کردن آن‌ها توانست «نظریه» رشد خود را منتشر کند.

۳۳- گزینه ۴

پاسخی که پذیرفته شده لزوماً به معنای درست و واقعی بودن آن پاسخ نیست، بلکه ممکن است پاسخی که اکنون مورد قبول واقع شده و علمی است، پس از مدتی به دلیل آگاهی از نادرستی آزمایشات قبلی و یا به دلیل تغییر در پیش‌فرض‌های دانشمندان، کنار گذاشته شده و نادرست تلقی گردد.

۳۴- گزینه ۲

بررسی عبارت‌ها: عبارت اول: دانشمندان با توجه به دانش و تجربه‌های قبلی و همچنین با استفاده از قوه تخیلشان سعی می‌کنند پاسخ‌های اولیه و تا حد ممکن سنجیده‌ای به مسئله‌های علمی بدهند که «فرضیه» نام دارد؛ پس قوه تخیل در ایجاد «فرضیه» (پاسخ‌های اولیه) نقش دارد.

عبارت دوم: اگر پس از بررسی فرضیه‌ها با مشاهدات تجربی، نتیجه با یافته‌های مقبول در علم تجربی مطابقت و همخوانی نداشته باشد، پاسخ ارائه‌شده (فرضیه) پذیرفته نمی‌شود؛ پس عدم مطابقت با یافته‌های مقبول، باعث ردشدن «فرضیه» می‌شود.

عبارت سوم: «تأثیر انگیزه بالا، هنگام مطالعه بر یادگیری» می‌تواند به عنوان یک «اصل» یا «قانون» مطرح شود، نه یک نظریه. چون نظریه مجموعه‌ای از اصول درباره یک موضوع است، در حالی که در این عبارت فقط به یک موضوع اشاره شده است. دقت کنید این عبارت که «انگیزه بالا هنگام مطالعه تأثیر مطلوبی بر یادگیری دارد» مثال خود کتاب است که در فعالیت ۱ - ۳ به عنوان نمونه‌ای از قوانین علمی مطرح شده است.

عبارت چهارم: معتبربودن و پذیرفته‌شدن یک پاسخ (فرضیه) لزوماً به معنای درست و واقعی بودن پاسخ نیست، بلکه ممکن است پاسخی که اکنون مورد قبول واقع شده و علمی است (یعنی تبدیل به قانون شده)، پس از مدتی به دلیل آگاهی از نادرستی آزمایشات قبلی و یا به دلیل تغییر در پیش‌فرض‌های دانشمندان کنار گذاشته و نادرست تلقی شوند؛ پس آگاهی از نادرستی آزمایش‌های قبلی باعث کنار گذاشته شدن یک «قانون» می‌شود.

۳۵- گزینه ۳

پاسخی که درست است و تأیید شده است (یعنی اصول)، ممکن است پس از مدتی به دلیل آگاهی از نادرستی آزمایش‌های قبلی یا به دلیل تغییر در پیش‌فرض‌های دانشمندان کنار گذاشته شود؛ بنابراین تغییر پیش‌فرض‌های دانشمندان می‌تواند بر روی اصول اثر بگذارد و درستی آن‌ها را دچار تردید کرده و یا باعث نادرست‌بودن آن‌ها شود.

توجه داشته باشید تغییر در پیش‌فرض‌های دانشمندان ممکن است بر نحوه پاسخ‌دهی آن‌ها به سؤالات اثر بگذارد و فرضیه‌های جدیدی شکل بگیرد ولی بر روی سؤالات (رد) ۱ و یا نحوه پاسخ‌دهی به سؤالات و شکل‌دهی به آن‌ها از طریق تخیل دانشمند (رد) ۲ اثری ندارد. ضمناً آگاهی از نادرستی آزمایش‌های قبلی نیز مانند تغییر در پیش‌فرض‌های دانشمندان باعث تردید در صحت اصول می‌شود (رد) ۴.

۳۶- گزینه ۱

بررسی سایر عبارت‌ها: عبارت اول: مجموعه منسجمی از فرضیه‌های ثابت‌شده «نظریه» نام دارد.

عبارت دوم: یک جمله پرسشی است؛ پس یک «مسئله» علمی مطرح شده است.

عبارت سوم: رابطه بین دو متغیر «هوش» و احتمال ابتلا به «اسکیزوفرنی» را مطرح کرده است؛ پس یک «فرضیه» است.

۳۷- گزینه ۱

توضیح گزینه جواب: قسمت اول: «حد بهینه اضطراب» یک موقعیت ناشناخته و مجهول است که روان‌شناسان تلاش می‌کنند آن را از ابهام درآورند و به آن پاسخ دهند، پس این عبارت اشاره به یک «مسئله» دارد.

قسمت دوم: یک جمله خبری است که رابطه احتمالی بین دو متغیر (بازخورد خانواده - اضطراب) را بیان می‌کند، پس یک «فرضیه» است.

قسمت سوم: حاصل مجموعه‌ای از اصول و قوانین درباره یک موضوع است، پس اشاره به «نظریه» دارد.

بررسی سایر گزینه‌ها: ۲

مسئله - فرضیه - فرضیه ۳ قسمت اول هرچند یک عبارت پرسشی است، ولی صرفاً دیدگاه یک گروه مشخص را مورد سؤال قرار داده که پاسخ آن از طریق استناد به نظرات آن گروه مشخص می‌شود، لذا یک مسئله علمی که قابل بررسی با روش‌های تجربی باشد، نیست. قسمت دوم نظریه است. قسمت سوم می‌تواند یک مسئله، یک قانون یا صرفاً عنوان یک پژوهش باشد و این موضوع بستگی به نحوه بیان آن دارد. ۴ قسمت اول این گزینه مانند قسمت سوم ۳ است. قسمت دوم مسئله و قسمت سوم فرضیه است.

۴۴- گزینه ۱

وقتی صحبت از نقطه تمرکز تلاش روان‌شناسان می‌شود؛ یعنی چه هدفی دارند که برای رسیدن به آن تلاش می‌کنند. هدف علم روان‌شناسی توصیف، تبیین، پیش‌بینی و کنترل پدیده‌های مربوط به انسان (رفتار و فرایندهای ذهنی) است. **بررسی سایر عبارات:** ۲ شکل‌دهی به فرضیه یکی از مراحل است که برای رسیدن به اهداف روان‌شناسی به کار گرفته می‌شود و خودش هدف نیست. ۳ تجربه منحصربه‌فرد انسان‌ها مربوط به روش‌های شهودی از منابع کسب شناخت است نه روش علمی که روش روان‌شناسان است. ۴ گردآوری و جمع‌آوری اطلاعات لازمه رسیدن به هدف است، ولی خودش هدف نیست.

۴۵- گزینه ۱

تبیین به بیان «چرایی اتفاق افتادن یک پدیده» می‌پردازد مانند عبارتهایی که در متن سؤال مطرح شده است.

۴۶- گزینه ۳

چگونگی توصیف دانشمند از یک موضوع یا پدیده، تأثیر بسیار زیادی در مواجهه با آن موضوع و بررسی علمی آن دارد؛ به عنوان مثال فردی که انسان را تنها موجودی جسمانی می‌بیند، بسیار متفاوت از فردی که انسان را دارای ابعاد مختلفی فراتر از بدن جسمانی می‌بیند، به مطالعه و پژوهش علمی درباره انسان خواهد پرداخت.

۴۷- گزینه ۳

دانشمندان در توصیف موضوعات سعی می‌کنند دقیق و بی‌طرف باشند ولی با این وجود روان‌شناسان همانند سایر دانشمندان علوم تجربی، غالباً تحت تأثیر پیش‌فرض‌ها، نظریات پذیرفته‌شده در علم و همچنین جهت‌گیری‌های موجود در ذهن خویش هستند که این امر، بر مشاهده و دقت آن‌ها تأثیر جدی می‌گذارد.

۴۸- گزینه ۱

همیشه این احتمال وجود دارد که برای یک موضوع یا پدیده، تبیین‌های متفاوت و در عین حال صحیحی وجود داشته باشد؛ بنابراین نباید با دست‌یافتن به یک تبیین خاص، تبیین‌های محتمل یا صحیح دیگر را رد کنیم. سایر عبارات‌ها درست هستند.

۴۹- گزینه ۱

توصیف، تبیین، پیش‌بینی و کنترل پدیده‌های روان‌شناختی دشوارتر از سایر پدیده‌هاست؛ بنابراین رسیدن به هر یک از اهداف علم در ۱ که به پدیده‌های فیزیکی مربوط است ساده‌تر از پدیده‌های روان‌شناختی آورده شده در سایر گزینه‌ها یعنی هیجانات، افسردگی و امید به آینده در سایر گزینه‌ها است.

۵۰- گزینه ۲

اگر شما بدانید که یک ماده شیمیایی خاص، چه ویژگی‌هایی دارد «توصیف» و اگر بدانید چرا چنین واکنشی نشان می‌دهد «تبیین» کرده‌اید. در این صورت است که خواهید توانست آن واکنش را در زمان دیگر پیش‌بینی و کنترل کنید. علی‌چون علت سردرد را اسیدی شدن معده‌اش می‌داند، پس دست به «تبیین» زده است و با خوردن عرق نعنا این موقعیت (سردرد) را «کنترل» کرده است.

۵۱- گزینه ۱

چگونگی توصیف هر دانشمند از یک موضوع یا پدیده، تأثیر بسیار زیادی در مواجهه با آن موضوع و بررسی علمی آن دارد.

۵۲- گزینه ۲

روان‌شناسان همانند سایر دانشمندان علوم تجربی، غالباً تحت تأثیر پیش‌فرض‌ها، نظریات پذیرفته‌شده در هر علم، ارزش‌ها و همچنین جهت‌گیری‌های موجود در ذهن خویش هستند که این امر، بر مشاهده و دقت آن‌ها تأثیر جدی می‌گذارد.

۵۳- گزینه ۴

اهداف روان‌شناسی همانند سایر علوم تجربی به ترتیب: توصیف، تبیین، پیش‌بینی و کنترل است؛ بنابراین باید در بین گزینه‌ها به دنبال عبارتی باشیم که پدیده مورد نظر را پیش‌بینی کند. در عبارت ۴ این احتمال داده شده است که بالا بودن هوش فرد احتمالاً زمان یادگیری او را کاهش دهد؛ پس «پیش‌بینی» صورت گرفته است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

۱ تبیین و ۲ و ۳ کنترل صورت گرفته است.

۵۴- گزینه ۲

دلیل دشواری تبیین موضوعات روان‌شناختی این است که تحت تأثیر عوامل متعددی هستند و در صورتی می‌توان پدیده‌ها را کنترل کرد که آن پدیده اول به طور دقیق توصیف شده باشد و سپس چرایی یا علت اتفاق افتادن پدیده مطرح شده باشد.

۵۵- گزینه ۱

بررسی عبارت‌ها: عبارت اول به دنبال عوامل و عللی است که بر روی وسواس و پارانوئید اثر می‌گذارد؛ بنابراین هدف از آن «تبیین» پدیده است.

۳۸- گزینه ۴

بررسی عبارت‌ها: عبارت اول فرضیه نیست، چون در فرضیه مفاهیم ارزشی مانند زیباتر است، بهتر است و ... استفاده نمی‌شود. عبارت دوم فرضیه نیست، چون در فرضیه از قیود تأکید و تکرار مثل همیشه، حتماً، قطعاً و ... استفاده نمی‌شود. عبارت سوم هم به همین دلیل فرضیه نیست. عبارت چهارم هم فرضیه نیست، چون فرضیه باید جمله خبری باشد نه جمله پرسشی.

۳۹- گزینه ۳

مسئله به صورت یک جمله پرسشی مطرح می‌شود. (حذف ۲ و ۴) فرضیه به صورت یک گزاره خبری که رابطه بین پدیده‌ها را مشخص می‌کند، مطرح می‌شود. (رد ۲ و ۴)

هم‌چنین نظریه مجموعه‌ای از اصول و قوانین است، نه مجموعه‌ای از پرسش‌ها یا گزاره‌های احتمالی اثبات‌نشده. (حذف ۱ و ۴)

۴۰- گزینه ۴

زمانی که بتوانیم براساس مشاهدات تجربی در رابطه با تأثیر دو پدیده بر یکدیگر با قطعیت حرف بزنیم، با «اصل یا قانون» مواجهیم. برای مثال زمانی که با استفاده از گزارش مسئولین مطمئن باشیم با خالی کردن آب پشت سد پیش از باران احتمال شکستن سد و سیل ناشی از آن را کاهش می‌دهیم. زمانی که با مجموعه‌ای منسجم از قوانین پیرامون یک موضوع مواجه باشیم، مفهوم تجربی پیش روی ما «نظریه» است؛ برای مثال وینیکات با بررسی‌های خود توانست مجموعه‌ای از قوانین پیرامون اهمیت تجربه به دنیا آمدن افراد را در ویژگی‌های روان‌شناختی آن‌ها کشف کند.

زمانی که «ندانیم» و «به دنبال دانستن» باشیم با «مسئله» مواجهیم. مسئله، پرسش یا پرسش‌های پیرامون مفهومی است که پژوهشگران با بررسی‌های خود در تلاش برای یافتن پاسخ آن‌ها هستند؛ برای مثال زمانی که پژوهشگران به دنبال دانستن رابطه ویژگی‌های روان‌شناختی شخصیت‌های تاریخی و تصمیم‌های آن‌ها هستند.

۴۱- گزینه ۴

بررسی عبارت‌ها: عبارت اول: نادرست؛ گزاره داده‌شده نظریه نیست، بلکه یک فرضیه است زیرا رابطه احتمالی بین پدیده‌ها براساس حدس و گمان روان‌شناس است.

عبارت دوم: نادرست؛ «پاداش‌دادن در مقابل یک رفتار، در تکرار آن رفتار مؤثر است» یک اصل یا باور علمی در روان‌شناسی است، اما عبارت صورت سؤال یک فرضیه است. توجه داشته باشید که چون در کتاب صراحتاً این عبارت به عنوان «یک اصل یا قانون» مطرح شده، آن را اصل در نظر می‌گیریم، در غیر این صورت اگر در جمله‌ای هیچ اشاره‌ای به پشتوانه علمی در ارتباط با آن نشده باشد، آن را «فرضیه» در نظر می‌گیریم. عبارت‌های سوم و چهارم: درست؛ پاسخ اولیه‌ای که به مسئله می‌دهیم، فرضیه نام دارد. فرضیه‌ها برای پذیرفته یا رد شدن نیازمند آزمایش تجربی هستند.

۴۲- گزینه ۱

بررسی عبارت‌ها: عبارت اول: رابطه بین دو متغیر «استفاده از ویتامین D» و «احتمال ابتلا به کرونا» را مطرح می‌کند؛ بنابراین یک «فرضیه» است.

در عبارت دوم دانشمندان به دنبال پاسخ به این سؤال هستند که چه دارویی می‌تواند به طور قطع بیماری کرونا را درمان کند؛ بنابراین در این عبارت یک «مسئله علمی» مطرح شده است.

در عبارت سوم نقش واکسیناسیون را بر روی مرگ‌ومیر ناشی از کرونا تأیید کرده است؛ پس یک «اصل یا قانون» است.

۴۳- گزینه ۲

مسئله یک جمله پرسشی است؛ بنابراین عبارت اول در ۲ و ۳ همگی «مسئله» هستند. فرضیه یک جمله خبری است که رابطه بین دو متغیر را مطرح می‌کند. قسمت دوم در ۱ و ۲ فرضیه هستند و نظریه به مجموعه‌ای از فرضیه‌های تأییدشده (اصول یا قوانین) گفته می‌شود که در ارتباط با یک موضوع هستند. قسمت سوم در ۲، ۳ و ۴ نظریه هستند و قسمت سوم در ۱ در مورد روش‌های جمع‌آوری اطلاعات است که برای آزمودن فرضیه به کار می‌رود.

۶۲- گزینه ۱ **بررسی عبارت‌ها:** عبارت اول: وقتی دانشمند به دنبال علت‌ها و ریشه‌های مشکلات روانی از جمله علل ژنتیکی است، در واقع در حال «تبیین» مشکلات روانی است.

عبارت دوم: در این عبارت دانشمند «پیش‌بینی» می‌کند کودکی که در سنین خردسالی والدینش را از دست داده است، احتمالاً در سنین جوانی اضطراب از خود نشان خواهد داد.

عبارت سوم: در این عبارت دانشمند ویژگی‌ها و نشانه‌های بیماری افسردگی را بیان می‌کند، پس در حال «توصیف» آن است.

۶۳- گزینه ۲ **بررسی عبارت‌ها:** عبارت اول: زمانی که با توجه به تبیین (سلیقه متفاوت هر نسل) در رابطه با وقوع پدیده‌ای (تغییر بافت مراسم عزاداری) برآوردی از شرایط آینده داشته باشیم، هدف «پیش‌بینی» مد نظر بوده است.

عبارت دوم: زمانی که به دنبال دلیل واقعه‌ای باشیم، برای مثال یکی از دلایل استقبال ایرانیان از مراسم عزاداری را مأنوس بودن آن‌ها با مراسم سیاووشان بدانیم، هدف ما «تبیین» بوده است.

عبارت سوم: زمانی که به دنبال مداخله برای وقوع و یا عدم وقوع پدیده‌ای باشیم، به عنوان مثال به دنبال جلوگیری از ورود بدعت به مراسم عزاداری باشیم، هدف ما «کنترل» بوده است.

۶۴- گزینه ۱ **بررسی عبارت‌ها:** عبارت «الف»: یکی از علل ایجاد افسردگی را بیان کرده و به چرایی وقوع آن اشاره دارد؛ بنابراین «تبیین» است. عبارت «ب»: ویژگی‌های اختلال افسردگی را بیان کرده و به چستی افسردگی اشاره دارد؛ بنابراین «توصیف» است.

عبارت «پ»: «پیش‌بینی» می‌کند که افسردگی در آینده چه تبعاتی خواهد داشت. عبارت «ت»: به بیان درمان اختلال افسردگی پرداخته؛ پس به مفهوم «کنترل» اشاره دارد.

۶۵- گزینه ۱ **بررسی عبارت‌ها:** عبارت اول: زمانی که گفته می‌شود موفقیت تحصیلی با چنین مؤلفه‌هایی مثل پشتکار، تلاش، برنامه‌ریزی و هوش رابطه دارد، در واقع این عوامل را علل بروز موفقیت تحصیلی می‌داند و برای رسیدن به موفقیت باید وجود داشته باشند؛ بنابراین «تبیین» صورت گرفته است. عبارت دوم: در این عبارت فراموشی «توصیف» شده است.

در عبارت سوم: این احتمال مطرح شده که کودکان با پردازش ادراکی هدیه کم‌ارزش بزرگ را ترجیح می‌دهند؛ پس «پیش‌بینی» صورت گرفته است. در عبارت چهارم: یک راهکار برای این‌که مادران باردار از چه داروهایی نباید استفاده کنند مطرح شده؛ پس «کنترل» صورت گرفته است.

۶۶- گزینه ۳ زمانی که پژوهشگری چستی موضوع مورد بررسی خود را شرح داده و مختصات روشن و دقیق آن را بیان می‌کند مانند عبارت اول، هدف «توصیف» علم تجربی را در پی گرفته است. هم‌چنین زمانی که به چرایی پدیدآمدن آن موضوع بپردازد، برای مثال بگوید جذابیت بصری موجب به وجود آمدن آن شده است، در واقع «تبیین» صورت گرفته است و در نهایت زمانی که پدیدآیی احتمالی آن پدیده را در آینده پیش‌بینی کند مانند عبارت سوم، هدف او «پیش‌بینی» بوده است.

۶۷- گزینه ۲ **بررسی عبارت‌ها:** عبارت اول: نادرست؛ چون هم روان‌شناسان و هم دیگر دانشمندان علوم تجربی غالباً تحت تأثیر پیش‌فرض‌های خود قرار می‌گیرند. عبارت دوم: نادرست؛ چون وقتی ارکان یا مؤلفه‌های موفقیت را بیان می‌کنیم و علت تحقق موفقیت را به وجود برنامه‌ریزی و تلاش وابسته می‌دانیم تبیین صورت گرفته است. عبارت سوم: درست است.

عبارت چهارم: نادرست؛ دانشمندان علوم تجربی نمی‌توانند وارد حیطه موضوعات غیرمحسوس بشوند چون ابزار و وسیله بررسی آن‌ها را ندارند؛ بنابراین توصیف هم نمی‌توانند بکنند.

عبارت دوم به ویژگی‌های اسکیزوفرنی اشاره کرده است؛ یعنی به دنبال روشن کردن چستی این بیماری است، بنابراین هدف از آن «توصیف» بیماری اسکیزوفرنی است. عبارت سوم احتمال وقوع بیماری پارکینسون را با توجه به وجود استرس در آینده حدس می‌زند؛ پس هدف «پیش‌بینی» تحقق یافته است. حواستان باشد که قسمت‌های خط کشیده‌شده، همگی کلمات کلیدی برای تشخیص هدف‌ها هستند.

۵۶- گزینه ۱ در ۱ ویژگی‌های بیماری پروانه‌ای مطرح شده است؛ پس این بیماری را توصیف کرده است.

بررسی سایر گزینه‌ها: ۲ و ۳ «بیماری پیسی» و «درد سیاتیک» را تبیین کرده است، چون به یکی از علل آن‌ها اشاره کرده است.

۴ احتمال بروز نابینایی و ناشنوایی را در جنین مبتلا به سرخجه پیش‌بینی کرده است.

۵۷- گزینه ۱ در پاسخ به این سؤال در واقع باید گفت: «داشتن حافظه قوی برای خوب سخنوری کردن لازم است» یعنی یکی از دلایل و عواملی که می‌تواند باعث شود فردی سخنور خوبی باشد داشتن حافظه قوی است؛ پس در این پاسخ ویژگی سخنوری تبیین شده است.

بررسی گزینه‌های نادرست: ۲ مربوط به توصیف است، در حالی که در صورت سؤال توصیفی از پدیده حافظه وجود ندارد. ۳ در این عبارت کنترل صورت نگرفته. برای کنترل کردن پدیده‌ها باید یک توصیه یا راهکار ارائه شود، مثلاً گفته شود اگر کسی می‌خواهد سخنور خوبی باشد باید اول فنون بهسازی حافظه را به کار گیرد. ۴ در این سؤال یکی از دلایل داشتن مهارت سخنوری مطرح شده نه ویژگی‌های آن. برای توصیف باید گفته می‌شد سخنوری خوب به معنای استفاده از کلمات درست و به‌جا و لحن مناسب، رعایت فواصل کلمات، بیان واضح کلمات و ... است.

۵۸- گزینه ۱ **بررسی عبارت‌ها:** عبارت اول: «تبیین» به بیان چرایی اتفاق افتادن یک پدیده می‌پردازد. در واقع هر دانشمند زمانی که پدیده‌ای را تبیین می‌کند در حال بیان علل اتفاق افتادن آن پدیده در جهان است؛ مانند عبارت «الف» که علت بروز بیماری افسردگی را عوامل ژنتیکی دانسته و هم‌چنین نقش عواملی مانند والدین و محیط سخت‌گیرانه را بر بروز افسردگی بیان کرده است.

عبارت دوم: منظور از «توصیف» بیان روشن و تا حد ممکن دقیق از چستی مفهوم و موضوعی است که قصد مطالعه و بررسی آن را داریم؛ مانند عبارت «ب» که مفهوم تشویق را روشن کرده است.

عبارت سوم: پس از برگزیدن یک توصیف و تبیین خاص از یک پدیده تا حد زیادی می‌توان به پیش‌بینی و کنترل آن پدیده دست یافت. زمانی که ما می‌دانیم چه عاملی بر عامل دیگر اثر می‌گذارد یا به عبارت دیگر چه چیز علت بروز پدیده دیگر است، می‌توانیم با ایجاد علت کاری کنیم که معلول محقق شود و یا با حذف علت از بروز معلول جلوگیری کنیم. در واقع ما شرایط را به دست گرفته و تحت «کنترل» خود درمی‌آوریم. مانند عبارت «پ» که راهکاری برای تغییر رفتار ارائه داده است.

۵۹- گزینه ۳ برای شروع هر پژوهشی پس از مشخص شدن صورت سؤال در قدم اول باید موضوعاتی که در فرضیه مورد پژوهش قرار می‌گیرند توصیف شوند. در بین این دانشجویان، دانشجوی (پ) موضوع مورد مطالعه یعنی انگیزه درونی را توصیف کرده است؛ پس کار او درست‌تر است.

دانشجوی (الف) موضوعات را تبیین کرده است، دانشجوی (ب) پیش‌بینی کرده است و دانشجوی (ت) به دنبال کنترل پدیده‌ها بوده است.

۶۰- گزینه ۱ زمانی که به دنبال چرایی وقوع پدیده‌ای می‌گردیم، برای مثال عامل پرهیزنه‌بودن تصادفات جاده‌ای را نبود کیسه هوا و کیفیت بدنه خودروها بدانیم، هدف تبیین علم تجربی را دنبال کرده‌ایم. هم‌چنین زمانی که با توجه به عوامل زیربنایی (برای مثال نیستن کمر بند ایمنی یا نبود گارد ریل میان مسیرهای رفت و برگشت جاده‌ای) تلاش شود وقوع پدیده کنترل شود، هدف کنترل علم تجربی دنبال شده است.

۶۱- گزینه ۳ پس از برگزیدن یک توصیف و تبیین خاص از یک پدیده، تا حد زیادی می‌توان به «پیش‌بینی» و «کنترل» آن پدیده دست یافت نه همیشه.